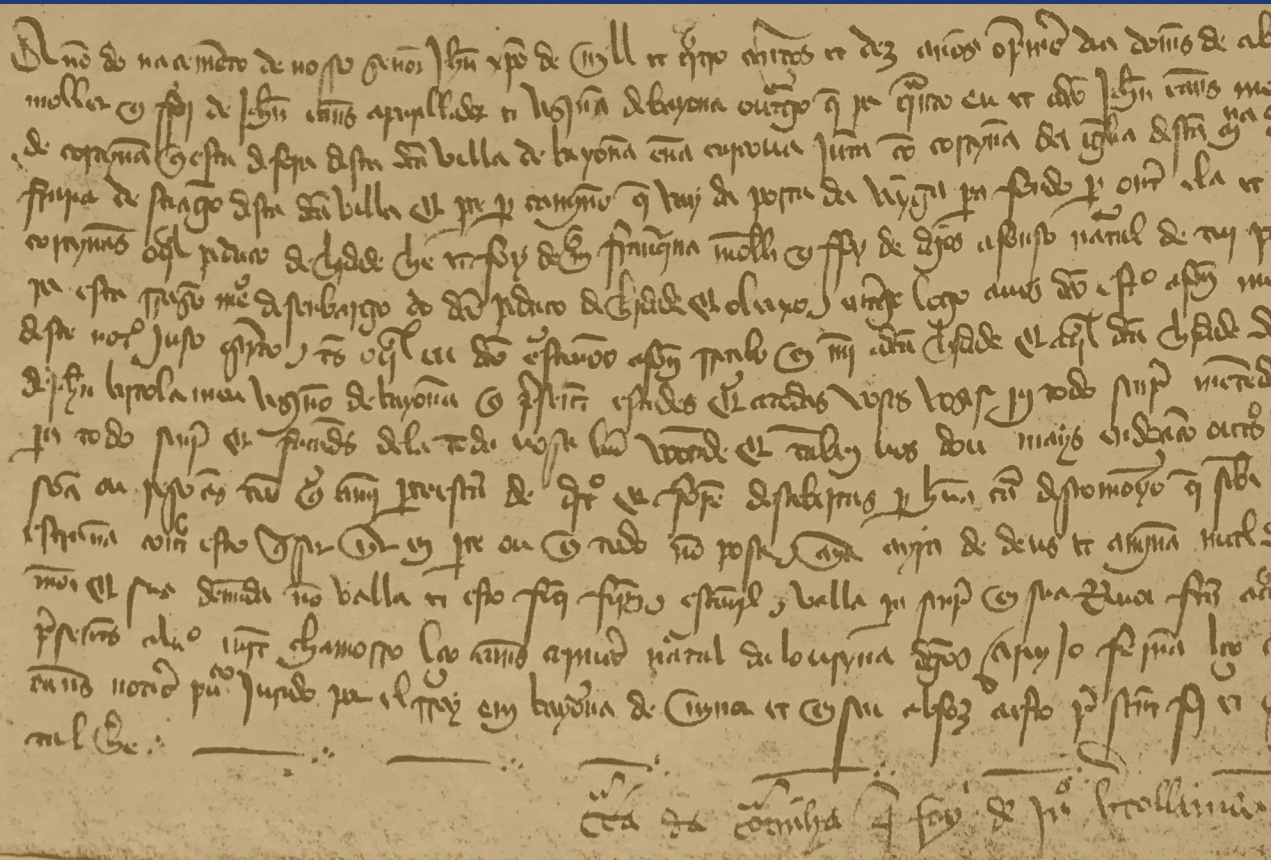

XULIÁN MAURE RIVAS

Documentos medievais de Santa María de Baiona (1274-1531)

**Documentos medievais de Santa María
de Baiona (1274-1531)**

Edita

© CONSELLO DA CULTURA GALEGA, 2024
Pazo de Raxoi · 2º andar · Praza do Obradoiro
15705 · Santiago de Compostela
T 981 957 202 · F 981 957 205
correo@consellodacultura.gal
www.consellodacultura.gal

Imaxe da cuberta

Arquivo Histórico Diocesano de Tui
Documentos de Baiona D/22

Maquetación

Mabel Aguayo

Depósito legal: C 543-2024

ISBN 978-84-17802-65-3

Esta publicación está accesible na ligazón
<https://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=4501>

XULIÁN MAURE RIVAS

**Documentos medievais
de Santa María de
Baiona (1274-1531)**

GMH Gallaeciae
Monumenta
Historica

Presentación

Van alá case tres décadas desde que o Consello da Cultura Galega iniciou a súa andaina de edición de fontes documentais, a comezar polo propio *Inventario das fontes documentais da Galicia Medieval*, coordinado polo profesor Xosé R. Barreiro Fernández e realizado ao coidado dos profesores María del Carmen Pallares e Ermelindo Portela (1988). Iniciouse así unha rica colección de *Fontes documentais para a historia de Galicia*, editada en papel, que foi reunindo unha boa mostra da documentación medieval galega, distribuída por todo o arco temporal e orixinada por toda a xeografía de Galicia: Mondoñedo, Lugo, Santiago de Compostela, Toxos Outos, Dozón, Ourense, Celanova, Posmarcos, Pontevedra, Montederramo...

O valor do conxunto deste repertorio salienta se temos en conta a variedade de tipos documentais, con textos que percorren todo o abano temático, dando conta da vida privada, do intercambio mercantil, da sucesión patrimonial, da actuación da xustiza, do exercicio do poder... Contribúen na mesma dirección tanto a múltiple procedencia, pois acolle coleccións orixinadas en catedrais, mosteiros, concellos, oficinas notariais, na propia universidade..., coma a pluralidade lingüística, marcada sucesivamente polos inicios en latín, a emerxencia e normalización do galego e a paulatina substitución polo castelán, sen desbotar outras linguas de presenza máis ocasional.

As edicións en papel non tardaron en ir acompañadas da difusión en aberto a través de Internet, nun formato dixital que facilita a consulta e a procura de información, nin mesmo en ser substituídas por edicións soamente electrónicas. E nese camiño seguimos, dando un novo paso adiante, en consonancia coa forte aposta polas novas tecnoloxías realizada no Consello da Cultura Galega desde 1998.

O novo formato da serie de fontes documentais pretende manter o rigor editorial e o máximo respecto á entidade da obra científica dos distintos autores e autoras ao tempo que facilita a consulta por medio da edición dixital do corpus

textual. Con el, o Consello da Cultura Galega inicia unha nova etapa neste tipo de edicións e muda o título da colección para *Gallaeciae Monumenta Historica*, dándolle o nome da plataforma a través da cal disponibiliza en aberto o seu acervo de edicións documentais medievais, xunto con outras achegas de non menor importancia, acompañado dun amplo abano de recursos e fornecido dun rico sistema de buscas que permiten penetrar nos textos á procura de información (persoas, lugares, materias) ou da súa forma lingüística (<http://gmh.conselloda-cultura.gal/>).

A existencia desta liña continuada de edición de conxuntos singulares da rica tradición documental escrita en lingua galega na época medieval mostra a preocupación do Consello da Cultura Galega, desde os primeiros tempos, por preservar e dar a coñecer o patrimonio histórico disponibilizando recursos que faciliten o seu estudo e a difusión do seu coñecemento. A ampla mostra é, con todo, aínda, unha parte mínima dos «moitos carros de instrumentos galegos» —en expresión reiterada do padre Sarmiento para ponderar a extraordinaria abundancia—, pois son moitos máis os que agardan ser desvelados poñendo a transcripción da súa escrita á disposición de todas as persoas eventualmente interesadas, non só para os efectos de investigación. Eles agochan o día a día da evolución da lingua, das angueiras da vida cotiá, das preocupacións sociais e das vicisitudes históricas dos nosos devanceiros. É por iso unha tarefa á que cómpre dar continuidade, con edicións realizadas por especialistas e de acordo cos estándares científicos ao uso, e a iso quere seguir contribuíndo a nova colección. Trátase, en última instancia, de dar cumprimento ao mandato de facer accesibles á cidadanía de Galicia os produtos máis valiosos da cultura propia e universal.

Rosario Álvarez

Presidenta do Consello da Cultura Galega

Índice

6 PRESENTACIÓN

Rosario Álvarez

13 I. INTRODUCCIÓN

17 II. NOTAS HISTÓRICAS

19 1. Nacemento de Baiona

20 2. Igrexa de Santa María de Baiona

20 3. Guerras fronteirizas

21 4. Nacemento do purgatorio

22 5. Abades e cregos racioneiros

23 6. Loitosa

24 7. Oficios urbanos

24 8. Actividade portuaria

27 III. NORMAS DE TRANSCRIPCIÓN E EDICIÓN

31 IV. DOCUMENTOS

139 ÍNDICE ANTROPONÍMICO

169 ÍNDICE TOPONÍMICO

I. INTRODUCCIÓN

Existe no Arquivo Histórico Diocesano de Tui unha carpeta de documentos, coñecida como *Documentos de Baiona*, na que se gardan principalmente unha serie de pergameos redactados en lingua galega, relacionados coa igrexa de Santa María ou colexiata de Baiona e que están datados entre 1274 e 1562. Tamén están na mesma carpeta outro tipo de documentos, en pergameo e en papel, como privilexios reais e notas varias, redactados en castelán. Os primeiros constitúen o fondo principal da carpeta e suman un total de cincuenta e cinco documentos, nos que predominan os foros e están presentes as doazóns, vendas, sentenzas, acordos e mandas.

Existe unha edición dunha parte importante deste fondo —corenta e cinco documentos— publicada como apéndice da obra histórica *El Bajo Miño en el siglo xv. El espacio y los hombres*¹. Como advertín nun traballo anterior (Maure 2006: 527), «a finalidade histórica desta transcripción fixo posiblemente que se prescindise dun mínimo coidado no traballo paleográfico, polo que resulta de moi pouco valor para un uso filolóxico»². A descoidada lectura pode inducir a erros tamén históricos, como transcribir «capador» por «çapateiros» (9-25), «grasa» por «guisa» (10-14 e *passim*), «contadores» por «mercadores» (12-22), «en daccassa hua morou» por «detrás da cassa hu morou» (5-10) e un longo etcétera que fai desta transcripción un instrumento moi limitado para calquera tipo de traballo. Ante esta situación podemos considerar os pergameos de Baiona aínda inéditos e pensamos que esta edición que ofrecemos hoxe pode considerarse a primeira minimamente segura e completa para filólogos e historiadores.

¹ En Sánchez Carrera 1997: 357-407.

² A gran cantidade de erros na transcripción que firma a profesora Sánchez Carrera leva a unha actitude de desconfianza que fai pouco útil a súa publicación. Sirvan de exemplo os textos seguintes: «Johán Diegues scriuá, a que Deus perdon» (1-8) aparece transcrito como «Johan Diegues como aqui deus prion» (p. 362), frase sen sentido ningún; un pardiñeiro que está «em esta uilla de Bayona, em çima a par das Lageas» (2-9) aparece colocado «en esta villa de Bayona em cerca apu das lageas» (p. 363); un foro que ten como obxecto «todo o quinón et vos et dereito et auçõ *que* a dita iglesia et nós avemos em hũa casa» (5-8) queda convertido en «todo oquem convos e dereito e auson...» (p. 368). Hai, ademais, unha gran cantidade de nomes propios e datas mal transcritos, duplicación de <s> que non están no orixinal, transcripción mecánica do til de nasalidade como <n> etc.

II. NOTAS HISTÓRICAS

A función primordial da publicación destes documentos pertencentes á igrexa de Santa María de Baiona é facer lexible e difundir esta pequena parte do gran patrimonio documental da lingua galega medieval. Unha segunda función é a divulgación para historiadores e lectores interesados dunhas fontes documentais que permiten entender mellor a nosa historia. Lingua e historia son dúas realidades fundamentais na formación da identidade dun colectivo humano, independentemente das estruturas de organización política que puidese ter en cada momento.

As seguintes breves notas históricas pretenden ser unha pequena axuda ao lector non especialista na historia medieval das terras de Miñor e limítanse a poñer no contexto destes documentos algúns datos recollidos na bibliografía máis á man. Algunhas destas notas xa foron publicadas en distintas edicións parciais dalgúns destes documentos na *Revista de Estudos Miñoráns*.

1. Nacemento de Baiona

Baiona naceu como unha vila de reguengo no ano 1201, cando o rei Afonso IX recuperou o couto de Erizana, que o seu avó, o emperador Afonso VII, doara ao mosteiro de Santa María de Oia había uns sesenta anos. Doáralle tamén daquela a metade da igrexa desta vila. Unha vez recuperado o couto, cambiou o nome da vila de Erizana polo de Baiona e déullela aos seus propios e novos poboadores co seu foro, leis e costumes «para que fagan dela unha boa vila». Para compensar, aos frades do mosteiro de Oia deulles as igrexas da vella Erizana e a décima parte das portaxes e taxas varias da vila.

Nesta época asístese a un proceso de urbanización da costa galega ao tempo que na fronteira, co nacente reino de Portugal, hai un programa de fortificación, e dos dous fenómenos participa plenamente a vila de Baiona (Pallarés 2007: 133).

2. Igrexa de Santa María de Baiona

Nos dous primeiros documentos, que son dos anos 1274 e 1319, non se fai referencia á igrexa de Santa María de Baiona. Son as escrituras de dúas vendas de casas que quedaron arquivadas con outros pergameos da dita igrexa. Estas datas coinciden coa época en que xa estaba rematada a primeira parte do templo actual, segundo resume un texto do escritor Hipólito de Sa (1978: 283):

El P. Sarmiento menciona una inscripción que leyó en la fachada con el año 1278, que suponemos se refiere no al comienzo de la obras del templo, sino a su terminación; por tanto bien podemos decir que fue construida entre finales del siglo XII y la primera parte del XIII aprovechando materiales de otra iglesia anterior, admitiendo una prolongación de las obras y unas modificaciones que poco a poco fueron cambiando la traza inicial da la obra.

3. Guerras fronteirizas

No tempo que abranguen estes documentos (1274-1531) houbo en repetidas ocasións guerras entre os reis de Portugal e de Castela que se libraron na fronteira galego-portuguesa. De todos estes episodios bélicos, podemos ofrecer constancia documental soamente da guerra entre Afonso XI de Castela e Afonso IV de Portugal (1336-1339). O documento terceiro desta colección é a renovación dunha escritura anterior, feita a favor do crego de Baíña. Segundo conta o mesmo documento, esta primeira escritura fora destruída nun incendio cando «chegara a esta uilla a frota del rey de Portugal, quando auya gerra con nosso señor el rey de Castela, et que quemara esta dita billa (vila) et a casa en que moraua et que lle queymara y (alí) a dita carta et estromento».

Foi esta, en parte, unha guerra de familia. A raíña María de Castela era filla do rei portugués, pero Afonso XI practicamente repudiaba a súa esposa e trocábaa no tálamo por Leonor de Guzmán. En parte foi tamén unha guerra civil de Castela, onde os nobres e prelados estaban divididos entre o rei e o seu rival, o poderoso D. Juan Manuel. Este negociou o casamento da súa filla co infante D. Pedro, herdeiro do rei de Portugal.

Estes tres anos de histeria destrutora remataron, baixo a influencia do papa de Roma e do rei de Francia, na firma da Paz de Sevilla (xullo de 1339), coa que se recuperaron as mesmas fronteiras e as mesmas esposas de antes do conflito bélico. Porén, en 1337 Baiona quedou queimada pola frota de guerra portuguesa comandada polo almirante xenovés Manuel Pessanha e, en 1340, os reis de Portugal e Castela, xuntos como cruzados amigos, acadaron unha gran vitoria contra o islam na batalla de Salado.

4. Nacemento do purgatorio

Aínda que a expresión «digan (ou canten) missa por mña alma» empeza a ser frecuente desde finais do século XIII nos testamentos que se conservan en lingua galega, a palabra *purgatorio* non se documenta antes de 1444, ano en que unha viúva de Tui doa ao Hospital un soar en cumprimento do testamento do seu home. No documento a viúva manifesta que «era contenta porque a alma do dito Rui Peres fose aliuiada et seyse máis agiña das penas do purgatorio» (Maure 2006: 64).

Segundo o xa clásico estudo de Jacques Le Goff sobre o nacemento do purgatorio, foi a partir do século XIV cando se introduciron nos testamentos, xa dunha maneira case xeral, unha serie de doazóns e mandas de sufraxios no aniversario da morte «para remedio da alma». Evócanse os defuntos que están no purgatorio pero sen pronunciar o nome deste lugar.

Os documentos 3, 4, 20, 31 e 36, que son escrituras de doazóns ou de manda, fan referencia á institución eclesiástica que recibe o nome de *aniversarias*, *universityarias* ou *novesarias* e que tiña a función de procurar os sufraxios polos defuntos. O citado terceiro documento é un testemuño da importancia que a invención do purgatorio tiña en Galicia xa desde comezos do século XIV. A doante Tareixa Gonzalves fixo a primeira escritura de doazón en 1307, só sete anos despois do primeiro xubileu romano que concedera o papa Bonifacio VIII con indulxencia plenaria aplicable ás ánimas do purgatorio. Ante as seguras penas que contaba con pasar esta rica dona antes de poder entrar no ceo, deixou todo canto tiña para sufraxios pola súa alma e as dos seus pais, e maldixo os descendentes que fosen contra este testamento.

A institución das *aniversarias* foi unha fonte importante no sustento tanto da organización eclesiástica como da benéfica dos primeiros hospitais.

5. Abades e cregos racioneiros

Case todos os foros desta colección teñen como aforadores titulares os abades da igrexa de Santa María de Baiona e os distintos racioneiros que dependían deles. Despois da de Tui, era a igrexa máis importante desta diocese. O sínodo de Tui de 1482 trata no seu capítulo nove «De la iglesia de Bayona e commo se ha de dividir», no que fai unha breve historia do persoal que atendía os servizos eclesiásticos nesta vila (García 1981: 353).

Rexíase esta igrexa por dous abades e un número variable de racioneiros que nomeaba cada un deles pola súa parte. Os dous abades repartían as rendas da igrexa á metade e daban de comer en mesa común aos seus racioneiros. Máis tarde preferiron dar a cada un dos seus racioneiros unha ración de pan, viño e diñeiro. Debido ás guerras entre os reinos de Castela e Portugal, esta vila sufriu moitos danos en mortes, roubos, queimas, derrubamentos de muros e moitos outros males que ocasionaron unha gran perda nas rendas da igrexa. Os abades decidiron deixar para os racioneiros a metade dos froitos e rendas da igrexa e quedar eles dous coa outra metade.

No citado sínodo, presidido polo bispo Diego de Muros, inténtase regular unha situación que viña sendo decote un tanto contestada, «sobre lo qual muchas veces por parte de los dichos raçoneros nos fue dicho, querellado e suplicado». Esta foi a regulación fixada:

E otrosy queremos, estabeseçemos, hordenamos e mandamos que agora, e de aquí adelante para sempre jamas, los fructos e rentas, asy de diezmos de mar commo de tierra, commo ofrendas, commo de otras qualesquera cosas a la dicha iglesia pertenesçientes, exçepcto los aniversarios que las buenas gentes mandaron o mandaren al cabildo de los dichos abbades e reçoneros de la dicha iglesia, de las quales los abbades que solian ser nunca levaron ni ovieron parte, ni nos la avemos de aver ni nuestros subecesores, mas antes los ayan e lievan los dichos abbades e racioneros que oy son e fueren de aquí adelante e subsuban por ello los cargos de la dicha iglesia. E todas las otras cosas se partan por

medeo, la una meytad sea para nos e para la nuestra mesa obispal e de nuestros subcesores exentamente e sen cargo algunno, e la otra meytad sea de los abbades e racioneros e sancristan que agora son e fueren de aquí adelante en la dicha iglesia para siempre; ola qual dicha meytad de los dichos abbades e racioneros e sancristan se parta e divida en diez e nueve raçiones yguales, las quatro ayan los dichos abbades cada un dos, la una sirviendo o non sirviendo que sienpres lles sea dada e contada, la otra sirviendo por sy o pr dobrero que pueda poner en su lugar sy quisiere... e las quatorce raçiones ayan los dichos quatorce raçioneros, cada unno la suya... e la otra raçion, que son asy diez e nueve, ayala el dicho sancristan, e tenga cargo de proveer de cera e de hostias e de fazer todos los otros ofiços que a sancristan pertenescen. Lo qual todo asy lo hordenamos e mandamos en este presente signodo, con acuerdo del nuestro dean e cabildo (García 1981, 355).

Cando en 1492 a igrexa de Baiona recibe do papa Inocencio VIII o título de colexiata, os cregos racioneiros xa estaban reducidos ao número de once. Estes cregos racioneiros eran tamén xestores do funcionamento xeral da igrexa e podían actuar como notarios, procuradores ou escribáns eclesiásticos. No século XVI a praza de organista da colexiata de Baiona estaba anexa a unha destas racións.

6. Loitosa

A loitosa era un imposto de carácter señorial, da Idade Media, que tiñan que pagar os descendentes como dereito de transmisión do uso das terras aforadas. Podía consistir na entrega do mellor boi ou vaca, a cama do defunto ou calquera outra peza escollida polo señor. Ás veces estaba marcada unha cantidade de soldos ou marabedís.

No documento 18 recóllese unha sentenza en que se nega a pretensión do arcediogo de Miñor de herdar a cama dun crego que morrera na vila de Baiona, onde vivira máis de dez anos aínda que era reitor da igrexa de Moscoso (?). Parece que o arcediogo baseaba a súa petición da cama ou de cincuenta marabedís nunha tradición que non puido probar, polo que a cama quedou para o herdeiro legal, que era o crego de San Lourenzo de Belesar, sobriño do defunto.

7. Oficios urbanos

Non é infrecuente definir o nacemento dun centro urbano pola menor frecuencia do traballo agrícola e a presenza dos máis variados oficios. Nestes documentos de Baiona relacionados coa igrexa de Santa María queda ben marcada a vida desta vila de Miñor e a importancia dos oficios, algúns deles presentes nos nomes das rúas. Así, temos a rúa do deán, da zapataría, da carnizaría, a rúa do pescado ou a rúa «hu venden o liño». Os que actúan como testemuñas nestes documentos teñen os oficios de alfaiate, carnicero, toneleiro, pescador, carpinteiro, cordoeiro, xustiza, xurado, *adel* (pregoeiro), acemeleiro, armeiro, polbeiro, notario, escribán, prateiro, ferreiro, pedreiro, tecelán, mareante, tripeiro, zapateiro, forneiro, cordeiro ou mestre de gramática.

Baiona, no século XV, a pesar dunha historia de sufrimentos bélicos a mans das forzas portuguesas, é o centro urbano máis importante da diocese, despois de Tui. De feito, dos cincuenta e cinco documentos que se recollen nesta edición, máis do noventa por cento ten como obxecto un ben inmoible, unha casa ou un pardiñeiro.

8. Actividade portuaria

Hai nestes documentos referencia á grande importancia das actividades portuarias de Baiona. Pescadores e mareantes son citados como testemuñas repetidas veces. Tamén podemos ver como algunhas casas da rúa da Ribeira están dotadas de instalacións relacionadas coas actividades mariñeiras e como a propiedade ou usufruto chegaba ata a beira do mar, como se pode ver nas seguintes citas: «por tal pleito et *condiçõn que* façades o poyal de *ontre* ela et o mar» (Doc. 30, 11); «*con* súa seca et poyal como^t vay topar fasta o mar» (Doc. 50, 17); «Et a *qual dita* meatade da dita casa vos aforamos como^t dito he *con* súa seca» (Doc. 21, 10).

Do tráfico marítimo na vila de Baiona temos constancia desde a súa carta fundacional de 1201, na que o rei Afonso XI lle concede a condición de porto franco. Este mesmo rei, cando subscribe o novo Foro de Pontevedra en 1229, cita as vilas de Baiona e A Coruña como exemplos únicos en Galicia que teñen facultades plenas para pescar, salgar e vender, fronte ás demais, que só poden vender peixe fresco.

No século xv a actividade portuaria facía de Baiona un centro comercial atlántico a onde chegaban embarcacións tanto portuguesas como de Francia e do norte europeo con todo tipo de mercancías. No documento 39 desta colección, datado en 1434, hai unha sentenza que defende o mosteiro de Oia fronte ás esixencias dos encargados do fisco no porto de Baiona, os «fies do dízemo do porto do mar da dita villa» (39, 5). Tratábase dun cargamento de viño de Aragón que estaba exento de impostos soamente se estaba destinado a ser consumido polos frades. O representante do mosteiro tivo que presentar en audiencia pública o privilexio real da exención para recuperar a «abotoadura de prata» que deixara en prenda aos «fies do dízemo».

III. NORMAS DE TRANSCRIPCIÓN E EDICIÓN

Como indica Carlos Sáez (1996: 22), despois de facer un breve repaso polas propostas de distintos editores e paleógrafos, ante tal variedade de normativas, o máis atinado é que cada un elabore as directrices propias para cada traballo. Neste caso, como a lectura destes documentos se fixo hai varios lustros, tivemos en conta fundamentalmente as normas de transcripción propostas polo profesor da Universidade de Santiago de Compostela Ramón Lorenzo (1988: 76-84) e as normas de edición recollidas polo citado profesor Carlos Sáez (1996: 29-33). Con todo, as normas aquí usadas, en xeral, resultan coincidentes coa transcripción semidiplomática do Proxecto GMH (<http://gmh.consellodacultura.org/>), a pesar de estar redactada esta transcripción nos meses finais do século xx.

As distintas liñas dos documentos van indicadas no seu remate polo número correspondente supraescrito <|¹> para unha mellor localización no texto orixinal.

As maiúsculas e minúsculas obedecen ás normas do sistema gráfico actual. O mesmo vale para o uso de acentos e puntuación.

O dígrafo <ll> pode corresponder tanto ao fonema palatal /ʎ/, que aparece nas palabras «lle» ou «vermella», como ao fonema /l/ das palabras «mill» ou «vill», que se deben ler «mil» e «vila» cando o texto está en galego; na transcripción do privilexio, que está en castelán, lerase «villa».

As palabras abreviadas transcríbense na súa forma plena, indicando en *cursiva* as letras abreviadas. Así, a palabra «not^o» transcríbese como *notario*.

Cando o til de nasalidade <-> vai sobre unha vocal con valor de nasal implorativa, transcríbese cun *n* en letra cursiva.

Respéctanse os dobres usos dos grafemas <u> e <i>, cos seus valores de vogais e consoantes.

IV. DOCUMENTOS

1

1274, febreiro, 11. Baiona.

Venda dunha casa, sita na rúa de Ceta de Baiona, por trinta e unha libras e mais un xantar de robora, feita por Martín Pérez, chamado Abellón, coa súa muller e filla, a Domingo Eanes e á súa muller Mariña Eanes.

ACT: Doc. Baiona 36, pergameo, 195 × 151mm

Sabam quantos esta carta uiren que eu Martín Pérez, dito Abellón, en senbra con miña moljer Mª Pérez, et eu^{|01} Marina Martinz, fila desse Martín Pérez, a vós Domingo Ioanes et a uosa moljer Marina Eanes vendemos et^{|02} por ia senpre outorgamos vna nossa casa que auemos en Bayona ena \rúa/ de Ceta ú moranos^{|03} çapateyros, con seu yxido todo et con todas sas perteenças de dentro et de fora. A qual casa está^{|04} entre a casa que foy de Fernán Ferreiro et entre a casa que foy de Johán Romáao. Damos a uós^{|05} a dita casa por preço numeado que a nós et a uós aprougue; conuén a saber, trijnta et una libra^{|06} de diñeiros brancos alfonsís¹, et uun iantar de rouora, de que nós somos ben pagados sen nenhũa^{|07} contradición. Con a qual casa uos deuemos anparar de toda coomia por nós et por todas nossas^{|08} boas, mouil et rayz. Et ayades uós et uossa uoz a dauandita casa et pusuádela des aquí em^{|09} deante de iur et de poder ata que o mundo seya estauil. Maiys se alguén ueer,^{|10} assi da nossa parte como da estrayna, que contra esta carta quiser pasar, seya [maldito]² et quanto demandar^{|11} tanto a uós dubre, et ao señor da terra por pea peyte C maravedís et a carta fique en súa^{|12} reuor. Feyta a carta XI días de feuereiro ena era de mill et CCC et XII anos.^{|13} Que presentes

¹ Outros autores resolven a abreviatura deste adxectivo como *alfonsinos* (Lucas 1996: 395) ou *alfonsies* (Portela 1976: 373).

² Falta a palabra «maldito» no orixinal por erro do escribán.

foron Johán Fernandes de Camoes, Johán da Veyga et Jáa Aluarino desse logar, Martí¹⁴ Anes de Camesella¹⁵

Eu Martí Pérez, notario del Rey en Bayona et en Minor *per rogo et con outorgamento das partes*¹⁶ fuy presente, esta carta escriuí et meu sinal y pugi. Et escriuí enos tres regloes u diz rúa.¹⁷

2

1319, abril 9. Baiona.

Venda dunha casa da rúa de Ceta en Baiona, feita por María Martí e o seu fillo Francisco Pérez a Xoán Fernández e á súa muller, Tareixa Eanes, polo prezo de catrocentas libras.

ACT: Doc. Baiona 46, pergameo, 260 × 141 mm

Sabiam *quantos* esta carta viren que eu Françisco Peres, fillo de Pero Domingues, dito⁰¹ manso, mercador *que* foy de Bayona, et de María Martí, *que* está *pressente et outorga*⁰²nte, et *per* mandado da dita miña madre, vendo a uós, Johán Fernandes, dito do⁰³ Anes, mercador de Bayona, et a uossa moller, Tareixa Anes, et a toda⁰⁴ uossa uoz, *para* todo senpre ia may, *aquella* miña cassa que orra eu ey en⁰⁵ Bayona, no [lu]gar *que* chaman Çeta, alí u chaman a[s] Lageas, a *qual* cassa a mĩ⁰⁶ foy dada en cassamento do dito meu padre et miña madre, a *qual* cassa⁰⁷ foy de meu auoo Martín de Burgeyra, a *qual* cassa a iazença a par⁰⁸ da cassa *que* foy de Gonçaluo Martí et de María Anes, et da outra parte polla⁰⁹ asinaga, por *preço* nomeado *que* a mĩ et a uós aprouge, comuén a saber¹⁰ *quatro çentas libras pequenas en prata, que* por ende a mĩ destes *con* rouora *que* a¹¹ mĩ et a uós aprouge, et do *preço nen* da rouora *non* ficou nada por dar¹² *nen* por pagar; et aiades uós a dita cassa de jur et de poder, en *quanto*¹³ o mundo for, *con* todas súas entradas et saydas et *con* todas súas *perteiças*¹⁴ de dentro et de fora et *con* seu tereo et tella et madeyra et *con*¹⁵ seu çeo et *con* súas agoas *uertentes*. Et aiades uós et toda uossa uoz¹⁶ a dita cassa como dito he, de jur et de poder, en *quanto* o mundo for. Et sse¹⁷ algén da

miña parte ou da estraña contra esta vendición quiser viir a *con*¹⁸ ronpella, *non* possa et *aian* a yra de deus et a miña maldiçón, et querendo demandar,¹⁹ tanto a uós dobre, et ao señor da tera por pea peyte dous mill²⁰ *marauedis* et súa demanda *non* valla. Et eu, sobre dita *María Martís*, outorgo esta²¹ venda et obrigo todos meus bñes a enpararuos *con* elles a todo tempo de²² *quen quer que* uolla demandasse et spicialmente de todos meus fillos²³ so pea de dous mill *marauedis*; et eu Françisco Peres outrossy obrigo todos meus²⁴ bñes a enpararuos *con* esta uenda. Feyta a carta en Bayona de²⁵ Mñor, noue días d’abril, era de mill et CCC et cinquenta et sete anos. *Testemuñas*:²⁶ Fernán Gonçalues, Pero Eanes, dito choupeyro, pescadores et Domño Johanes de²⁷ Marán, morador en Angiaas, et outros.²⁸

Eu, Esteuo Martís, notario póbrico por el rey en Bayona a esto *presente* foi²⁹ et esta carta escriuỹ et meu sinal y pugi que est atal.³⁰

3

1344, novembro, 23. Baiona.

Doazón feita por Tareixa González en 1307 de todas as súas propiedades en favor do abade de Baiña e reescriturada en 1344.

ACT: Doc. Baiona 53, pergameo, 280 × 290 mm

Era de mill et trezentos et oyteenta et dous anos viinte et çinco días de nouembre. Sabean *quantos* esta carta et estormento uiren *que* en *preseença* de mñ, Fernán Peres, notario aa saçón por nosso⁰¹ sseñor el rey dom Fernando em Bayona de Mñor et en sseu alfoz, et das *testemuñas que* adeante ssom *scriptas*, ssendo Esteuoo Peres juis desta uilla de Bayona et de sseu alfoz,⁰² ante a súa cassa en *que* el mora en esta uilla, cerca da *grania* d’Oya, oyndo et liurando os *pleitos que* ante el *vinan*, apareceu y perant’ el Johán Coronado, clérigo et abbade da *igleia*⁰³ de *santa Marina* de Veyna et cappellán desta *igleia* de *santa María* de Bayona, et disso a³

³ No texto lese claramente *asý*. Débese a un típico erro de escribán que adianta a mesma palabra que segue un pouco despois. O contexto esixe escribir a preposición *a*: Johán Coronado disso *a* Esteuoo Peres.

Esteuoo Peres, juis: asy foy *que* seendo abbade Gonçaluo Eanes da dita igleia de santa Marina⁰⁴ de Veyna, peça de tempo auya *que* dona Tareyia Gonçalues, filla *que* foy de don Gonçaluo Fernandes et de dona Sancha Fernandes, deu en doaçon para todo ssenpre ualdehyra et ssen premea⁰⁵ nihũa, [et de] sseu grado et ssúa liure uoontade por amor de deus et de ssanta María, ssúa madre, et da dita santa Marina et de santa María do Burgo, por ssúa alma et dos ditos sseu padre⁰⁶ et ssúa madre, toda a natura et uos et dereito *que* ella auya et de dereito podería a auer *per qual quer* maneira et guisa, ao dito Goncaluo Eanes et aos prelados et abbades *que*⁰⁷ pos elle fforen ena dita igleia de santa Marina de Veyna, ssegundo está scripto et contiudo en hũa nota que end' eu, dito notario, teño, et en hũa carta et stormento, que foy ffeita⁰⁸ et ffeito por mĩ, dito notario. Et *que* a dita carta et estormento ffora ffeita et sacada da dita nota et dada ao dito Gonçaluo Eanes, et *que* o dito Gonçaluo Eanes *que* finara⁰⁹ deste mundo, et, *que* despois da morte do dito Gonçaluo Eanes, *que* ffoy prelado da dita igleia de santa Marina de Veyna Martín Peres, clérigo, et *que* o dito Martín Peres era finado deste mundo, et *que* el¹⁰ *que* era abbade et prelado da dita igleia de santa Marina et *que* lle fora dada a dita carta et estormento, et teendoa el em ssúa casa, et em sseu poder, em *que* elle moraua en esta¹¹ uilla, *que* chegara a esta uilla a frota del rey de Portugal, quando auya gerra con nosso sseñor el rey de Castela, et *que* queimara esta dita billa et a cassa en *que* moraua,¹² et *que* lle queymara y a dita carta et estormento. Et *que* desto façia ende verdade *per* sseu juramento como o dereito mandaua de tal co/usa, et pidía ao dito juis *que* uisse a dita¹³ nota da dita carta et estormento *que* eu, dito notario, tiina, et desse a mĩ, dito notario, ssúa auturidade, *que* lla desse como *quer que* fora ia sacada da dita nota. Et eu, dito¹⁴ notario, mostreylla et uyoa booa, en pressença das *testemuñas* aadeante *scriptas*. Et llogo o dito juis juramentou o dito Johán Coronado en santos auangeos sse¹⁵ tiina a dita carta et estormento ou sabía dela parte ou sse la queymaran ou fillaran como el dizía. Et el, pello juramento *que* ffeso, disse *que* lla queymaran et *que* non¹⁶ ssabía della parte. Et logo o dito juis mandou a mĩ, dito notario, et deume súa auturidade *que* eu *que* lla desse como ffora ffeyta et outorgada et notada *per*¹⁷ mandado da dita dona Tareyia Fernandes⁴, et eu deylla como aedeante está dito et escripto. *Testemuñas*: Johán Fernandes, notario desta uilla, Martín Peres de Morraço, Johán Dominges¹⁸ de Ponteuedra. A qual carta et estormento está atal:

⁴ Erro do escribán, pois en todo o documento aparece Tareyia ou Tareiga Gonçalues.

Era de mill et trezentos et quareenta et cinco anos, viinte et hũu *días d'* oytubre. Sabean todos¹⁹ *que* eu dona Tareyga Gonçalues, ffilla *que* ffoy de don Gonçaluo Fernandes et de dona Sancha Fernandes, por mĩ et por toda mĩa uo³, de meu boo grado et sem premea²⁰ nihũa, dou et *quito* en doaçõn para todo senpre todas *aquellas* cousas *que* eu ey et deuo a auer de dereito, assy de *conpra* como de auoenga, *quanta* *dereytura* eu ey²¹ ena ffeligresía de santa Marina de Veyna, de la fonte do Poombal, cerca de Pousadela, ata a uilla de Bayona, como se *parte* marqo de Morade da hũa²² *parte* et da outra *parte*, como sse *departe per* ssam Colmado et *per* Cerqueyra, et da outra *parte* como sse *departe pello* couto de Baredo, a uós Gonçaluo Eanes,²³ *prelado* da igleia de santa Marina de Veyna, et a todos los outros *prelados que* depoyos de uós ueeren. Et assy uos dou en doaçõn toda a natura *que* eu²⁴ ey et *que* *podería auer* de *parte* dos ditos meu padre et de mĩa madre. Et esto uos dou et *quito* pollo amor de *deus* et de *santa Marina* de Veyna et de *santa*²⁵ *María*⁵ do Burgo et pella alma de meu padre et de mĩa madre *per* tal pleito *que* uós, *dito* Goncaluo Eanes, et os outros *prelados que* depoyos de uós²⁶ ueeren, *que* cada [vez] *que* *diseren* missa en *santa Marina* de Veyna et en *santa María* do Burgo, *que* me ementedes et me digades hũa missa de sobre altar cada²⁷ ano por día de *santa Marina*, por mĩa alma et dos ditos meu padre et mĩa madre et de todos *aquelles* et *aquelas* de *que* ouue algũa cousa como *non* diuía.²⁸ *Que* *deus* perdoe aa mĩa alma. Et dou maldiçõn para todo *ssenpre* ualledeyra a todos meus ffillos et ffillas et netos et ssobrinos et²⁹ ssobrinas et todos *aquelles* da mĩa geeraçõn, *que* *nunca* contra esta doaçõn et smola *que* eu faço aas ditas igleias por muitas cousas *que*³⁰ eu ouue dessas igleias como *non* diuía. Et *que* uós, *dito* Gonçaluo Eanes, uaiades ou enyvedes por mĩa alma a *santa María* de Rocamador. Et demays³¹ *que* peyte, quen contra esta doaçõn *que* eu ffaço quiser uiir, mill *marauedís* da boa moeda et *súa* *demanda* *non* ualla et demays *que* peyte outros mill³² *marauedís* da dita moeda ao señor da terra, et esté a carta et uala *senpre* en ssúa reuor. Et *que* esto seia certo rogei et mandei a Fernán Peres,³³ *notario* de Bayona, *que* desse ende ao *dito* Gonçaluo Eanes esta carta et estormento *que* ualuesse para *senpre*. Et eu, *dito* notario, deyla como aquí diz. Feita³⁴ a carta em Bayona de Mĩor, era et *día* sobre ditos. *Testemuñas* *que* foron *presentes*: Esteuo Cochete, clérigo, Gomes Aras, neto da dita dona Tareyia,³⁵ Johán de Paaços, Salvador Peres de Gondomar, Gonçaluo Monis, Johán Dominges, Rui

⁵ Nas líñas 26 e 27 aparecen as formas plenas do topónimo *Santa María do Burgo*. Así tamén foi transcrita a abreviatura M^l da líña 6, aínda que na actualidade se chame Santa Marta do Burgo.

Peres, Lourenço Rrodrigues, Johán Scripuán, reitor de santa María de Uide, omes da³⁶ dita dona Tareya, Domingo Peres de Curuyña et outros muytos.³⁷

Eu, Fernán Peres, notario del Rey, plúbico et do conçello de Bayona de Miñor et de su alfoz a esto pressente foy et en³⁸ mña pressença figi escripuir et meu nume et meu sinal aquí puge *que* tal está.³⁹

4

1348, agosto, 13. Baiona.

Doazón dunha casa que está xunto ao muro desta vila que fai Xoán Fernández, chamado Canivete, á confraría do Corpus Christi da igrexa de Santa María.

ACT: Doc. Baiona 51, pergameo, 210 × 165 mm

Era de mill et trezentos et oytenta et seys anos, treze días do mes de agosto. Sábean⁰¹ todos *que* eu Johán Fernandes, dito Canivete, clérigo rraçoeiro de Santa María de Bayona et fillo de Fernán⁰² Canivete, que fay por mñ et por toda mña uos a uós, a confraría de Corpore Christi⁰³ da dita yglléia de Sta María de Bayona et a toda a uos da dita confraría dou et⁰⁴ outorgo *para* todo sempre ia mays aa dita confraría a mña casa que eu ey ena dita villa⁰⁵ de Bayona, a *qual* casa foy de San Afonso. Et a *qual* casa está a par de Pero Fernandes Canivete,⁰⁶ meu yrmao, et está junta *con* o muro da dita villa. Et a *qual* dita casa dou aa dita confraría⁰⁷ et uo3 della *con* todas súas entradas et saydas et pertencas, en alto et en baixo⁰⁸ todo senpre ia mays. Et dou uos lla asy eno amor de noso Señor Jesu Cristo et porque⁰⁹ soo confrade da dita confraría, et por la mña alma et daqueles dos que eu herdey et oyuen¹⁰ a dita casa et de que oyuen algũa coussa como non conpría et *que* auemos parte et quinon eu et¹¹ aqueles de *que* a eu oyuen et aqueles a que soo tiudo de todo o ben que se feser et diser na dita¹² confraría para senpre. Et logo en presenza deste notario et testemuñas adeante escriptas tiro de mñ toda¹³ uos, jur, posisión *que* eu ey et de dereito podería auer ena dita casa et em a dita confraría¹⁴ et uos della poño et trespaso por esta presente carta *para* todo senpre. Et desto rroquey¹⁵ et mandey a Johán Fernandes, notario del rrey ena dita villa

de Bayona que fezese ende hũa¹⁶ carta mays fforte et ffirmme que se sobre esta rrasón podese fazer et a dese a dita confraría¹⁷ et voz della. Feita a carta en Bayona, era et días sobre ditos. *Testemuñas que a esto presentes foron:* Johán¹⁸ Bono, Pero Eanes, casteleiro, *Martín Peres*, sobriño deste, Afonso Esteues cordoeiro, Pero Barreiros, Pero Giraldes,¹⁹ Johán Cacheyro, Lopo Eanes, escriuán, Johán Eanes, o gordo, bizinos da dita villa et outros.²⁰

Et eu Joham Fernandes, notario público jurado por el Rey em Bayona de Miñor²¹ et em seu alfós, que a esto presente fuy, et esta carta em mũa presenza fis²² escriuir et aquí em ella pugi meu nome et meu signal que he atal em²³ testemuño de verdade.²⁴

5

1350, abril, 16. Baiona.

Foro dunha casa que está na rúa do Soutelo da vila de Baiona, feito polos cregos da igrexa de Santa María de Baiona ao alfaiate Xoán Martís e á súa muller, María Amada, por oito maravedís por ano.

ACT: Doc. Baiona 31, pergameo, 197 × 156 mm

Sabean quantos esta carta viren que nós, Pero Vidal et Johán Freyre, clérigos rraçoeiros da igreia⁰¹ de ssanta María de Bayona, por nume et uos dos abbades et clérigos da dita igreia, cujos procuradores⁰² somos per hũa procuraçón feyta et sinada per Steuo Afonso, notario desta villa, a qual procuraçón eu, Gonçaluo⁰³ Fernandes, notario iuso scripto, vyn et lii, et por la uos da dita igreia, damos et outorgamos por⁰⁴ foro a uós, Johán Martís, alfaiate, visiño desta dita villa et a uossa moller, María Amada, et⁰⁵ a hũa persoa, qual de uós o postrimeiro nomeardes a uosso finamento, aquela casa con seu saído⁰⁶ que he da dita igreia, que estam ena rrúa que dizen do Soutelo, que Martín Chuco, clérigo, mandou⁰⁷ aa dita igreia, a qual parte per parede con casa que he de Johán de San Martiño⁶, fillo de Guylan⁰⁸ Peres, contra o fondo; per tal plei-

⁶ San Martiño é unha lectura posible, pero non segura.

to uos damos a dita casa con seu saydo *que* uós a rreparedes^{|09} et adubedes de todas las cousas et adubeiros de *que* ouuer messter a dita casa, em tal^{|10} maneira *que* per mïgoa de lauor non speresca. Et *que* dedes a nós et a os dïtos clérigos de^{|11} dita igleia cada ano por día de pascoa frolida viij marauedis desta moeda blanca^{|12} de dez dineiros o marauedi. Et a uosso saymento *que* fique a dita casa et ixido aa uoz da^{|13} dita igleia et clérigos dela, depois de uós anbos et da dita pesoa. Et *que* uos anparemos^{|14} con a dita casa et ixido et foro ssobre dïto de *quen quer que* uos la embargar per los^{|15} bës da dita igleia *que* son das aniuersarias. Et eu, o dïto Johán Martís, por mï et por^{|16} la dita mïa moller et pessoa, rreçebo de uós, dïtos procuradores, a dita casa et ixido^{|17} per lo foro et pleito ssobre dïto. Et outorgo a *comprir* et *agardar quanto* en esta carta^{|18} dis per todos meus bës *que* uos para esto obligeo. Et so pena de çen marauedis da^{|19} dita moeda, *que* peyte a parte, por pena, *que* esto non *comprir* aa outra parte *que* o *comprir* et^{|20} *agardar*, per todos sseus bës *que* nós, dïtas partes, para esto obligamos. Et mandamos^{|21} a Gonçaluo Fernandes, notario, *que* ffesesse desto dúas copias, tal a hũa como a outra et desse^{|22} a cada hũa das partes ssúa, das *quaes* he esta dos dïtos procuradores. Ffeyta^{|23} a carta en Bayona, des et seis días de abril, era de mill et ccc et^{|24} lxxxviiij anos. Testemuñas que foron presentes: Lopo Peres, scudeiro de Camoes, Domingo Yanes,^{|25} rroxiño, alfayate, et Fernán Afonso, alfayate, vesíños de Bayona.^{|26}

Et eu Gonçaluo Fernandes, notario público jurado por el rey en Bayona^{|27} de Miñor et em seu alfoz, a esto presente fui et esta carta^{|28} scripui et em ela meu nome et meu sinal y puge, *que* tal he.^{|29}

6

1350, xuño, 27. Baiona.

Foro dunha casa que está baixo a igrexa da vila de Baiona, feito polos abades e cregos racioneiros da dita igrexa a Xoán Sobriño e á súa muller, Dominga Eanes, por trece marabedís e unha galiña.

ACT: Doc. Baiona 30, pergameo, 210 × 187 mm

Era de mill et CCC LXXXVIIJ anos XXVIJ días de juyno. Conoscam todos *que eu Pero Vidal, clérigo*⁰¹ et *rraçoeiro da iglleia de Bayona, por nume et uos da dita iglleia et dos abbades, clérigos et rraçoeyros*⁰² da iglleia desta villa de Bayona, cujo *procurador soo, a uós, Johán Ssobriño et a uossa moller, Dominga*⁰³ *Johanes, visiños desta dita villa, em uossa vida de anbos tan ssolamente et non mays dou et outorgo*⁰⁴ a foro *aquela casa chãa que he da dita iglleia, que está a so a dita iglleia, a qual casa foy de*⁰⁵ *Pero de Deus, per tal pleito et sso tal condiçón que uós moredes per uós ou per outre a dita casa*⁰⁶ em tal *gisa que non peresca per míngo de lauor. Et que dedes em cada hũu ano aa nós*⁰⁷ et clérigos da dita iglleia *trese marauedís de blancos perlas terças do ano et hũa gallina ao clérigo que*⁰⁸ *ffor procurador da dita iglleia. Et os abbades et clérigos da dita iglleia uos deuen a enparar con a dita*⁰⁹ *casa et fforo eno dito tempo de qual quer que uos la enbargar ou demandar per los bẽes da dita*¹⁰ *iglleia que uos para esto obligo. Et a uosso saymento de uós anbos que ffique a dita casa liure*¹¹ et *quite aa dita iglleia ssem enbargo ñhũu con ssúa benffeitoría, se a y fferdes. Et eu,*¹² *dito Johán Ssobriño, fazente por ñ et por la dita ñia moller, rreçebo de uós, dito Pero*¹³ *Vidal, clérigo et procurador ssobre dito, por nome dos ssobreditos clérigos et abades et por la uos*¹⁴ *da dita iglleia, a dita cassa perlo foro et condiçón ssobre dita. Et outorgo a conprir et agardar*¹⁵ *quanto em esta carta dis per todos meus bẽes mobles et rrayses que uos para esto obligo et*¹⁶ *sso pena de çem marauedís da dita moeda, que peyte a parte que esto non conprir nen agardar aa*¹⁷ *outra parte que o conprir et agardar, por todos sseus bẽes, que para esto as ditas partes obligaron.*¹⁸ *Et que esto sseia çerto et non ueña em dubta, nós, as ditas partes, mandamos a Gonçaluo Fernandes,*¹⁹ *notario de iuso scrito, que fferesse de sto dúas cartas tal a hũa como a outra et desse a*²⁰ *cada hũa das partes ssúa, das quaes he esta dos ditos clérigos. Ffeyta a carta em*²¹ *Bayona, era et día ssobre ditos. Testemuñas que presentes fforon: Johán de Samigel et Domingo do Caruallo*²² *et Afonso Dominges, visiños de Bayona*²³

Et eu, Gonçaluo Fernandes, notario público jurado por el rey em Bayona de Miñor²⁴ et em sseu alfós, a esto presente ffui et esta carta scríui et em ela meu nome²⁵ et meu sinal y pugi *que tal he.*²⁶

1362, xuño, 11. Baiona.

Foro da metade dunha casa de Baiona feito pola confraría Corpus Christi a María Estévez por sete maravedís.

ACT: Doc. Baiona 39, pergameo 243 × 216 mm

Era de mill et quatro çentos anos onze días do mes de juño. Sabeam *quantos* esta carta^[01] de aforamento virem como nós, Gonçaluo Esteues et Pero Vidal et Johán Freyre et Johán Dominges, dito Franqui^[02] no, clérigos rraçoeyros da igreia desta villa de Bayona et confrades *que* somos da confraría Corpos^[03] Criste, nós sobreditos, por nós et en nome dos outros confrades da dita confraría, damos et outorgamos^[04] a foro a uós *María* Esteues, filla d' Esteuo Peres, de Bayona et de *María* Dominges, súa moller, conuem a saber: a meatade^[05] d' *aquella* casa em que ora mora Johán Reigundes, pescador, *que* he da dita confraría, a *qual* cassa está ena^[06] rrúa de [...⁷] et de *quen* dita cassa he a outra meatade da igreia de santa Marina de Veýna, a *qual*^[07] dita meatade da dita cassa uos damos a foro a uós, dita *María* Esteues et a dous, vosso fillo ou filla et neto^[08] *atan* solamente en vossas vidas, *per* tal pleito et so tal *condiçón* *que* dedes a nós sobre ditos et aos confrades^[09] por nome da dita confraría, en cada hũu ano por día de san Johán, sete *marauedís* de brancas a des^[10] *dineiros* o *marauedí*, desta moeda ossauelle *que* ora core de nosso señor el rey. Et estes ditos *marauedís* em cada hũu^[11] ano auedellos de dar et pagar a nós sobre ditos et aos outros clérigos et rraçoeyros et confrades da dita confraría^[12] uós et as sobre ditas voces; et se esta dita *confraría* *minguar* en sy ou desfalleçer, *que* estes ditos^[13] *marauedís* et cassa et foro della, *que* se volva as aniuersarias dos clérigos et rrazoeiros da dita igreia de santa *María*^[14] de Bayona et *que* os clérigos et rrazoeiros da dita igreia *que* seyam teudos de fazeren a *aniuessaria* *que* nós^[15] somos teudos a fazer polla alma de Tareyga del rey. Et nós sobre ditos et os outros clérigos et confrades da^[16] dita *confraría* *que* possamos penorar a dita cassa por estes ditos sete *marauedís* en cada hũu ano *per* nossa^[17] *erdade* sen pena nehũa assy como eramos teudos a penorar polas *aniuessarias*. Et uós, dita *María* Esteues,^[18] et as *ditas* *pesoas* *que* depois vósen, deuedes de adubar et rrestoyrar a dita cassa de

⁷ Hai unha palabra raspada e ilexible.

todo aquello *que* ouuer mester¹⁹ em guysa *que* se non esperesca nen vena contrario per mýngo de restoyramento et adubeyro, assý uós como as ditas voces²⁰ *que* depos vós uieeren. Et a dita *María* Esteues por sy et pollas ditas súas voces assý rezebeo o dito foro pollas²¹ condições de susoditas et *prometeo* et outorgou dar et pagar o dito foro da dita casa en cada hũu ano segundo dito he²² a mĩ et as ditas pessoas. Et *qual quer* das ditas partes *que* esto *que* dito he non *conprir* et aguardar *que* peyte a parte *que* o²³ *conprir* et aguardar, por pena et pustura *que* ontre nós poemos, *quinentos maravedís* de brancos desta moeda vsuualle *que* ora²⁴ core, *que* façen dez diñeiros o *maravedí*; et a pena pagada ou non, *que* esta dita carta *que* fique firme et valla para todo senpre²⁵ en súa rreuor. Feyta aa carta en Bayona, mes, era et días sobre ditos. Testemoyas *que* a esto foron presentes: *Johán*²⁶ Eanes, o amo, et *Johán* Ferreyriño et *Johán* Vessino, pescadores, vizinos desta dita villa et outros.²⁷

Et eu, *Johán* Afonso, notario público jurado por el rey en Bayona de Miñor et en seu²⁸ alfoz, a esto *que* de suso dito he *pressente* foy et esta carta escripi et *aquí* meu nome et sinal pugi *que* tal he.²⁹

8

1365, maio, 8. Baiona.

Venda dunha casa de Baiona, sita na rúa de Gonzalo Eanes, feita por Rodrigo Estévez a Fernán Eanes, crego da igrexa de San Martiño de Borreiros, por oitocentos maravedís.

ACT: Doc. Baiona 28, pergameo, 270 × 180 mm

Era de mill et *quatro* çentos et tres anos oyto días do mes de mayo. Sabam *quantos* esta carta⁰¹ virem como eu, Rrodrigo Esteuees, visiño et morador *que* soo da villa de Bayona de Miñor, por mĩ⁰² et por toda miña uoz, uendo et *para* todo senpre jamays, por jur d' erdade, en maaoo et en poder⁰³ meto a uós, *Fernán* Eanes, cllerigo rreitor da igleia de sam *Martin* de Borreiros, et a toda uossa uoz⁰⁴ conuem a saber: hũa cassa *que* eu ey en esta villa de Bayona, na rrúa *que* chaman de *Gonçalo* Eanes⁰⁵ de Veyña,

a *qual dita* cassa *parte* de hũu cabo *per* parede *con* cassa em *que* ora mora Aldonça Eanes do⁰⁶ Souto et de outro cabo *parte con* cassa de *que* he hũa meatade de fillos de Johán Peres do Penedo et⁰⁷ a outra meatade de uós, dito Fernán Eanes, como saai en boca *con* seu ixido et uai firyr no muro da⁰⁸ *congostra* da Lagarteira *que* vai para a igreia et uem sair a a dita rrúa *que* chaman de Gonçalo Eanes⁰⁹ de Ueyña, a *qual* rrúa uay para a carrnyçaría; a *qual dita* cassa et ixido uos uendo *con* todas súas entradas¹⁰ et seidas et perteenças et dereituras *que* lle pertenzen et peertener deuen de dereito, por *preço*¹¹ certo de *maxauedís* *que* a mĩ et a uós aprouge, *comuén* a saber, por oyto centos *maxauedís* de brancos de des¹² diñeiros o *maxauedí*. Os *quaes* ditos *maxauedís* conosco et outorgo *que* me foron dados et pagados et a meu jur et¹³ poder passados sem mígoa⁸ et *contradiçón* nehũa, et rrenonçio *que* nunca ende possa dizer o contrario¹⁴ *por* mĩ, *nen* *por* outro *por* mĩ, en juiso *nen* fora de juiso, et se o disser *que* me *non* valla *nen* seia¹⁵ rreçebudo, et a ley *que* diz *que* possa poer esta eixeicom ante dos dous anos, et a tódolos outros¹⁶ dereitos et foros et hussos et costumes et rraçoes et eixeições et defensões *que* en *contrario*¹⁷ desto podessem seer a *que* me possa chamar, *que* me *non* vallam *nen* me aproueitem. Et se esta dita¹⁸ cassa máis val *que* o justo *preço*, eu uola dou en pura *doaçón* assy como *doaçón* mellor pode seer¹⁹ dada entre uiuos, por bẽm et ajuda *que* de uós rreçebi et entendo a rreçeber. Et toda uoz²⁰ et jur et auçón, seniorío et propiedade *que* eu na dita cassa avía et auer podería, ãm *qual quer rrasón*²¹ et por *qual quer* maneira de mĩ et de miñas uoses o tiro et tollo et em uós, dito Fernán Eanes et²² uossas uoses⁹ o trespaso et poño deste dito día en deante *para* todo *senpre*, *per* esta *presente carta*; *con* a *qual*²³ dita venda et *doaçón* *que* uos da dita cassa faço me obligo a uos enp[ar]ar et defender a dereito²⁴ de *quen quer que* uos sobr' ela enbargo *quysser* faser, so *obligaçón* de todos meus bẽes *que* para elo²⁵ obligo. Et *confeso* et outorgo *que* se algũa pesoa, assy da miña *parte* como da estraña, *contra* esta²⁶ uenda et *doaçón* *quysser* uiir *para* a desfaser en todo ou en parte dela, *que non* possa et aja a yra²⁷ de *deus* et a miña *maldiçón*; et ao señor da terra por pena peite mill *maxauedís* da *moeda* sobre dita,²⁸ et *quanto* a uós demandar tanto uos peite dobrado, et súa demanda *non* valla et esta *carta* fice¹⁰²⁹ forte et firme et ualla *para* todo *senpre* jamays. Feita a *carta* en Bayona de Miñor o día et mes³⁰ et era sobre ditos. *Testemuñas* *que* a esto foron presentes: Johán de Parada et Diego Martýs

⁸ No orixinal non leva til de nasalidade ningún.

⁹ Orixinal: *uoso*.

¹⁰ Así escrito en vez de *fique*, posiblemente por razón de xustificación da liña.

et Johán de Castrelos³¹ et Domingo Fernandes, alfayate, et Alvaro Martýs, mercador, visiños desta villa de Bayona.³²

Et eu, Gonçalo Afonso, notario publico jurado del rey en Bayona de Miñor et em seu alfoz³³ a esto *que* dito he con as *testemuñas* sobre ditas, presente foy et esta *carta con miña máao escriui*³⁴ et *aquý* meu nome et meu syñal pugi *que* tal he.³⁵

9

1365, xuño, 4. Baiona.

Foro da cuarta parte dun pardiñeiro, propiedade dos cregos da igrexa de Santa María de Baiona, a favor de Vidal das Pedras e da súa muller, María Eanes, por tres marabedís.

ACT: Doc. Baiona 32, pergameo, 210 × 200 mm

Era de mill et quatro çentos et tres anos *quatro* días do mes de juýo. Sabean *quantos* esta carta d' *afforamento* virem⁰¹ como nos Pero Vidal et Johán *Gonçalves*, clérigos et *rraçoeiros* da iglleia de Santa María de Bayona, por nós et em nome dos⁰² outros clérigos *rraçoeiros* da dita iglleia cujos *procuradores* somos, damos et *outorgamos* a fforo a uós Vidal das Pedras¹¹, vesíño⁰³ de Bayona et a vossa moller María Johanes et a hun vosso ffillo et neto de uós anbos *tan* solamente, *conuén* a saber: a *quarta parte*⁰⁴ d' aquel *pardineiro* que está ena rrúa em *que* morou Domingo do Beiçón, o *qual parte per* parede con cassa em *que* morou⁰⁵ o dito Domingo do Beiçón *que* ora he da dita iglleia da hũa *parte* et da outra, *per* tavoado et *per* caneeyra¹², con cassa⁰⁶ *que* foi de María Cañota asý como *vay* entestar eno ixido da Moreyra, a *qual quarta parte* do dito *pardineiro* leixou⁰⁷ a a dita iglleia Johán Dominges, scriuán, a que *deus* perdon, a *qual dita quarta parte* do dito *pardineiro* uos *afforamos* con súas *perteenças*⁰⁸ et *dereituras* *segundo* *que* le *pertesçee* de *dereito*, *per* tal *pléito* et *condiçón* que o adobedes

¹¹ As Pedras é un lugar da parroquia de Santa Baia de Camos, Nigrán, provincia de Pontevedra.

¹² No ms. di *coneeyra* cun til de abreviación de vocal + <ɾ>. Trátase posiblemente da expresión «per tavoado et per caneiro», que facía referencia á medianeira. Leandro Carré s. v. *caneiro* dá a acepción de «Tabique o división de madera». Esta expresión foi lida por Sánchez Carrera (1997: 362) como «parte tavoado e perte conna eyra», lectura que fai incomprendible o texto.

et rreparedes per tal guíssa^{|09} que non desperesca per mingua de lauor. Et dedes ende a nós et a os clérigos rraçoeiros da dita iglleia^{|10} que ora son et seran d' aquí en deante tres maravedís de brancas, de x dineiros o maxavedí, por fforos et por rrenda^{|11} cada ano por día de Santa María d' agosto. Et con esto que dito he, uos outorgamos d' o anparar et defender^{|12} a dereito pelos bẽes da dita iglleia que para ello obligamos. Et a voso seymento et da dita vosa moller et^{|13} pessoas, que o dito foro fique liure et quite a a dita iglleia con súa benefeyoría. Et s' o ouueredes de^{|14} vender ou enpeñar o dito fforo, que o façades ante a nós que a outro, tanto por tanto, et non o^{|15} querendo nós, que entón que o façades a pessoa ygal de uós que nos ffaça et cumpla o dito fforo.^{|16} Et eu, dito Vidal das Pedras, presente a esto que dito he et faente¹³ por mĩ et polla dita^{|17} mĩa moller et pessoas que non están presentes, pollas quaes obligo meus bẽes que aian esto por^{|18} ffirmme, asy rreçebo de uós, os sobre ditos, o dito fforo perlas condiçoes sobre ditas et prometo de as teer^{|19} et cumprir en todo segundo dito he. Et qual quer das partes que esto non o cumprir nen aguardar^{|20} que peyte a outra parte que o cumprir et guardar por pena quiñentos maxavedís de brancas et a pena, pagada^{|21} ou non pagada, que esta dita carta et todo quanto se en ella contén ffique firme et^{|22} estáuil et valla segundo dito he.

Feita a carta en Bayona os días et mes et era sobreditos.^{|23} Testemuñas: Rodrigo Martís, abade da dita iglleia et Rodrigo Yanes et Reinaldo Yanes, seu criado,^{|24} çapateiros, et Pero Cousille, scriuán, et outros.^{|25}

Et eu, Lourenço Martís, notario público jurado por el Rrey en Bayona de Miñor^{|26} et en seu alfos, a esto presente foi et scriuí et aquí meu nome et synal^{|27} pugi que tal he.^{|28}

10

1373, setembro, 19. Baiona.

Foro dun pardiñeiro sito en Baiona na rúa de Ceta, a par das Laxeas, feito polo abade e os cregos da igrexa de Santa María a Pedro Eanes, natural de Vigo, e á súa muller, María Pérez, por oito maravedís e unha galiña.

ACT: Doc. Baiona 33, pergameo, 237 × 160 mm

¹³ Esta parece a lectura máis mecánica do ms., pero as formas máis frecuentes son *fazente* (5, 25) ou *fásente*.

Era de mill et *quatro çentos* et onze anos, des et noue *días do mes* de setenbro. Sabam *quantos* esta⁰¹ carta de aforamento viren como nós Ruy Martís, abade da meatade da iglleia de Santa María⁰² de Bayona *con cura*, et Pero Uidal et Gonçaluo Esteuees et Johán Gonçalues et Gonçaluo Çenteo⁰³ et Ruy Martís et Esteuoo Eanes clérigos rraçoeiros da dita iglleia por nós et em nome et⁰⁴ em uo3 da dita iglleia damos et outorgamos a foro a uós Pero Eanes, natural de Vigo⁰⁵ pescador et vesíño de Bayona et a uosa moller, María Peres, et a uoso fillo et nep-to de uós⁰⁶ anbos *tan solamente*, et *non* auendo fillo nen nep-to *que* seia *pera* dúas pesoas depos⁰⁷ uós, *qual* o postromeiro de uós⁰⁸ nomear a seu seymto. *Conuen* a saber *aquel* noso pardiñeiro *que*⁰⁸ ffoi casa *que* está em esta uilla de Bayona, em Çeta a par das Lageas, a *qual* foy de⁰⁹ Johán da Galyña et a *qual* leixou aa dita iglleia Vidal Eanes, seu fillo, clérigo, et a *qual*¹⁰ parte *con* casa que foy d'Eluira Bidorra. O *qual* dito pardiñeiro uos aforamos com seu¹¹ yxido et *con* todas súas *pertenças*, segundo *que* lle *perteeçen* de *dereito per* tal pleito et¹² condiçom *que* ffaçades et alçedes y casa de tella et de madeyra et do al¹³ *que* lle conprir segundo ante estaua, *quando* a tiiña o dito Vidal Eanes, em *guisa* que se¹⁴ *non* perca *per* míngoa de lauor et *que* nos dedes *en* cada hũu ano por día de¹⁵ Sam Migeel de setenbro oyto *maravedís* de brancos de des diñeiros o *maravedí* et por foros¹⁶ em cada hũu ano por lo dito día hũa galiña. Et obrigamos os bẽes da¹⁷ dita iglleia de uos anpararmos et defendermos a *dereito con* o dito foro de *quem quer*¹⁸ *que* vos lo embargar *quiser* et a uoso seymto e da dita uosa moller et pesoas¹⁹ *que* o dito foro fique liure et *quite* aa dita iglleia com *súa* bemfeytoría. Et se ouuerdes²⁰ de uender ou empeñar o dito foro *que* o façades ante aa dita iglleia²¹ *que* a outro, tanto por tanto, et *non* o *querendo* ela entón *que* o façades a pesoa y²² *gual*¹⁴ de uós *que* nos faça et *compra* o dito foro. Et eu dito Pero Eanes, presente a esto²³ *que* dito he fasente por mĩ et por la dita miña moller et pesoas por²⁴ las quaes obrigo meus¹⁵ bẽes *que* aja por firme et estauil esto *que* dito he²⁵ a todo tempo así rreçebo de uós, os sobre dítos, o dito foro *per* las condiçoes sobre²⁶ ditas et *prometo* de as teer et conplir em todo *segundo* dito he. Et *qual*²⁷ *quer* de nós, as ditas partes, *que* esto *non* conprir et agardar *que* peyte aa outra parte²⁸ *que* o conprir et agardar, por pena *quinientos maravedís* de brancos, et a pena pagada²⁹ ou *non*, *que* esta carta et todo o *que* se em ela *contem* fique firme et ualla³⁰ segundo

¹⁴ A palabra esixida polo contexto é «ygal». Na partición da palabra no texto hai un baile de letras: *yu-gal*.

¹⁵ Esta palabra habería que transcribirla por «meuus», pois ás tres primeiras letras engádeselles a abreviatura da terminación latina «us».

dito he. Feita a carta em Bayona os días et mes et era sobre ditos.^[31] Testemoyas: Gil Fernandes, ouliues¹⁶, Pero Martís, Johán de Belus¹⁷, pescadores^[32] ueziños de Bayona, Martín Trigo¹⁸ clérigo et outros.^[33]

Et eu Lourenço Martís, notario sobre dito, a esto presente foy et^[34] em mña presenza o fiz scriuir et aquí meu nome et synal puzi^[35] que tal he.^[36]

11

1377, abril, 17. Baiona.

Acordo do abade e os cregos da igrexa de Santa María de Baiona con Afonso Eanes e a súa muller María González sobre unha casa de Baiona que Tareixa Estévez, nai da citada María González, mandara aos cregos para sufraxios.

ACT: Doc. Baiona 10, pergameo, 206 × 198 mm

Era de mill et quatro çentos et quinse anos, dez et sete días do mes d' abril. Sabeam todos que sobre^[01] pleito et contenda que era et asperaua aa seer entre nós, Aluar Peres, arçediago de Montes ena igreia de Tuy et abade^[02] da meatade da igreia de santa María de Bayona sen cura et Pero Vidal et Johán Gonçalues da Rramolasa¹⁹ et Fernán^[03] Moogo et Gonçaluo Esteues et Gonçaluo Çenteo et Afonso Esteues et Rruy Martís Çiclai et Johán de Peseguei^[04] et Johán Martís Rrodoan et Johán Martís, clérigos rraçoeiros da dita igreia de santa María de Bayona de hũa^[05] parte, et eu, Afonso Anes, da rrúa do pescado con miña moller, María Gonçalues, que era presente et outorgante^[06] da outra parte, sobre rrasón de hũa cassa que está em esta dita villa ena qual ora mora Viçente^[07] Ferreiro, disendo nós, os ditos abade et clérigos rraçoeiros da dita igreia, que Tareyia Esteues, madre que foy^[08] de uós, dita María Gonçalues, que nos mandara perla dita cassa et a a dita igreia por súa alma

¹⁶ Forma rara ou con errata de *ourives*, do latín *aurifice*.

¹⁷ Variante de Beluso, parroquia do concello de Bueu, provincia de Pontevedra.

¹⁸ Nesta palabra, ademais de estar escrita na forma plena, a primeira sílaba ten sobreescrita a abreviatura de «ri».

¹⁹ Trátase posiblemente dun erro gráfico por intercambio de vogais, a modo de metátese vocálica, no que *Rramolasa* vai escrito en lugar de Rramal(l)osa.

sete vniversarias^{|09} em cada hũu ano. Et outrossy, disendo os ditos Afonso Anes et *María Gonçalves* que a dita cassa que^{|10} non era da herança da dita *Tereyia Esteues* para lle mandar perla dita cassa as ditas sete vniversarias,^{|11} et por esto que as non deuyá d' auer a dita igleia et abade et clérigos rraçoeiros da dita igleia. Estas^{|12} ditas partes veeron a atal avynça et amigauil *composición* que nós, os ditos Afonso Anes et *María Gonçalves* et^{|13} nossas voses, que uos demos et aiades perla dita cassa en cada hũu ano dez *marauedís* brancos^{|14} de dez *díñeiros* o *marauedí*. Et que digades por elles em cada hũu ano para todo senpre tres vniversarias^{|15} por la alma da dita *Tereyia Esteues* et de *Domingo* d' Ourense; et que as digades hũa delas^{|16} por *santa María* d' agosto et outra por día de *santa María* de setenbro et outra por día do corpo de deus.^{|17} Et os *quaes* ditos *marauedís* uos prometemos et de dar et pagar pela dita cassa por día de san Migeel^{|18} de setenbro em cada hũu ano. Et non uos los dando et pagando ao dito día, uos damos^{|19} poder que posades entrar ena dita casa et tomar as portas dela sen pena ninhũa, sen juis et^{|20} sen alcalde et sen moordomo. Et se a y ouuer²⁰ que seia toda sobre nós. Et per esto nós partymos^{|21} et anunçamos²¹ para todo senpre de todos los pleitos et demandas que nós, as ditas partes, auyamos^{|22} et asperamos auer d' aquí endeante sobre rraçón da dita cassa et vniversarias. Et ficamos aviindos et^{|23} pacifizados para todo senpre. Et qual quer de nós, as ditas partes, que *contra* esto for et non o *conprir* et agardar^{|24} que peyte por pena a outra parte que o *conprir* et agardar dous mill *marauedís* da dita moeda. Et a pena pagada^{|25} ou [non] que esta carta et o que se en ela *contén* fique senpre firme et estauel et vala para senpre en súa^{|26} rreuor. Feita a carta en Bayona, o día et mes et era sobre ditos. *Testemuñas* que foron presentes: *Domingo* Colaço, *Johán*^{|27} *Fernandes*, *forneiro*, *Johán Gonçalves*, ome do dito arçediago, *Domingo*, alfayate, *Rruy Peres* de Valença, *Johán* de Veiga^{22|28} *Aluaro*, *tripeiro*, et outros.

Et eu *Gonçaluo Anes*, *notario publico* jurado del rrey en Bayona de Miñor et en seu^{|29} alfoz, a esto presente foy et escriui et aquí meu nome et signal pugi que tal he.^{|30}

²⁰ Fai referencia á pena.

²¹ Posiblemente hai que ler *anunçamos*. *Annunção* era unha escritura pola cal se recoñecía un dereito que antes fora contestado (Brunswick 1910).

²² A Veiga é un lugar da parroquia de Santa Mariña de Vincios, Gondomar, provincia de Pontevedra.

1377, setembro, 10. Baiona.

Foro da metade dunha casa, sita na rúa Nova de Baiona, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Gonzalo Fernández Raio e á súa muller, María Fernández, por sete maravedís.

ACT: Doc. Baiona 18, pergameo 220 × 220 mm

Era de mill et quatro çentos et quínse anos, dez días de setembro. Sábeam *quantos* esta carta viren como nós^{|01} Fernán Moogo et *Gonçaluo Çenteo* et *Pero Vidal* et *Rruy Martís* o uello et *Rruy Martís*, *Çiclay*²³, et *Johán* de *Sam Domingo* et^{|02} *Johán Martís* et *Esteue Anes*, clérigos rraçoeiros da igreia de santa María de Bayona, por nós et em nome^{|03} dos outros clérigos rraçoeiros da dita yglleia damos et outorgamos a foro a uós *Gonçaluo Fernandes Rraio*, vezino de^{|04} Bayona et a uosa moller, *María Fernandes*, et a dúas pesoas depois de uós, *quaes* herdaren os uosos bẽes, a meatade^{|05} de hũa nosa cassa *que* está em esta vila de Bayona, eno lugar *que* disen a rrúa noua, da *qual* uós^{|06} auedes a outra meatade, asy como *parte con* outro noso pardineiro et da outra, *con* casa de *Aluar Peres*, arcydiago^{|07} de Montes; a *qual* dita mea casa uos afforamos *con* todas súas perteesças *per* tal condiçón *que* a^{|08} adubedes²⁴ et rreparedes *per* tal gisa *que* sse non *perca per* míngua de lauor, et *que* nos dedes em cada hũu^{|09} ano a nós, et a os outros clérigos rraçoeiros da dita igreia *que* depois de nós veeren, por cada día de *Sam Miguell*^{|10} de setembro, por rrenda et por foro, sete *maravedís* de brancos de dez *dineiros* o *maravedí*. Et obrigamos os bẽes^{|11} da dita igreia de uos anparar et defender *con* o dito foro a dereito a todo *tempo*. Et a uoso seymento et^{|12} da dita uosa moller et pesoas *que* o dito foro fique a nós liure et *quite con* súa benfeitoría. Et se ouuerdes^{|13} de uender ou enpenorar o dito foro *que* o façades a nós ante que a outros, tanto por tanto. Et^{|14} non o querendo nós nen nosos çupçepsores²⁵ *que* entón *que* o façades a pesoal ygual de uós *que* nos faça^{|15} et *conpra* o dito foro. Et eu, dito *Gonçaluo Fernandes*, presente a esto que dito he et ffazente por mĩ et pela dita^{|16} miña moller et

²³ Posible alcume, de orixe descoñecida para min. *Rruy Martís Çiclai* aparece en varios documentos da igrexa colexiata de Baiona da mesma época.

²⁴ No orixinal lese claramente *aidubedes*.

²⁵ A forma *çupçepsores* indica que os grafemas <s> e <ç> tiñan como referente un son semellante.

pesoas *que non* estan presentes, porlas *quaes* oblige meus bñes *que aian* esto per¹⁷ firme a todo tempo, assý rreçebo de uós os dítos clérigos o dito foro perlas condicións sobre dítas. Et pro¹⁸ meto de as tñer et conprir et agardar en todo segundo dito he. Et *qual quer* de nós, dítas partes, *que* esto¹⁹ non conprir nen agardar *que* peyte aa outra parte *que* o conplir et agardar por pena çen *maravedís* da dita moeda.²⁰ Et a pena, pagada ou non, esta carta fique firme et ualla segundo dito he. *Testemoyas*: Pero Eanes Farto, Pero²¹ Miguelles, *Gonçaluo Rrodrigues*, fillo de Rroy Peres, et *Gonçaluo Caneiras*, mercadores, visinos de Bayona et outros.²²

Et eu, Lourenço Martís, notario del Rrey en Bayona de Miñor et em seu alfos a esto²³ presente foy et em mña presenza fis scriuir et aquí meu nome et synal puçi, *que* tal he.²⁴

13

1377, decembro 2. Baiona.

Foro dunha casa que está na Concheira de Baiona, feito polo procurador dos cregos da igrexa de Santa María a Xoán Carreteiro e á súa muller, María Eanes, por vinte e tres maravedís e unha galiña.

ACT: Doc. Baiona 52, pergameo, 173 × 202 mm

Era de mill et quatro çentos et quínse anos, dous días do mes de desenbro. Sabean *quantos* esta carta d' aforamento viren *que* eu, Pero Vidal⁰¹ clérigo rraçoeiro da igreia de *santa María* de Bayona, procurador *que* sño dos clérigos rraçoeiros da dita igreia, *per* hña *procuración feita per Steuo Afonso*, notario⁰² *que* foi desta villa de Bayona, en nome et en uoz dos dítos clérigos rraçoeiros da dita igreia dou et outorgo a foro a uós, Johán⁰³ Carreteiro, et a uosa mollet *María* Johanes, moradores da dita villa de Bayona et a dúas pesoas depois uós *qual*⁰⁴ o postrumeiro de uós nomear a seu *seymento*, et non as nomeando *que* seian dúas pesoas *quaes* de dereito herdaren uosos bñes.⁰⁵ *Comuén* a saber, *aquella* nosa casa *que* foi de Johán d' Argona, *que* está en Concheira, *que* o dito Johán d' Ariona²⁶⁰⁶ dou aos dítos clérigos rraçoeiros da dita igreia; a *qual*

²⁶ Existe en Galicia o topónimo *Arxona*. Aquí aparecen as variantes gráficas *Argona* e *Ariona*.

parte de parte de fondo con o forno que está en pardineiro, que trahe⁰⁷ Aluar Peres, arçediago de Montes, et ençima entesta ena casa de Martín Caluo, que uay seir de hũa rrúa⁰⁸ a outra. A qual dita casa uos aforamos como dito he con todas súas entradas et seydas et perteenças que lle⁰⁹ perteençen et perteeçer deuen de dereito, per tal pleito et condiçón que a rreparedes et aguisedes eno dito tempo per tal gisa¹⁰ que non despereça per míngo de lauor et de boo paramento. Et que uós et as ditas pesoas que¹¹ (que) dedes a ñe et aos clérigos rraçoeiros que pellos tempos foren ena dita igleia, en cada hũu ano, por día¹² de Sam Migell do mes de setembre viinte et tres maxauedis de brancas de dez diñeiros o maxauedi, et hũa galliña¹³ por lo dito día de sam Migell por foros et en çensoría. Et a uoso seymento et das ditas pesoas, que a dita casa,¹⁴ con toda súa benfeitoría que en ella feserdes, fique liure et quite et desenbargada de uós et de uosas voses aos¹⁵ clérigos rraçoeiros que perlos tempos foren ena dita igleia. Et se ouuerdes de vender ou sopeñorar o dito foro que o¹⁶ vendades et supeñoredes tanto por tanto aos clérigos rraçoeiros que perlos tempos foren ena dita igleia ante que a¹⁷ outro nihũu. Et non o querendo os ditos clérigos rraçoeiros, que o vendades et sopeñoredes entón a tal pesoa que¹⁸ cunpra et pague et faça o dito foro en cada hũu ano a ñe et aos outros clérigos rraçoeiros que pelos tempos¹⁹ foren ena dita igleia, segundo que se aquí contén. Con a qual casa uos outorgo anparar et defender²⁰ eno dito tempo per bẽes da dita igleia que uos para ello obrigo. Et nós, os ditos Johán Carreteiro et María Johanes,²¹ que a esto presentes somos, asy reçebemos de uós o dito foro perlas condições sobre ditas, et obrigamos nosos²² bẽes a uos pagar o dito foro et aos clérigos rraçoeiros que perlos tempos foren ena dita igleia, segundo que se²³ aquí contén. Et qual quer das partes que contra esto for et o non teuer et conprir et agardar que peyte por pena²⁴ a outra parte que o teuer et conprir et agardar dous çentos maxauedis da dita moeda. Et a pena pagada ou non que²⁵ esta carta et o que se en ella contén, fique firme et estauel et ualla en súa rreuer. Feita a carta en Bayona,²⁶ o día et mes et era sobre ditos. Testemuñas que foron presentes: Domingo Beeitez, fraire de san Martiño, Martín Cauallero,²⁷ forneiro, Johán carpenteiro, natural de Pontevedra et outros.

Et eu, Gonçaluo Eanes, notario público jurado por²⁸ el rrey en Bayona de Miñor et en seu alfoz, a esto presente foi et escriui et aquí meu nome²⁹ et meu signal pugi que tal he.³⁰

1379, febreiro, 7. Baiona.

Foro de tres quartos dunha casa que está na rúa de Soutelo de Baiona, feito polos cregos de Santa María a Estevo Eanes, tamén crego racioneiro da mesma igrexa, por quince marabedís.

ACT: Doc. Baiona 34, pergameo, 267 × 184 mm

Era de mill et quatro çentos et des et sete anos, sete días do mes de feureiro. Sabeam quantos esta carta de aforamento uir^{|01} como nós, Johán Gonçalues et Gonçaluo Çenteo et Rruy Martís Çiclai et Afonso Esteues et Rruy Anes, o uello, et Johán Martís Triügo^{|02} clérigos rraçoeiros da igreia da santa María de Bayona, fasentes por nós et por los outros clérigos rraçoeiros da dita igreia^{|03} damos et outorgamos a foro a uós, Esteuo Anes, clérigo rraçoeiro da dita igreia de Bayona, em vida de uós et de dúas^{|04} pesoas depos uós; *conuén* a saber, os tres quartos de cassa *que* está em esta vila de Bayona, ena rrúa que cha^{|05}man de Soutello, a *qual* dita cassa foi de Johán Martís, justiça *que* foi desta vila de Bayona, a *qual* tiña^{|06} aforada da dita igreia Domingo Peres, ferreiro. Et os *quaes* ditos tres quartos de cassa uos damos a foro, *segundo que* dito^{|07} he, deste sam Migell de setembro *que* foi da era de mill et quatro çentos et des et seys anos en deante *per* tal^{|08} pleito et so tal *condiçón que* a rrefaçades et rrestoyredes *per* tal guyssa *que non peresca per* mingua de bom lauor et^{|09} de boo *paramento*. Et dedes ende em cada hũu ano, por día de sam Migell de setembro por foro aos clérigos^{|10} rraçoeiros da dita igreia de Bayona ou a seus *procuradores* das *nouersarias* em seu nome, *quinse marauedís* de brancas de^{|11} des *dineiros* o *marauedí*. Et por foros em cada hũu ano, por lo dito día, hũu capón et hũu açunbre de viño tolledaao^{|12} Et a seymento de uós, dito Esteuo Anes, et pesoas depós uós, *que* a dita cassa *con* toda súa *bemfeitoría* fique *liure* et *desenbargada*^{|13} *aas* *anouersarias* da dita igreia de *santa María* de Bayona. Et *querendo* uós, dito Esteuo Anes, ou pesoas depos^{|14} uós *vender* ou *sopeñorar* este dito foro, *que* o *vendades* ou *sopeñoredes* *ante* a uos da[s] *nouersarias* da dita igreia de^{|15} Bayona *ante que* a *outro*, tanto por tanto. Et *nón*²⁷ o *querendo* a uos das *ditas nouersarias*, *que* o *posades*

²⁷ Está escrito «nóno querendo».

vender ou sopeñorar¹⁶ a atal pesoa *que* seia ygal de uós, *per que* os ditos clérigos rraçoeiros da dita igreia de Bayona posamos auer et cobrar¹⁷ este dito foro em cada hũu ano *segundo que* dito he. Et nós, ditos clérigos rraçoeiros, obrigamos os bẽes das nouersarias¹⁸ da dita vigairia²⁸ de Bayona a uos enparar et defender *con* este foro a dereito de qual *quer* pesoa *que* uos¹⁹ sobre el enbargo *quiser* fazer. Outrossy eu, dito Esteuo Anes, obrigo todos meus bẽes a uos dar et pagar este foro²⁰ em cada hũu ano *segundo que* se em esta *carta* contén. Et nós, ditas presentes, *queremos* et outorgamos *que* qual *quer*²¹ de nós *que* *contra* esto for et o *non* teuer et agardar *que* peyte por pena a outra parte *que* o teuer et agardar dosentos²² *marauedís* de brancos. Et, a pena pagada ou *non*, esta *carta* et cousas em ella contiudas fiquen firmes et estauiles et²³ vallan em súa reuor. Feita a *carta* em Bayona de Miñor, o día et mes et era sobre ditos. *Testemuñas que* a esto foron²⁴ presentes: Gonçaluo Caíño, clérigo, et Martín de Deus de Cangas, Gonçaluo Rrodrigues, criado do arçediago de Montes, et Gonçaluo Esteues, clérigo²⁵ natural de Ponte de Lima et outros.

Et eu, Gonçalo Afonso, notario público jurado dell rey em Bayona de Miñor²⁶ et em seu alfós, a esto *que* dito he presente foy et esta *carta* em miña presenza a fis escriuir et aquý meu nome²⁷ et meu synal puge *que* tal he.²⁸

15

1380, xullo, 24. Baiona.

Foro da metade dunha casa, sita na Ribeira de Baiona, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Lourenzo Eanes e á súa muller, Orraca Pérez, por vinte e dous marabedís.

ACT: Doc. Baiona 11, pergameo, 195 × 183 mm

Era de mill et *quatro* çentos et dez et oyto anos, viinte et *quatro* días de jullio. Saban *quantos* esta *carta* viren⁰¹ *que* nós Ruy Martís, abade da igreia de Santa María de Bayona et Pero Vidal et Johán Gonçalues et Pero Yanés Çenteo et Fernán Moogo⁰²

²⁸ *As nouersarias de dita igreia* é un sintagma repetido neste o noutros documentos. Aquí, en lugar da abreviatura *igllia*, aparece claramente *vigia*, con til de abreviación.

et Ruy Martis, o vello, et Johán Martis et Esteue Yanes et Martín Trigoo et Johán de San Domingo et Johán Miguelles et Gonçaluo Lourenço,⁰³ clérigos rraçoeiros da dita igrella²⁹, demos et outorgamos a foro a uós Lourenço Yanes, visíño de Bayona et a vosa moller⁰⁴ Oraca Peres et a hũu voso fillo et neto de uós anbos tan solamente, conuén a saber: mea de hũa nosa sobradada³⁰ que está⁰⁵ en esta villa de Bayona ena rribeira da dita villa ena qual uós ora morades, a qual parte per tavoado con casa⁰⁶ que foi de Rodrigo Esteves, em que ora mora Rruy Peres, de hũa parte et da outra con casas que foron de Durán Peres em que⁰⁷ ora mora Johán Yanes, toneiro, a qual casa mandou aa dita igleia Rodrigo Gonçalues do car, que Deus perdon, et da qual a outra medade⁰⁸ he vosa, a qual mea cassa uos aforamos con seu sotoo et pertençaas segundo que le perteesçer de dereito, per condiçón⁰⁹ que a adobedes et reparedes per tal gisa que se non perca per mingua de lauor. Et que nos dedes cada ano¹⁰ pela dita mea cassa viinte et dous *maxavedís* de brancas de X *dineiros* o *maxavedí*, por día de sam Miguell de setembro¹¹ Et por foros en cada hũu ano pelo dito día hũa [a]çunbre de viño toledaoo. Et obrigamos os bẽes¹² da dita igleia de uos anparar et defender a dereito con o dito foro a todo tempo. Et a voso seymento et da dita vosa¹³ moller et pesoas que a dita mea cassa ffique liure et quite aa dita igleia con súa bemfeytoria. Et¹⁴ eu, dito Lourenço Yanes, presente a esto que dito he et fasente por mĩ et porla dita mĩa moller et¹⁵ pesoas, asy reço bo e[n] mĩ³¹ o dito foro perlas ditas condiçoos et prometo de as teer et *comprir* em todo segundo¹⁶ dito he so obrigaçón de meus bẽes que para ello obrigo. Et demays eu, dito Lourenço Yanes, outorgo de uos¹⁷ dar et pagar em cada hũu ano perla outra medade da dita mĩa casa quatro *maxavedís* de brancas, que per¹⁸ ella avedes por hũa aniuersaria que uos per ella mandou Fernán Leytón. Et qual quet de nós, ditas partes¹⁹ que esto non *comprir* nen agardar que peyte a outra parte que o *comprir* et agardar por pena quiñentos *maxavedís*²⁰ de brancas et a pena pagada ou non esta carta fique firme et vala segundo dito he. Feita en Bayona os²¹ os días et mes et era sobre dita. Testemuñas: Johán Mosiño, clérigo, et Ruy do Gocóo et Ruy de Barrantes²² et Gonçaluo Steues bem vente et outros.

Et eu, Lourenço Martís, notario del Rey en Bayona²³ a esto presente ffoy et scriuí et aquí meu nome et synal pusi que tal he.²⁴

²⁹ Confusión do escribán, pois no documento aparece catro veces a forma correcta *iglesia*.

³⁰ No orixinal parece lerse mellor *sebradade*.

³¹ No ms. «emi» con til de xeral abreviación.

1383, febreiro, 7. Baiona.

Foro dunha casa da rúa de Morrazo en Baiona feito polos cregos da igrexa de Santa María ao ferreiro Diego de Vicente e á súa muller, María do Corpo Santo, por trinta maravedís.

ACT: Doc. Baiona 38, pergameo, 234 × 195 mm

Era de mill et quatro çentos et viinte et hũu anos, sete días de feureiro. Sabam^{|01} quantos esta carta d'afforamento virem como eu Ruy Martís, abade da medade da iglleia^{|02} de Santa María de Bayona con cura et nós, Johán Gonçalues et Pero Vidal et Gonçaluo Yanes Çenteo^{|03} et Ruy Martís, o vello, et Fernán Moogo et Johán de San Domingo et Gonçaluo Lourenso et Afonso Steues et^{|04} Johán Martís Rrodoan, clérigos rraçoeiros da dita iglleia, por nós et en nome da dita iglleia^{|05} damos et outorgamos a foro a uós Diego Viçente, ferreiro, visiño de Bayona, et a uossa^{|06} moller, María do Corpo Santo et a dúas pesoas depós uós, quaes nomear o postromeiro de uós^{|07} a seu seymento, conuen a saber: todo o quinón et vos et dereito et auçón que a dita igleia et nós^{|08} avemos em hũa casa que está em esta dita villa de Bayona ao canto da rrúa^{|09} que dizen do Morraço, detrás da cassa hu morou Fernán Nunes, alfayate, ena qual dita cassa^{|10} que uos aforamos mourou Diego Martís da Miranda³², ferreiro, a que Deus perdon, asy como parte^{|11} per outom con outra casa em que ora mora Fernán Nunes, a qual dita casa uos aforamos^{|12} con súas perteenças et dereituras segundo que lle perteesçen de dereito, per tal pleito et condiçón^{|13} que a adubedes et reparedes per tal gisa que se non perca per mingua de laour.^{|14} Et que nos dedes em cada hũu ano por día de Sam Migell de setembro^{|15} triinta maravedís de brancas de X dineiros o *maravedí*. Et por foros em cada hũu ano pello dito^{|16} día hũu voo capón. Et obrigamos os bẽes da dita iglleia de uos anparar et^{|17} defender a dereito con o dito foro de quen quer que uolo quiser enbargar. Et a voso^{|18} seymento et da dita vossa moller et pesoas, que a dita casa fique a nós liure et quite^{|19} con súa bemfeytoría. Et eu, dito Diego de Vyçente, con a dita mĩa moller, que^{|20} ssomos presentes, asy reçebemos de uós sobre ditos o dito foro perlas condiçoes^{|21} sobre

³² A Miranda é un lugar da parroquia de Santa Baia de Donas, Gondomar, provincia de Pontevedra.

ditas et prometemos et outorgamos de os teer et *comprir* en todo *segundo dito*²² he *per* todos nosos bẽes *que para* ello obrigamos. Et *qual quer* de nós, *ditas*²³ *partes*, *que esto non comprir nen agardar que* peyte por pena a *outra parte que o*²⁴ *comprir* et *gardar tresentos maravedís* de brancos de X *dineiros* o *maravedí*. Et a pena²⁵ pagada ou non, esta *carta* fique firme et valla *segundo dito* he. Feita en Bayo²⁶ona os días et mes et era sobre dita. *Testemuñas*: Steuo Peres, jurado de Bayona,²⁷ Johán de Lugo et Aluar Esteues de Barrantes, seus omes, et Ruy Vaasques²⁸ scriuán et outros.

Et eu Lourenço Martís, *notario* del rey en²⁹ Bayona, a esto *presente* ffoi et scriuí et aquí meu nome et synal puzi *que tal* he.³⁰

17

1387, setembro, 30. Baiona.

Foro dunha viña, sita no aral da Veiga, feito polos abades e cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona a Estevo Pérez e á súa muller Orraca Pérez.

ACT: Doc. Baiona 50, pergameo, 270 × 230 mm

Era da naçença de noso señor Jesu Cristo de mill et trezentos et oytenta et sete anos, o postrimeiro día do mes de setenbro.⁰¹ Sabeam *quantos* esta *carta* de aforamento virem como nós, Roy Martís, abade *con cura* da meatade da iglleia de santa⁰² *María* de Bayona et Aluaro Peres, abade *sem cura* da *outra* meatade da dita iglleia, et Johán Gonçalues et Gonçaluo Anes Çenteo et Martín Trigo et⁰³ Ruy Martís o uello et Afonso Esteues et Johán de Sam Domingo et Johán Martís Rrodoan³³, et Ruy Martís Çiclay et Johán Miguellas et Diego⁰⁴ Peres et Pero Tristam et Gomez Lourenço clérigos rraçoeiros da dita iglleia, por nós et em nome da dita iglleia et dos outros clérigos⁰⁵ et rraçoeiros dela, conuén a saber, nós ditos abades, eno *que* a nós *perteençe* desto *que se segue* em hũa *parte* et nós, ditos clérigos rraçoeiros⁰⁶ eno *que* a nós *perteençe* em *outra parte*, nós todos *juntamente* damos et outorgamos a foro a uós, Steuo Peres de Bayona

³³ Rodoan (do árabe *ri/udwân*, substantivo co significado de 'beneplácito') pertence tamén á antroponimia hispanoárabe.

et a⁰⁷ uosa moller, Oraca Peres et a dúas pesoas depois de uós, hũa depos outra, *qual* o postrimeiro de uós nomear a seu seimento⁰⁸ et non as nomeando que sejan dúas pesoas, hũa pos outra, *quaes* de *direito* herdarem uosos bẽes; conuén a saber: a⁰⁹ nosa viña *que* ffoy de Pero Migelles, *que* nós, a dita iglleia, auemos a *çerqa* desta dita villa de Bayona eno aral da ueyga¹⁰ et a *qual* parte da parte de fondo con biña de Fernán Moogo et da parte de çima parte perla congosta *que* uay desta dita villa¹¹ para Santantón de Vilarino et uay entestar em çima ena deuesa *que* (o) ora tem Ruy de Crasto con a viña da capela,¹² a *qual* dita viña uos aforamos como dito he con seu terreo em *que* está et con todas súas entradas et seidas¹³ et perteenças et *dereituras* *que* le perteeçen et perteeçer deuen de *direito*, per tal pleito et condiçón *que* a chantedes de viño hu esteuer¹⁴ et a lauredes et aproueytedes bem do *que* ouuer mester, per tal gisa *que* non desperesca per mingoa de lauor et de boo¹⁵ paramento. Et *que* dedes dela em cada hũu ano a nós, ditos abades, et a nós, ditos clérigos et raçoeiros da dita iglleia por día¹⁶ de sam Miguell do mes de setembro çincoenta *marauedís* de brancos, de dez diñeiros o *marauedí*, et por foros em cada hũu ano¹⁷ hũa galina et hũu açonbre de viño tolledáao por lo dito día de sam Miguell. Con a *qual* dita viña uos prometemos¹⁸ et outorgamos d' enparar et defender a *direito* eno dito tempo de *quen quer* *que* uos sobre elo enbargar *quiser* fazer, por bẽes¹⁹ da dita iglleia *que* ja para elo obrigamos. Et se ouuerdes de vender ou de sopenorar o dito foro *que* o vendades et sopenoredes,²⁰ tanto por tanto, a a dita iglleia ante *que* a outro nehũu, et non o querendo nós et a dita iglleia *que* entón o façades²¹ a pesoa ygal de uós *que* cumpra et page o dito foro a nós et a a dita iglleia em cada hũu ano segundo *que* se aqui²² contem. Et a uoso seymto et das ditas pesoas, *que* a dita viña con toda súa benfeitoría *que* em ela fezerdes *figui*²³ liure et quita et desenbargada de uós et das uosas uozes a nós et a a dita iglleia para todo senpre. Et eu Steuo Peres *que*²⁴ a esto presente sôo, fazente por mĩ et por la dita Oraca Peres, miña moller, *que* non está presente, por la *qual* obrigo²⁵ meus bẽes *que* ela aja esto por firme et por estauil no dito tempo et pesoas, a uos dar et pagar o dito foro em cada²⁶ hũu ano segundo *que* se aquí contem. Et *qual quer* das partes *que* contra esto for et non o teuer et conplir et agardar, peite a outra²⁷ parte *que* o teuer et conplir et agardar mill *marauedís* da dita moeda, et, a pena pagada ou non, *que* esta carta et o *que* se em ela²⁸ contem fique firme et estauil et uala eno dito tempo en ssúa rreuer. Feita a carta em Bayona o día et mes et era sobre²⁹ ditos. Testemuñas *que* a esto foron presentes: Afonso Martís, mestre da gramátiga, Johán Rrodrigues, notario, Gonçaluo Rrodrigues de Ceta, Françisco Anes, caualleyro,³⁰ et outros.³¹

Et eu, Gonçaluo Eanes, *notario* público jurado por el rrey em Bayona de Miñor et em seu alfoz, a esto presente³² foi et em miña presenza o fiz scripuir et aquí meu nome et signal pugi *que* tal he. ³³

18

1388, febreiro, 19. Tui.

Sentenza do mestrescola de Tui ante a demanda dunha cama por parte do arçediago de Miñor.

ACT: Doc. Baiona 55, pergameo, 380 × 246 mm

Sabeam *quantos* esta carta de *sentença* virem *que* ante mĩ, Johán Semmal, mestrescola ena igleia de Tui, juis comisario⁰¹ em este feyto *que* se adeante sege, dado *per* Garcia Afonso, arçediago de Miñor ena dita igleia, apareçerom em juiso⁰² o dito arçediago por sy et em nome da sua dynidade, de hũa *parte*, et Fernán Anes, reitor da igleia de san Lourenço de⁰³ Belessar do arçiprestado de Miñor, por sy, da outra, disendo o dito arçediago *que* como el, *per*los seus antecesores *que*l⁰⁴ forom arçediagos de Miñor, por nome da dita súa dingnidade, esteuesse em huso et em costume des tanto *tempo*,⁰⁵ et por tanto *tempo que* memoria de anos non he em contrario, de auer et leuar a cama de *qual quer* clérigo *que* finasse⁰⁶ et fosse beneficiado ou morador eno dito arçiprestado de Miñor, et como em este ano *que* ora pasou do naçemento⁰⁷ de nosso señor Jesu Cristo de mill et tresentos et oytenta et sete anos, se finasse ena villa de Bayona, *que* he⁰⁸ eno dito arçiprestado, Fernán Martís, reitor da igleia de Moscoso³⁴ et fosse morador da dita billa de Bayona *per* espaço⁰⁹ de dez anos et mays, et leixasse por seu herel et *conpridor* ao dito Fernán Anes; et por esta rrasom do dito¹⁰ costume a el, dito arçediago, *per*teeçesse a cama do dito Fernán Martís; et o dito Fernán Anes entrasse a dita herança¹¹ et rrecusasse de lle dar a dita cama; et pedía a mĩ *que* *per* miña *sentença* de juiso *constringesse* a dito Fernán¹² Anes *que* lle desse a dita cama ou

³⁴ *Moscoso* non é unha lectura segura, pero é a nosa proposta. San Paio de Moscoso é unha parroquia do concello de Pazos de Borbén, na provincia de Pontevedra.

cincoenta *maravedís* de brancos, a que a estimaua, *non perdendo per* mays *nen per*¹³ *menos*³⁵. Et o dito Fernán Anes, pleito *contestando*, disso *que uerdade era que* o dito Fernán Martís era morador ena¹⁴ dita villa de Bayona et *que* a dita villa era do dito arçiprestado. Et que o dito Fernán Martin se finara¹⁵ et *que* leixara a el por seu herel et *que* el consentira ena dita herança; mays disso *que* negaua *que* o dito¹⁶ arçediago por sy, *nen* por seus antecessores, esteuesse em husso *nen* em custume de leuar *nen auer* a cama de¹⁷ algũu clérigo, beneficiado ou morador do dito arçiprestado quando se finasse. Et eu, dito mestrescola, *preguntery*¹⁸ ao dito arçediago se *quiría* *prouar* o dito custume et el disso *que non* entendía de o poder *prouar*,¹⁹ mays *que* o poyña em juramento deçissorio do dito Fernán Anes. Et eu rreçeby juramento aos santos²⁰ auangeos do dito Fernán Anes. Et el, pelo dito juramento disso *que* el nunca vira ao dito arçediago *nen*²¹ a seus antecessores leuar a cama do clérigo *que* se finasse eno dito arçiprestado de Miñor *nen oyra*²² *diser nen* sabía; *pero que* por ello *preguntara* a outros clérigos mays antigos *que* sy, et *que* o dito arçediago, *nen*²³ seus antecessores, esteuesse em custume *nen* em huso de *auer* as ditas camas dos clérigos do dito²⁴ arçiprestado, segundo *que* as demandaua; mays *que* a leuauam os herees dos clérigos *que* se y finauam,²⁵ et *que* por esta rrasom *non* era tiudo de lle dar a cama do dito Fernán Martís; ante pedía²⁶ a mĩ *que* o absoluesse da demanda do dito arçediago et lle possesse çilêncio *perpetuo*, *que* o *non* deman²⁷dasse sobre elo d' aquí *adeante*. Et sobre esto as ditas partes *concludiron* et *pediron* *sentença*. Et eu,²⁸ mestrescola et juys sobre dito, vista a petición do dito arçediago et a *contestación* do dito Fernán Eanes et²⁹ o juramento em el posto *perlo* dito arçediago et o depoemento et *respuesta* del feita *per* lo dito Fernán³⁰ Anes et todo o alegado da hũa et da outra parte, as partes presentes et *interloquendo*, *pronunçio que* o dito³¹ arçediago *non* *prouou* súa *entençon*. Et por ende, em este presente *escripto*, *per* *sentença* *defenetiu*³² absoluo o dito Fernán Eanes da demanda do dito arçediago, et poño çilencio *perpetuamente* ao dito arçediago³³ *que* o *non* possa demandar sobre la dita cama d' aquí *adeante*. Et, *que* esto seia *çerto*, esta carta de *sentença*³⁴ mandey ende dar ao dito Fernán Anes seelada *con* meu seelo et firmada do meu nome. Dada³⁵ em Tuy, quarta feira, dez et noue días do mes de feureiro, ano da naçença de noso señor Jesu Cristo³⁶ de mill et treçentos et oytenta et oyto anos. *Testemuñas que* foram presentes: Gonçaluo Çenteo, reitor³⁷ da igleia de santa Cristina da

³⁵ No orixinal lese claramente *mejos*, pero o contexto require a lectura *menos*.

Ramallosa, et Lourenço Rrodrigues, rreitor da igreia de santa María de Vilaça|³⁸
et Rodrigo Afonso, sobriño do dito arçediago, et Afonso de Seuylla, toneeyro,
vesiño de Tuy, et outros.|³⁹

Scolasticus tudensis

Rui de Vitureira, scriuan

19

1388, abril, 24. Baiona.

Foro da metade dun pardiñeiro, outorgado polos cregos da igrexa de Santa María de Baiona a Martín Trigo, crego da mesma igrexa, por tres marabedís.

ACT: Doc. Baiona 54, pergameo, 233 × 172 mm

Era da naçença de noso señor Jesu Cristo de mill et tresentos et oyteenta et oyto anos viinte et quatro días de abril. Sabeam quantos|⁰¹ esta carta de aforamento viren como nós, Rui Martís, abade da metade da igreia de santa María de Bayona con cura, et Aluar Peres, abade da|⁰² outra metade da dita igreia, sem cura, et nós Pero Vidal et Gonçaluo Eanes Çenteo et Afonso Esteues et Johán de sam Domingo et Johán Martís Rrodoam, et Gomes|⁰³ Eanes et Rui Martís, o uello et Gonçaluo Lourenço et Rrui Martís Çiclai et Johán Migelles et Diego Peres et Gomes Lourenço et Rrui Martís et Johán Migelles et Johán Lucas|⁰⁴ et Johán Martís, o moço, clérigos rraçoeiros da dita igreia por nós et em nome et em uo3 da dita igreia, damos et outorgamos a foro a uós Martíz|⁰⁵ Trigo, clérigo rraçoeiro da dita igreia et a dú[s] pesos depois de uós quaes de dereito herdaren uosos bões, hũa pesoa depos outra; comuén|⁰⁶ a saber, a metade de hũu noso pardiñeiro que está em esta dita villa de Bayona, ena rrúa hu ora mora Fernán Yanes de san Martino, clérigo, et|⁰⁷ Afonso do Sanllés³⁶, carniçeiro, o qual entesta tras la casa de Gonçaluo Eanes Çenteo et uay topar a a outra rrúa que está açerqa da fonte da freiría et|⁰⁸ parte de hũu cabo per parede con figeiredo que foi de Domingo Eanes Pita, et, da outra parte, parte per parede con casa que foi de Domingo Calçado|⁰⁹ de Nigrãa et con outro pardiñeiro que foi casa de Pero de Roda, pescador; a qual dita

³⁶ Forma con metátese do topónimo Salnés, de *saliniense*, «con abundancia de salinas».

metade do dito pardineiro uos aforamos deste día de san^{|10} Migell de setembro primeiro que uen endeante con todas súas perteenças et dereituradas, entradas et seidas que de dereito perteeçen, por tal pleito et^{|11} condiçón que façades em el casa ou o que uós quiserdes et dedes a nós et a uo3 da dita igleia em cada hũu ano porlo dito día de^{|12} san Migell de setembro, por foros et em çensoría, tres *maxauedis* de brancos de dez dineiros o *maxauedi*; et obrigamos os bẽes da dita igleia^{|13} de uos anparar et defender a dereito con o dito foro. Et se ouuerdes de bender ou enpeñar o dito foro que o façades ante a nós et^{|14} a dita igleia ante que a outro nehũu, et non no querendo ella, que o façades entón a pesoa ygal de uós que compra et faça et pague o dito foro^{|15} a nós et a dita igleia. Et eu, dito Martín Triigo, clérigo, presente et outorgante a esto que dito he, asy reço em mĩ o dito foro^{|16} perlas condições sobre ditas; et prometo et outorgo de as teer et conprir et pagar segundo dito he, s'obrigaçón³⁷ de meus bẽes que para ello^{|17} obrigo. Et nós, ditas partes, queremos et outorgamos que a parte que contra esto for et o non conprir, que peite a a parte agardante dosentos^{|18} *maxauedis* da dita moeda et súa demanda non ualla et este dito aforamento fique forte et firme et ualla em sua rreuer. Feita em Bayona^{|19} os días et mes et era sobre ditos. Testemuñas: Aluar Esteues, Rruí dsLopes, notarios, Afonso Fragoso, (f)³⁸ Gonçaluo Fernandes Rraio, Afonso Ferrere, clérigo,^{|20} Rruy de Redondella, Johán Afonso, maldegolado, visiños et moradores ena dita villa de Bayona et outros^{|21}

Et eu, Johán Rrodrigues, notario público jurado por el rrey em Bayona de Miñor et em seu alfoz, a esto presente^{|22} foi et scripuí et aquí meu nome et signal pugi que tal he.^{|23}

20

1389, novembro, 10. Baiona.

Traslado dunha cláusula da manda e testamento de Pedro Vidal, reitor da igrexa de San Pedro de Burgueira, na que ordena sufraxios por seis marabedis.

ACT: Doc. Baiona 43, pergameo, 210 × 150 mm

³⁷ So ou su obrigaçón.

³⁸ Este f debe de ser un erro do escribán, que ía poñer antes do nome o apelido *fernandes* e deixouno sen riscar.

Era de mill et quatro çentos et viinte et sete anos, día quarta feira, dez días do mes de nouembre, em presença de mĩ^{|01} Gonçaluo Eanes, notario público jurado por el rey em Bayona de Miñor et en seu alfoz, et con as testemuñas que adeante son escriptas,^{|02} perante Johán Giraldes et Ruy Gonçalues, justiças desta dita villa, foy liuda et pubricada hũa manda et testamento^{|03} de Pero Vidal, clérigo rraçoeiro que foy da igleia de santa María de Bayona desta dita villa, rreytor da igleia de san^{|04} Pedro de Burgeira; a qual manda et testamento era scripto em pergamiño de coiro et feito et signado por mĩ, dito notario, na^{|05} qual manda et testamento ontre aas outras cousas jasía scripta hũa clausulla que disía asy: Item mando que me façan^{|06} os clérigos rraçoeiros da igleia de santa María de Bayona cada ano hũa nouersaria por la alma de mĩ et de Martín Saluadores^{|07} et que ma façan por día de san Pedro apostollo do mes de juyo, et que aian por la dita nouersaria seys marauedís de^{|08} brancos en moeda que os ualla. Et se os ditos clérigos rraçoeiros cada ano non fiseren a dita nouersaria^{|09} den seis marauedís os gafos de sante Esteuão de par da villa de Bayona. Et, se y non se uiren, mando que os aia o lume^{|10} das lánpadas de santa María de Bayona. Et estes seys marauedís que os aian perla meatade desa miña casa em que ora moro,^{|11} que me leixou o dito Martín Saluadores. Et mostrada et liuda et pobricada a dita manda et testamento do dito Pero Vidal, os ditos Johán Giral^{|12} des et Ruy Gonçalues, justiças, mandaron a mĩ, dito notario, que sacase da dita manda et testamento a dita clausulla et a desse en^{|13} publica forma con meu nome et signada aos clérigos rraçoeiros da igleia de santa María de Bayona desta dita villa, por quanto^{|14} lle pertencía de dereito, a a qual clausulla deron súa outoridade ordinaria et poder et mandaron que ualuese et fise se fe en^{|15} juiso et fora del, et hu quer que parescesen, así como o verdadeiro orriginal. Testemuñas que foron presentes et viron o verdadeiro orriginal^{|16} onde este trasllado desta cláusulla foi sacado: Martín Trüigo, Alfonso Esteues, Gonçaluo Eanes Çenteo, Gonçaluo Lourenço, clérigos rraçoeiros da^{|17} dita igleia, que o pediron por nome de si et da dita igleia, Ruy Eanes et outros.

Et eu, Gonçaluo Eanes,^{|18} notario sobre dito, a esto presente foy et escripui et aquí meu nome et signal pugi que tal he.^{|19}

1402, abril, 26. Baiona.

Foro dunha casa sita na rúa que chaman Soutelo, feito polo abade da igrexa de Santa María de Baiona a Afonso da Montesíña e á súa muller, Branca Pérez, por dezaoitto maravedís.

ACT: Doc. Baiona 42, pergameo, 240 × 169 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et dous anos, viinte et seis días do mes de abril. Sabean quantos^{|01} esta carta de aforamento viren como eu Rui Martís, abade con cura da meatade da igreia de santa María de Bayona, dou et outorgo a foro a uós,^{|02} Afonso da Montesíña, alfayate et a uosa muller, Branca Peres, moradores et visiños de Bayona, et a dúas pesoas depois de uós, hũa de^{|03}pos outra, quæes de dereito herdaren uosos bẽes; comuén a saber: aquela casa em que morou María Amada, que está em esta dita vila de^{|04} Bayona, ena rúa que chaman Soutello, yndo para dita igreia, a qual parte per parede con casa que ora he da confraría de Santiago que foi de^{|05} Rui Torino, que lle mádou Esteuõo Torino, seu fillo; et da parte de çima, con casa que foi de Johán Gonçalues, manso, et de súa moller^{39|06} Ynés Gonçalues. Da qual dita casa que uos asý aforo, eu ey a meatade por erença da dita María Amada a qual he a parte de fondo et a outra^{|07} meatade tiña a dita María Amada aforada dos clérigos rraçoeiros da dita igreia; perla qual dita meatade emos de auer de foro oyto marauedís^{|08} de brancos durante o dito foro. Et a qual dita casa uos aforo como dito he con seu ixido et con todas súas entradas et seidas et pertença^{|09} et dereituræ que lle pertencen et pertencer deuen de dereito, per tal pleito et condiçón que a agisedes et a apostedes ben logo de pedra et tella^{|10} et madeira et de todo adobeiro que ouuer mester, per tal gisa que non desperesca per míngo de lauor et de boo paramento; et que dedes a mĩ^{|11} et a miñas voses en cada hũu ano por día de sam Migell do mes de setembro primeiro que uen endeante, dez et oyto marauedís de brancos de dez^{|12} dineiros o marauedí. Et por foros en cada hũu ano, hũa galliña ou dous marauedís por ella. Et destes ditos dez et oyto marauedís, que dedes em^{|13} cada hũu ano por lo dito día aos ditos clérigos rraçoeiros

³⁹ «súa muller» está no texto moi borroso, pero é o esixido polo contexto.

da dita igreia os ditos oytto maravedís. Et (mĩ et) a mĩ et a miñas voses¹⁴ o mays⁴⁰. Con a qual dita casa et ixido uos prometo et outorgo d' enparar et defender eno dito tempo a dereito per meus bẽes que para elo obrigo. Et¹⁵ a uoso seymento et das ditas pesoas, que a dita casa et ixido et \toda súa/ benfeitoría fique liure et quite et desembargada de uós et de uosas uoses¹⁶ aos ditos clérigos rraçoeiros da dita igreia para todo senpre. Et eu, dito Afonso da Montesyña, que a esto presente sôo, fazente por mĩ et por¹⁷ la dita Branca Peres, miña moller, que non está presente, por la qual obrigo meus bẽes, que ela aia esto por firme et estauyl eno dito tempo et¹⁸ pesoas, asy rreçebo de uós o dito foro perla maneira et condições sobre ditas et obrigo meus bẽes et da dita miña moller et pesoas a uos dar et pagar¹⁹ o dito foro en cada hũu ano et aos ditos clérigos rraçoeiros da dita igreia, segundo que se aquí contén. Et qual quer das partes que contra esto for²⁰ et o non teuer et coprir et agardar que peyte por pena a outra parte que o teuer et conprir et agardar quinentos maravedís da dita moeda. Et²¹ a pena pagada ou non, que esta carta et o que se en ela contén fique firme et estauil et valla eno dito tempo em súa rreuor. Feita a carta en Bayona, día²² et mes et era sobre ditos. Testemuñas que foron presentes: Johán de san Domingo, clérigo rraçoeiro da dita igreia, Rui Caneiras, Aluar Eanes de Vayña et Pero Anes et Ruy Peres,²³ bõo, Martín Fernandes, adel et outros.

Et eu, Gonçaluo Eanes, notario público jurado por el rrey en Bayona de Miñor et en seu alfós a esto presente²⁴ foi et scripuí et aquí meu nome et signal pugi que tal he.²⁵

22

1402, maio, 27. Baiona.

Foro da metade dunha casa sobradada sita na Ribeira de Baiona, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Tareixa Pérez, por vinte maravedís.

ACT: Doc. Baiona 14, pergameo, 203 × 192 mm

⁴⁰ «o mays», como pode constatarse na base de datos do Tesouro Medieval Informatizado da Lingua Galega (TMILG), ás veces ten o valor de «o demais».

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et dous anos, viinte et⁰¹ sete días do mes de mayo. Sabean quantos esta carta de aforamento viren como nós Rui Martís et Aluar⁰² Peres, abades da igreia de santa María de Bayona, et Fernán Moogo, Johán Gonçalues, Martín Trüigo, Gonçaluo Lourenço, Johán de⁰³ san Domingo, Fernán Eanes, Diego Peres, Gonçaluo Dominges, clérigos rraçoeiros da dita igreia, por nós et em nome dos outros clérigos rra⁰⁴çoeiros da dita igreia, damos et outorgamos a foro a uós, Tareyia Peres, moller que fostes de Fernán Caneiro⁰⁵ mercador et visíño de Bayona, et a dúas pesoas depois de uós, hũa depos outra, que de dereito erdaren⁰⁶ uosos bês; conuén a saber: a meatade de aquela casa sobradada que está ena rribeira desta dita⁰⁷ villa de Bayona, a qual foi do dito Fernán Eanes et da qual uós auedes a outra meadade. Et da qual⁰⁸ dita meatade da dita casa, nós, ditos abades, por nome da dita igreia auemos a quarta parte, et nós, ditos⁰⁹ rraçoeiros, a outra quarta parte, per manda que nos dela feso o dito Fernán Caneiro. Et a qual dita meatade da¹⁰ dita casa vos aforamos como dito he con súa seca et con todas súas entradas et seidas et¹¹ pertencas et dereituradas que lle pertencen et pertencer deuen de dereito, per tal pleito et condiçón que a agisedes et a apostedes¹² ben per tal gisa que non desperesca per míngo de lauor et de boo paramento; et dedes a nós et aos outros¹³ abades et rraçoeiros que perlos tempos foren ena dita igreia, por día de san Johán Boutista do mes de juyo¹⁴ en vida de uós, dita Tareyia Peres, viinte marauedis de brancos de dez dineiros o marauedi, et hũa pixota ou galliña; et a¹⁵ primeira pesoa, viinte et çinquo et outra pixota ou galliña, et a segunda pesoa, triinta marauedis et a dita pixota¹⁶ ou galliña por ella. Et destes dineiros et foros auemos de auer nós, ditos abades, a meadade, et nós,¹⁷ ditos rraçoeiros, a outra meadade. Con a qual dita meadade da dita casa uos prometemos et outorgamos d' enparar et defender¹⁸ no dito tempo a dereito per bês da dita iglesia que para ello obrigamos. Et a uoso seymeto et das ditas pesoas que a dita meadade¹⁹ da dita casa con súa benfeitoría que en ella feserdes fique liure et quite et desenbargada de uós et de uosas²⁰ uoses aa dita igreia para todo senpre. Et eu, dita Tareyia Peres, que a esto presente sôo, asy recebo o dito foro perla²¹ maneira et condiçoes sobre ditas et obrigo meus bês et das ditas pesoas a uos dar et pagar, et aa dita igreia,²² o dito foro en cada hũu ano, et faser et conprir todo esto que se aquí contén. Et qual quer das partes que contra esto²³ for et o non teuer et conprir et agardar, que peyte por pena a outra parte que o teuer et conprir et agardar quiñentos²⁴ marauedis da dita moe-

*da, et, a pena pagada ou non, que esta carta et o que se en ela contén fique firme et estauil et valla*²⁵ *dito tenpo en súa rreuor. Feita a carta en Bayona, o día et mes et era sobre ditos. Testemuñas que foron presentes: Aluar*²⁶ *Esteues de Barrantes, Ruy Mouran, Johán de Camões, clérigos, Aluar Fernandes, criado do dito Aluar Peres et outros.*²⁷

Et eu, *Gonçaluo Eanes, notario público* jurado por el rrey en Bayona de Miñor et en seu alfós²⁸ a esto presente foi et scripuí et aquí meu nome et signal pugi *que tal he.*²⁹

23

1404, febreiro, 22. Baiona.

Gonzalo Martís afora a Xoán Rodríguez varias propiedades na vila de Baiona por trinta marabedís e unha galiña.

ACT: Doc. Baiona 12, pergameo, 255 × 127 mm

Ano do nacemento do noso Señor Iesu Cristo de mill et quatro çentos et quatro anos, viinte et dous días de feureiro. Sabam quantos⁰¹ esta carta de aforamento viren como *Gonçaluo Martís*, mercador, viziño de Bayona, por mĩ et por toda a mĩa voz, dou et outorgo⁰² a foro a uós *Johán Rrodrigues* do Castro, mercador, visiño do dito lugar et a vosa moller, *Marina Lourença*, et a todas vosas vozes, *para senpre*⁰³ os meus tres⁴¹ *quartos* das casas, das mñas casas, da ribeira em *que* eu et *Tareyia Peres*, mĩa moller, *que Deus perdon*, moramos et *que* eu et ela⁰⁴ *compramos*. Item vos aforo mays hũa *quarta parte* das ditas casas *segundo que* a eu teño aforada et por aquelas vozes da igreia de Bayona⁰⁵ *con* as mñas tres *quartas partes* do pardineiro *que* está junto *con* ellas, *contra* a rúa do pescado, *que* eso meesimo vos aforo *para senpre*⁰⁶ *segundo* os ditos tres *quartos* das ditas mñas casas en çima *contiudos*, esto todo *que* dito he vos aforo *con* todas súas *perteenças* et *dereituras*⁰⁷ *segundo que* le *perteesçen* de *dereito* per tal *pleito* et *condición que* adubedes et *reparedes* esto *que* dito he per *gisa que* se non desperesca per min-

⁴¹ Por erro, esta palabra «tres» vai precedida da sílaba abreviada «tre».

gua^{|08} de reparamento. Et *que* me dedes por todo cada hũu ano por día de Pascoa de Resurreçião et a mĩa voz triinta *maravedís* de brancos de dez^{|09} *dineiros* o *maravedí*. Et por foros, polo dito día, hũa galyña. Et *que* començedes a pagar o dito foro por día de Pascoa de Reçurreiçón *que* verá^{|10} eno ano de mil et quatro çentos et çinço anos do dito naçimento. Et dende endeante cada ano por día de Pascoa *segundo* dito he. Et obrigo^{|11} meus bẽes de uos anparar et defender a *dereito* con esto *que* vos asý aforo a todo *tempo* de *quen quer que* volo enbargar *quiser*. Et^{|12} eu dito Johán Rrodrigues con a dita mĩa moller, *que* anbos somos presentes, por nós et nosas vozes, asý reçebemos de uós, dito Gonçaluo Martís o dito^{|13} foro perlas ditas *condições*, et prometemos et outorgamos de as teer, *conprir* et agardar *segundo* dito he so obrigaço de nosos bẽes *que para* elo^{|14} obrigamos. Et *qual quer* de nós, ditas *partes*, *que* esto *non conprir nen agardar que* peyte á *parte que* o *conprir* et agardar por pena quinentos^{|15} *maravedís* da dita moeda. Et a pena pagada ou *non esta carta* fique firme et vala *segundo* dito he *para* senpre. *Testemuñas*: Rui de Moraña et Domingo^{|16} de Tordoa et Domingo Nunes, ferreiros visiños de Bayona, Afonso de Taveiroos, alfayate et outros.^{|17}

Et eu Lourenço Martís, notario del rey en Bayona de Miñor, a esto presente foi et escriuí et aquí meu nome et synal^{|18} pusi *que* tal he.^{|19}

24

1404, abril, 14. Baiona.

Foro dunha casa de Baiona, a casa da fonte, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Gonzalo Domínguez, crego da mesma igrexa, por dez maravedís.

ACT: Doc. Baiona 35, pergameo, 270 × 131 mm

Ano do naçimento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et quatro anos, *quatorse* días do mes de abril. Sabean *quantos* esta *carta* de aforamento viren como nós^{|01} Fernán Moogo Gonçaluo Lourenço, Johán de Sam Domingo, Fernán Eanes, Pero Tristam, Aluar Rrodrigues, Johán Martís, Afonso Eanes, Diego

Peres, clérigos rraçoeiros da dita⁴² igleia, por nós et en nome da dita igleia et⁰² clérigos rraçoeiros dela damos et outorgamos a foro a uós, *Gonçaluo Dominges*, clérigo rraçoeiro da dita igleia et a dúas pesoas depois de uós, hũa depos outra, *quaes* uós nomeardes a uoso⁰³ seymento, et non as nomeando, *que* seian dúas pesoas depois de uós, hũa depos outra, *quaes* de dereito herdaren uosos bẽes; *conuén* a saber, *aquela* casa da fonte en *que* ora mora⁰⁴ *Johán Branco*, a *qual parte per* parede con casa de *Esteuo Eanes de Noya*, a *qual* uos aforamos, como dito he con todas súas entradas et seydas et pertenças et dereituradas *que* lle pertencen⁰⁵ et *pertercer* deuen, *per* tal pleito et condiçón *que* a apostedes et rreparedes bem *per* tal guisa *que* non deperesca *per* mingua de lauor et de bõ paramento, et *que* dedes a nós et⁰⁶ aos outros clérigos rraçoeiros *que* *per* los tempos foren ena dita igleia, en cada hũu ano, por día de san Migell de setembro, dez *marauedís* de brancos de dez *dineiros* o *marauedí* et hũa⁰⁷ galliña ou dous *marauedís* por ella, *per* rrenda et foros et en çençoria. Con a *qual* casa uos prometemos et outorgamos d' anparar et defender eno dito tempo a dereito *per* bẽes⁰⁸ da dita igleia, *que* para ello obrigamos. Et a uoso seymento et das ditas pesoas, *que* a dita casa con toda súa be[n]feitoría *que* en ela feserdes, fique liure et quite et desenbargada⁰⁹ de uós et de uosas uoses a nós et a dita igleia et clérigos rraçoeiros dela para todo senpre. Et eu, dito *Gonçalo Dominges*, *que* a esto presente soo asy¹⁰ recebo de uós o dito foro, *per*la maneira et condiçoes sobre ditas; et obrigo meus bẽes et das ditas pesoas a uos dar et pagar, et a dita igleia et clérigos rraçoeiros della,¹¹ o dito foro, en cada hũu ano; et faser et coprir todo esto *que* se aquí contén. Et *qual quer* das partes *que* contra esto for et o non teuer et conprir et agardar *que*¹² peyte por pena a outra parte *que* o teuer et conprir et agardar dosentos *marauedís* da dita moeda. Et a pena pagada ou non, *que* esta carta et o *que* se en ela contén fique firme¹³ et estauil et valla eno dito tempo en súa rreuor. Feita a carta en Bayona, o día et mes et era sobre ditos. *Testemuñas que* foron presentes: *Gonçaluo de Santa Vaya, Pero Esteues*, alfayate.¹⁴

Et eu *Gonçaluo Eanes*, notario público jurado por el rrey en Bayona de Miñor et en seu alfoz, a esto presente foy et scripuí et aquí meu [nome] et signal¹⁵ pugi *que* tal he.¹⁶

⁴² Refírese á igrexa de Santa María de Baiona, que aínda non está citada neste documento.

1404, maio, 8. Baiona.

Foro dun pardiñeiro, sito na rúa do Pescado de Baiona, feito polos abades e cregos da igrexa de Baiona a Rui de Moraña e á súa muller, Dominga Fernández, por tres maravedís e unha pixota de dous maravedís.

ACT: Doc. Baiona 13, 232 × 190 mm

Ano do nacemento de noso señor Iesu Cristo de mill et quatro çentos et quatro anos oyto días^{|01} do mes de mayo. Saban *quantos* esta carta viren como nós Rui Martís et Alvaro^{|02} Peres, abades da iglleia de Santa María de Bayona et Martín Trügoo et Fernán Moogo et Fernán Vazques^{|03} et Afonso Yanes Taliño⁴³ et Gonçaluo Lourenço et Johán de Sam Domingo, Pero Tristan, Alvaro Rrodrigues et Gonçaluo Domingues^{|04} Johán Martís et Diego Peres, clérigos rraçoeiros da dita iglleia, damos et outorgamos a foro^{|05} a uós, Rui de Moraña, mercador, visiño de Bayona et a vosa moller Dominga Fernandes et a dúas^{|06} pesoas depós de uós quaes nomear o postromeiro a seu seymento, conuén a saber, aquel noso^{|07} pardineiro que está ena rúa do pescado que foi de Gonçaluo Tãao, o qual parte con outro pardineiro^{|08} que he noso et de Lourenço Martís, notario de Bayona, o qual vos aforamos con seu ixido et^{|09} perteenças segundo que lle de dereito perteesçer deuen, per tal pleito et condiçón que o alçedes em^{|10} casa feyta per vosa custa. Et que nos dedes cada ano por día de San Johán^{|11} Boutista do mes de juño tres *maravedís* de brancos de dez dineiros o *maravedí*. Et por foros pello dito^{|12} día hũa *peixota* ou dous *maravedís* por ella. Et que as pesoas depoyos de uós que nos^{|13} dem quatro *maravedís* et a dita *peixota*. Et que começedes a pagar o dito foro deste día de^{|14} san Johán primeiro que ven desta dita era ata hũu ano a primeira paga, et dende endea^{|15} ante⁴⁴ cada hũu ano segundo dito he. Et obrigamos os bẽes da dita iglleia de uos anparar et^{|16} defender a dereito con o dito foro de quen quer que vollo quiser enbargar. Et a voso seymento et^{|17} da dita vosa moller et pesoas, o dito foro deue ficar liure et quite aa dita iglleia et raçoeiros^{|18} della con súa benfeytoría. Et eu, dito Rui de Moraña, presente a esto que dito he et^{|19} fasente por ñ et polla dita ñia moller et

⁴³ Véxase *Tainha* en Rivas 1991: 468.

⁴⁴ Esta palabra vai cortada por ir ao remate da liña e aparece duplicada a letra «a»: *endea-ante*.

pesoas perlas quaes me obrigo *que* o ajan por^{|20} firme a todo tempo, asy reçoibo o dito foro, perlas ditas condiçõos et prometo et outorgo de as teer^{|21} et *conprir* et agardar *segundo* dito he, so obrigaçón de meus bẽes que *para* ello obrigo. Et qual *quer*^{|22} de nós, as ditas partes, que esto non *conprir* nen agardar *que* peyte a outra parte *que* o *conprir* et^{|23} agardar por pena *quiñentos maravadís* de brancos et a pena pagada ou non, esta carta fique firme^{|24} et valla *segundo* dito he. Testemuñas: Pero Vaasques et Pero Yanes, clérigo, abade de Sobrada, Steuo da Valle^{|25}-clérigo et outros.^{|26}

Et eu, Lourenço Martís, notario del Rey en Bayona de Miñor a esto presente foi et escriuí^{|27}-et aquí meu nome et synal puzi que tal he.^{|28}

26a

1406, xuño, 1. Baiona.

Renuncia de Domingo Vidal a un foro dos tres cuartos da casa en que mora por non poder pagárllelo aos cregos da igrexa de Santa María de Baiona.

ACT: Doc. Baiona 5, pergameo, 330 × 205 mm

Ano do naçemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et seys anos, día martes, o primeiro día^{|01} do mes de juño, estando ena igreia de santa María de Bayona Domingo Vidal, pedreiro, morador et visiño de^{|02} Bayona et outrosy, estando y presentes Ruy Martís, abade con cura da meatade da dita igreia et Fernán Moogo,^{|03} Fernán Eanes, Martín Trügo, Gonçaluo Lourenço, Johán de san Domingo, Gonçaluo Dominges, Afonso Eanes, Johán Martís, Diego Peres, Aluar Rrodrigues, clérigos rra^{|04}çoeiros da dita igreia, en presenza de mñ, Ruy López de Bayona, escripuano et notario publico por noso señor el^{|05} rrey ena súa corte et en todos seus rregnos et da igreia et çidade de Tui et de todo seu bispado, presentes^{|06} as testemuñas adeante escriptas. Entón o dito Domingo Vidal, pedreiro, disso *que* por quanto el tiña aforado dos ditos clérigos^{|07} rraçoeiros da dita igreia os tres quartos daquela casa en *que* el mora *que* está en esta dita villa, a çerca da carny^{|08}çaría da dita villa, junta con casa en *que* mora Gil Peres, carniçeiro, por çertas pesoas et por çerta contía de maravedís^{|09} en cada

hũu ano *segundo* que se contém en hũu estormento de foro feito per Lourenço Martís, notario desta dita villa, o qual foro da dita¹⁰ casa, el non podía pagar nen manteer, que el por esta rrasón que demetía et demeteu a dita casa, quanto monta¹¹ dela os ditos tres *quartos* ena dita igreia et clérigos rraçoeiros dela para senpre, et que fesesen dela súa voontade sem¹² seu embargo et de súas uoses, entregándolle logo dela o stormento de foro que dela tiiña feito. Et se o dito¹³ estormento ou tolido⁴⁵ del, ou nota del parecer, que non valla d' aquí en deante. O qual dito abade et clérigos rraçoeiros da¹⁴ dita igreia para ella asy rreçebiron. Testemuñas: Gonçaluo Eanes, notario de Bayona, Fernán Peres, mercador, Afonso Eanes, Esteuo Daualle,¹⁵ clérigos, Gonçaluo Esteues, criado de Aluaro Peres, abade da outra meatede da dita igreia, et Johán Rrodrigues, notario da cidade de Tui¹⁶

Eu Rruy López, notario sobre dito, a esto presente foi et en miña presenza esto fy3 escreuir et aquí¹⁷ meu nome et meu synal fy3 que tal hes.¹⁸

26b

1406, xuño, 1. Baiona.

Foro dos tres cuartos da casa referida no documento anterior, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Pedro Eanes, fillo do anterior foreiro, por corenta marabedís.

ACT: Doc. Baiona 5, pergameo, 330 × 205 mm

Ano do naçemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et seys anos, o primeiro día do mes de juño.⁰¹ Sabean quantos esta carta de aforamento viren como nós, Ruy Martís, abade con cura da meatede da igreia de santa María⁰² de Bayona et Fernán Moogo, Martín Trügo, Gonçaluo Lourenço, Fernán Eanes, Johán de San Domingo, Afonso Eanes, Gonçaluo Dominges, Johán Martís, Diego Peres, Aluar⁰³ Rrodrigues, clérigos rraçoeiros da dita igreia, por nós et en nome da dita igreia et clérigos rraçoeiros dela, damos et outorgamos⁰⁴ o foro a uós, Pero Eanes, fillo de Domingo Vidal, pedreiro, visiño de Bayona et a dúas

⁴⁵ Tollido, tirado, copiado.

pessoas depois de uós, hũa del⁰⁵pos outra, *quaes de dereito herdaren* vós bẽes; *conuén* a saber, os tres *quartos* daquela casa en *que* moraua Domingo Vidal,⁰⁶ uoso padre, a *qual* el tiũa aforada a nós, dítos *clérigos rraçoeiros* da dita *igleia*, o *qual* foro nos leixou et demetyo; et⁰⁷ da *qual* dita casa nós auemos o outro *quarto*, o *qual* *quarto* teemos aforado a mĩ, dito Gonçaluo Lourenço, *clérigo rraçoeiro* da dita *igleia*⁰⁸ Et a *qual* casa parte *per* parede con casa en *que* ora mora Gil Peres, *carniçeiro*, et con casa en *que* eu, dito Fernán Eanes,⁰⁹ *clérigo rraçoeiro* da dita *igleia*, moro, *que* he de nós, dítos *clérigos rraçoeiros* da dita *igleia*, et parte *per* asinaga¹⁰ *que* vay ontre ella et a casa en *que* mora Pero Eanes, avisiboo, et María Afonso, súa moller. Et os *quaes* dítos tres¹¹ *quartos* da dita casa uos aforamos como dito he con seu ixido et seido *que* leua en boca, et con todas súas¹² *entradas* et *seydas* et *pertenças* et *dereituras* *que* lle *pertençen* et *pertençer* deuen de *dereito*; por tal *pleito* et *condiçón* *que* alçedes a dita¹³ casa de fora *quanto* a uossa parte dos dítos tres *quartos*, *que* he a medade dos dous *quartos primeiros* deanteiros, segundo *que*¹⁴ está a dita casa sobradada en *que* mora o dito Gil Peres en sobrado, deste día de san Johán Boutista do mes de juýo¹⁵ *primeiro* *que* uen em hũu ano conprido *primeiro* seginte. Et a rreparedes et aguisedes *per* tal guisa *que* non desper[e]sca *per*¹⁶ mingua de lauor et de boo *paramento*. Et *que* dedes a nós et a dita *igleia* et *clérigos rraçoeiros* dela en cada hũu ano por¹⁷ lo día de san Johán Boutista do mes de juýo, *quarenta marauedís* de brancos de dez *dineiros* o *marauedí* de moeda vella et hũa¹⁸ açunbre de viño tolleano et hũa galliña boa ou hũu boo capón por foro et rrenda et en *çençoría*. Cõ os *quaes*¹⁹ dítos tres *quartos* da dita casa et ixido et seido *que* vós asý aforamos, uos prometemos et outorgamos d' anparar et defender eno²⁰ dito *tempo* a *dereito* *per* bẽes da dita *igleia* et nouer-sarias della *que* para elo obrigamos. Et a uosso seymento et das dítas pessoas *que* os dítos²¹ tres *quartos* da dita casa con seu ixido et seydo *que* uos asý aforamos fiquen liures et *quites* et desenbargados de uós et de uosas voses²² a nós et a dita *igleia* et *clérigos rraçoeiros* dela para todo senpre, con toda súa benfeitoria *que* en ela feserdes. Et eu, dito Pero Eanes, *que*²³ a esto *presente* sõo, fasente (sõo fasente) por mĩ et por las dítas pessoas, por as *quaes* obrigo meus bẽes *que* elas aian esto por firme et esta²⁴uil eno dito *tempo*, asý rreçebo de uós o dito foro pela *maneira* et *condiçón* sobre dítas. Et obrigo meus bẽes et das dítas pessoas a uos dar²⁵ et pagar a dita *igleia* et *clérigos rraçoeiros* dela o dito foro en cada hũu ano et faser et con-prir todo esto *que* se aquí contén. Et *qual* *quer* das²⁶ partes *que* contra esto for

et o non teuer et *conprir* et agardar *que* peyte por pena a *outra parte que* o teuer et *conprir* et agardar *quinentos maravedís* da dita^{|27} *moeda*. Et a pena pagada ou non, *que* esta carta et o *que* se en ella contén *fique* firme et estauil et valla eno dito tempo en súa rreuer.^{|28} Feita a carta en Bayona o día et mes et era sobre ditos. *Testemuñas que foron presentes*: Fernán Peres, mercador, Afonso Eanes, Esteuo Daualle, clérigos, Gonçaluo Eanes,^{|29} notario de Bayona, Johán Rrodrigues, notario da cidade de Tui, Gonçaluo Esteues, criado de Aluaro Peres, abade da *outra meate* da dita igleia, et outros.^{|30}

Eu Rruy López, notario público por noso señor el rey ena súa corte et en todos os seus regnos et da igleia et çibda^{|31} de Tui et de todo seu bispado, a esto presente foy et en miña presenza esto fy3 escriuir et a rogo das sobre^{|32} ditas partes aquí meu nome et synal fy3 *que* tal hes.^{|33}

27

1407, outubro, 21. Baiona.

Foro dos tres quartos dunha casa dos cregos da igrexa de Santa María feito a Fernán Eanes de Belesar por quince marabedís.

ACT: Doc. Baiona 15, pergameo, 198 × 195 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et sete anos^{|01} viinte et hũu días do mes de oytubro. Sabean *quantos* esta carta de aforamento biren como nós,^{|02} Matín Triigo, Johán de San Domingo, Johán Gonçalues, Gonçaluo Dominges, Gonçaluo Lourenço Johán Martís, Aluar Rodrigez, Affonso Eanes, Pero^{|03} Tristan, clérigos rraçoeiros da igleia de Santa María de Bayona, por nós et en nome dos outros clérigos^{|04} rraçoeiros da dita igleia, damos et outorgamos a foro a uós, Fernán Eanes de Belesar, clérigo rraçoeiro da^{|05} dita igleia, et a dúas pesoas depouys de uós, hũa depos outra, *quaes* de dereito herdaren uosos bẽes,^{|06} conuén a saber: os tres quartos daquela casa sobradada *que* nós auemos en esta villa de Bayona^{|07} ena qual uós ora morades, *que* son da dita igleia

et clérigos rraçoeiros della, da qual a a outra parte Inés^{|08} Gonçalues, moller que foi de Fernán Eanes Bernameu, a qual está ena rrúa que chaman Soutello, yndo^{|09} para a igleia, a qual parte per parede con casa en que mora Gil Peres, carniçeyro, et entesta en casa de Domingo^{|10} Vidal, pedreyro, que he da dita igleia, et parte per parede en casa em que eu, dito Pero Tristan, moro, que^{|11} he da confraría de Santa María Madalena, et a qual uos aforamos como dito he, deste día de San Migell^{|12} de setembro que pasou, en esta dita era, endeante, con todas súas entradas et seydas et pertenças^{|13} et dereituradas que lle pertecen et perteeçer deuen de dereito; per tal pleito et condiçón que a aguisedes et apostedes ben^{|14} per tal guisa que non desperesca per mingua de lauor et de boo paramento. Et que dedes em cada hũu ano a dita igleia^{|15} et clérigos rraçoeiros della, por lo dito día de San Migell de setembro quinze marauedís de brancos, de dez dineiros o marauedí, et^{|16} hũa galliña. Con os quaes ditos tres quartos da dita casa uos prometemos de enparar et defender a dereito eno^{|17} dito tempo per bẽes da dita igleia que para ello obrigamos. Et a uoso seymento et das dúas pesoas, que os ditos^{|18} tres quartos da dita casa con toda súa benfeitoría que en elles fesesdes, fiquem liures et quites et desenbarga^{|19} dos de uós et de uosas voses a a dita igleia et clérigos rraçoeiros della por todo senpre. Et eu, o dito Fernán Eanes, que^{|20} a esto presente soo, asy rreçibo de uós o dito foro per la maneira et condições sobre ditas, Et oblige meus bẽes^{|21} et das ditas pesoas a uos dar et pagar o dito foro en cada hũu ano a uós et a dita igleia et clérigos rraçoeiros^{|22} et faser et conprir todo esto que se aquí contén, Et qual quer das partes que contra esto for et o non teuer et conprir^{|23} et agardar, que peyte por pena a outra parte que o teuer et conprir et agardar, quinentos marauedís da dita moeda et a pena^{|24} pagada ou non, que esta carta et o que se en ella contén, fique firme et estauil et valla no dito tempo en^{|25} súa rreuor. Feita a carta en Bayona, o día et mes et era sobre ditos. Testemuñas que foron presentes: Lourenço Queyna,^{|26} lino, et Johán Vidal, fillo de Johán Brauo, et Fernando Santiages, çapateiro, natural. de Pontevedra. Visiños^{|27} de Bayona et outros.

Et eu Gonçaluo Eanes, notario público jurado por el rey en Bayona de^{|28} Mïor et en seu alfoz a esto presente foi et escripui et aquí meu nome et signal pugi que^{|29} tal he.^{|30}

1408, maio, 14. Baiona.

Foro dun formal de casa que está na rúa onde venden o liño en Baiona, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Beyto (Bieito?) Estévez e á súa muller, Orraca Eanes, por catro marabedís.

ACT: Doc. Baiona 7, pergameo, 353 × 140 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et oyto anos quatorse días do mes de mayo. Sabean quantos esta carta de aforamento virem como nós, Martín Trüigo, Johán de⁰¹ Sam Domingo, et Gonçaluo Lourenço, Afonso Eanes, Johán Lucas, Gonçaluo Dominges, Pero Tristan, Aluar Rrodrigues, clérigos rraçoeiros da igreia de Santa María de Bayona, por nós et en nome dos outros clérigos rraçoeiros da dita igreia, damos et outor⁰²gamos a foro a uós, Beyto Esteues et a uosa moller, Orraca Oanes, moradores et vesíños de Bayona, et a uoso fillo et neto que seia de uós anbos et dous, et non auendo fillo nen neto, que seian dúas pesoas⁰³ depouys de uós, hũa depos outra, quaes de dereito herdaren uosos bẽes, conuén a saber: aquel formal de cassa que está en está dita villa de Bayona ena rrúa hu venden o liño, o qual parte con outro noso formal de casa⁰⁴ que de nós ten aforado Fernán Peres et sua moller Moor Esteues; et da outra parte con pardineiro de Gonçaluo Peres de Ribademiño⁴⁶, que foi de Johán Afonso de Mediña⁴⁷, o qual uos aforamos con seu ixido segundo senpre leuou et ouue⁰⁵ pose, et o qual uos aforamos, como dito he, deste día de San Johán Boutista primeiro que uen endeante con todas súas entradas et seydas et pertenzas et dereituras que lle pertecen et pertecer deuen de dereito, per tal pleito et condiçón⁰⁶ que o cubrades en casa de tella et de madeyra et do al que ouuer mester; deste día (deste día) de San Migell de setembro primeiro que uen ata dous anos conpridos primeiros seguintes, et a mantinades per tal guisa que non des[pe]resca⁰⁷ per míngo de lauor et de boo paramento. Et que dedes a nós et a os outros clérigos rraçoeiros que pelos tempos foren ena dita igreia, en cada hũa anopor lo dito día de sam Johán Boutysta, quatro maxauedís

⁴⁶ Riba de Miño hoxe é un lugar da parroquia de Santa María de Outeiro, Castro de Rei, provincia de Lugo. Segundo un documento recollido por Ferro Couselo (1967, vol. 2: 196), Ribademiño era o nome dun couto á altura de Filgueira.

⁴⁷ A Mediña é un lugar da parroquia de Santa María de Ombre, Pontedeume, provincia da Coruña.

de moeda⁰⁸ vella et hũa galliña en vosa vida; et as pesoas *que* depos de uós viirem *que* dem çinco *maxauedis* et a dita galliña. Et *que* começedes de pagar o dito foro deste san Johán *que* uen a hũa ano; et d' alí en⁰⁹deante, en cada hũa ano por lo dito día. *Con* a *qual* casa uos prometemos et outorgamos de enparar et defender a *dereito* eno dito tempo *per* los bẽes *que* para elo obrigamos da dita igreia. Et a uoso seymento¹⁰ et das ditas pesoas *que* a dita casa et yxido, *con* toda súa benfeitoría *que* en ela feserdes, fique liure et quite et desembargada de uós et (de uós) de uosas voses a nós et a dita igreia et clérigos rraçoeiros¹¹ della *para* todo senpre. Et eu, o dito Beyto Esteues, *que* a esto presente soo, fasente por mĩ et por la dita Orraca Oanes, miña moller, *que* non está presente, por la *qual* obligo meus¹² bẽes, *que* ela aja esto por firme et estauil no⁴⁸ dito tempo et pesoas, asy rreçibo de uós o dito foro *per* la *maneira* et condições sobre ditas. Et obligo meus bẽes et da dita miña¹³ moller a uos dar et pagar o dito foro en cada hũa ano et a dita igreia et clérigos rraçoeiros dela, segundo *que* se aquí contén. Et *qual* quer das partes *que* contra esto for et o non teuer et *comprir*¹⁴ et agardar, *que* peyte por pena a outra parte *que* o teuer et *comprir* et agardar, quinentos *maxauedis* da dita moeda; et, a pena pagada ou non, *que* esta carta et o *que* se em ella contem,¹⁵ fique firme et estauil et ualla no dito tempo en súa rreuor. Feita a carta en Baiona, o día et mes et era sobre ditos. Testemuñas *que* foron presentes: Lourenço Fernandes, abade de Veyña, Domingo¹⁶ Eanes, clérigo natural da Giesta, et outros.

Et eu Gonçaluo Eanes, notario público jurado por el rey en Bayona de Miñor et en seu alfoz a esto presente¹⁷ foy et escripuí et aquí meu nome et signal pugi *que* tal he.¹⁸

29

1409, novembro, 5. Baiona.

Foro da metade dunha casa que está no eirado da vila de Baiona, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Afonso Eanes e á súa muller, Costanza Eanes, por nove marabedís.

ACT: Doc. Baiona 16, pergameo, 233 × 133 mm

⁴⁸ Clara documentación da forma contracta *no* en vez da esperada *eno*.

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et noue anos çinco días do mes de nouembro. Sabean quantos esta carta de aforamento⁰¹ viren como nós, Gonçaluo Lourenço, Martín Trigo, Fernán Eanes, Johán de Sam Domingo, Gonçaluo Dominges, Johán Lucas, Diego Peres, Aluar Rrodrigues, Johán Gonçalues, clérigos rraçoeiros da igreia de Santa María de⁰² Bayona, por nós et en nome da dita igreia et clérigos rraçoeiros dela damos et outorgamos a foro a uós, Afonso Eanes, pescador, et a uosa moller, Costança⁰³ Yanes, moradores et vesíños de Bayona, et a uoso fillo et neto que seia de uós anbos et dous, et non auendo fillo nen fillo⁴⁹, que seian dúas pesoas depoyos⁰⁴ de uós, hũa depos outra, quaes de dereito herdaren uosos bẽes, conuén a saber: a medade da casa que está en esta dita villa de Bayona eno eyrado⁰⁵ ena qual uós ora morades, a qual nos mandou Lourenço Martís, notario que foy desta dita villa de Bayona, da qual ha a outra medade o mosteiro d' Oya, et a qual⁰⁶ casa parte per parede con casa de Pero Uelles, notario da dita villa, et da outra parte con casa do mosteiro d' Oya que ten Gonçaluo Tãao et a qual uos aforamos como⁰⁷ dito he con todas súas entradas et seydas et pertencas et dereituradas que lle pertencen et pertencer deuen de dereito, deste día de san Johán Boutista do mes de⁰⁸ juyo que pasou em esta dita [era]⁵⁰, endeante, per tal pleito et condiçón que a aguisedes et apostedes ben per tal guisa que non desperesca per míngoal⁰⁹ de lauor et de bõo paramento. Et que dedes a nós et a os outros clérigos rraçoeiros da dita igreia, en cada hũa anopor lo dito día de san¹⁰ Johán noue marauedis de moeda uella et hũa boa pixota curada por rrenda et foros et en censoría. Con a qual dita medade da dita casa¹¹ uos prometemos et outorgamos de enparar et defender a dereito eno dito tempo per los bẽes da dita igreia que para elo obrigamos. Et a uoso seymento¹² et das ditas pesoas que a dita medade da dita casa, con toda súa benfeitoría que em ela festerdes, fique liure et quite et desenbar¹³ gada de uós et de uosas voses a nós et a dita igreia et clérigos rraçoeiros dela para todo senpre. Et eu, Afonso Eanes, que a esto presente sôo,¹⁴ fasente por mĩ et por la dita Costança Eanes, miña moller, que non está presente, por la qual obligo meus bẽes, que ela aja esto por¹⁵ firme et estauil eno dito tempo et pesoas, asy rreçibo de uós o dito foro per la maneira et condições sobre ditas. Et obligo meus bẽes et da dita¹⁶ miña moller et pesoas a uos dar et pagar et aos ditos clérigos rraçoeiros da dita igreia o dito foro en cada hũa ano et faser todo esto que se aquí contén. Et¹⁷ qual quer das

⁴⁹ Debería dicir *neto*.

⁵⁰ Falta a palabra *era*, como se pode ver na mesma fórmula xa aparecida en Doc. 27, 13.

partes *que contra* esto for et o non teuer et conprir et agardar, *que* peyte por pena a outra parte *que* o teuer et conprir et agardar, dusementos¹⁸ maravedís da dita moeda; et, a pena pagada ou non, *que* esta carta et o *que* se en ella contén fique firme et estauil et ualla no dito tempo en súa rreuer. Feita¹⁹ a carta en Baiona, o día et mes et era sobre ditos. Testemuñas *que* foron presentes: Fernán de Louro, Aluar Fernandes, criado do bachiller, et outros.

Et eu, Gonçaluo Eanes, notario²⁰ público jurado por el rey en Bayona de Miñor et en seu alfoz a esto presente foy et escripuí et aquí meu nome et signal²¹ pugi *que* tal he.²²

30

1410, febreiro, 15. Baiona.

Foro dunha casa do mercador García Martís de Baiona ao carpinteiro Xoán de Tomiño por doce maravedís.

ACT: Doc. Baiona 17, pergameo, 195 × 153 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et dez anos⁰¹ quinze días do mes de feureiro. Sabean quantos esta carta de aforamento viren como⁰² eu, García Martís, mercador, viziño de Bayona, dou et outorgo a foro a uós, Johán de Tomiño⁰³ carpinteiro, morador et viziño da dita villa de Bayona et a dúas pesoas depouys de uós,⁰⁴ hũa depos outra, *quaes* uós nomeardes a uoso seymento et non as nomeando *que* seian dúas⁰⁵ pesoas de uos, *quaes* de dereito herdaren uosos bẽes. Conuén a saber: *aquela* casa *que* está⁰⁶ junta con casa en *que* mora Johán Rrodrigues de Castro, ena qual morou Johán Rrodrigues, notario, et de⁰⁷ pois Ysaq Montesino, a qual parte con pardineiro d' Esteuo Peres, et da parte⁰⁸ de çima, con outro formal de pardineiro *que* de mĩ ten aforado Rrui Lourenço, a qual vay escontra a⁰⁹ rribeira da dita villa, a qual uos aforo como dito he deste día de Sam Migell de setembro¹⁰ *que* pasou da era de mill et quatro çentos et noue anos en deante, por tal pleito et condiçón¹¹ *que* façades o poyal de ontre ela et o mar, et o façades viir con súa parede et en casa¹²

segundo *que* está a *outra* casa en *que* mora o dito Johán Rrodrigues et a manteñades *per* tal *guisa*¹³ *que* non desperesca *per* mingua de lauor et de boo *paramento*; et dedes a mĩ et a miñas voses¹⁴ en cada hũu ano por lo dito día de san Migell de setembro des oyto anos *primeiros*¹⁵ segintes, *que* uos *quito* o foro dos ditos oyto anos *primeiros* segintes, doze *maxauedís* de moeda⁵¹¹⁶ vella de dez *dineiros* o *maxauedí* et hũu meo açunbre de viño vllãao por renda et foros¹⁷ et en çençoría. *Con* a *qual* casa uos *prometo* et *outorgo* d' *enparar* et *defender* a *dereito* eno¹⁸ dito *tempo* por meus bẽes *que para* elo obrigo. Et a uso *seymento* et das *dítas* *pesoas* *que*¹⁹ a dita casa *con* súa *benfeitoría* *que* en ela *feserdes* *fique* *liure* et *quite* et *desenbargada*²⁰ de uós et de uosas *vozes* a mĩ et a miñas *vozes* *para* todo *senpre*. Et eu, dito Johán de Tomiño,²¹ *que* *presente* soo, asy rreçebo de uós o dito foro *per* la *maneira* et *condições* sobre *dítas*²² Et obrigo meus bẽes et das *dítas* *pesoas* a uos *dar* et *pagar* o dito foro en cada hũu²³ ano et *fazer* et *conprir* todo esto *que* se *aquí* *contén*. Et *qual* *quer* das *partes* *que* *contra* esto *for*²⁴ et o *non* *teuer* *nen* *agardar*, *que* *peyte* a a *parte* *que* o *conprir* et *agardar*, por pena mill *maxauedís*; et,²⁵ a pena *pagada* ou *non*, *que* esta dita *carta* et as *cousas* en ela *contiudas* *fiquen* *firmes* et²⁶ *estauilles* et *valla* en súa *rreuer*. *Feita* a *carta* ena dita *villa* de Baiona, os *días* et *mes*²⁷ et era sobre *dítas*. *Testemuñas* *que* *foron* *presentes*: Esteuo *Peres*, Johán da *Candoosa*, Afonso *Poombo*²⁸ de Santarem et *ouros*.

Et eu, *Gonçaluo* Eanes, *notario público* jurado por el rrey em Bayona de²⁹ Miñor et en seu *alfoz*, a esto *presente* foy et em miña *presença* *fis*³⁰ *escripuyr* et *aquí* meu nome et *signal* *pugi* *que* tal he.³¹

31

1410, abril, 1. Baiona.

Doazón dunha parte de herdade de cortiña, sita fóra da vila de Baiona, no camiño que sae da porta da veiga, recibida de Tareixa Estévez por Estevo Afonso e entregado por este a Catalina Eanes.

ACT: Doc. Baiona 22, pergameo, 243 × 108 mm

⁵¹ Forma plena da palabra *moeda*, case sempre abreviada por *mon*.

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et dez anos o primeiro día do mes de abril. Sabean *quantos* esta *carta* biren como eu, Tareyia Esteues,^[01] moller *que* foi de Johán Eanes, aparelador, et visiña de Bayona, outorgo *que* por *quanto* eu et o dito Johán Eanes, meu marido, *trouxemos* ata *aquí* hũu pedaço de herdade^[02] de cortiña *que* está de fora desta dita villa de Bayona ena corcoua, junta con cortyña da igreia de Santa Marina de Rrosal, et con outra miña cortyña *que* eu dey a a con^[03] fraría de Santiago desta dita villa, et parte *per* camiño *que* vay da porta da veiga *para* fondo *per* ontre ela et as outras cortyñas *que* y están, *per* *que* se *prouén* as ditas^[04] cortyñas; o *qual* pedaço de herdade he et foy de María Franquina, moller *que* foy de Domingos Afonso, natural de Tui, padre et madre de uós, Esteuo Afonso, *que* presente estades^[05] Por esta rrasón me desenbargo do dito pedaço de herdade et o leixo et entrego logo a uós, dito Esteuo Afonso, meténdouos et apoderándouos con a dita herdade en presenza^[06] deste notario juso escripto et *testemuñas*. O *qual* eu, dito Esteuoo Afonso, rreçebo en mĩ a dita herdade, et a *qual* dita herdade dou logo en pura doaçón a uós Catalina Johanes, moller^[07] de Johán Bertolameu, visiño de Bayona, *que* presente estades et a todas vosas voses *para* todo senpre, meténdouos en ela et apoderándouos en ela *para* *que* a ajades^[08] *para* todo senpre et façades dela toda uosa liure voontade. Et *tamben* uos dou máys en doaçón outros *quaes* *quer* bẽes et cousas algũas, se as algũas pesoa^[09] ou pesosas *tiuer* *que* a mĩ *perteescan* de *deteito* et foren descubertas *per* hũa *carta* d' escomoyón *que* sobre lo gaaney. Et se alguén, asy da miña parte como da^[10] *estraña* *contra* esto *quiser* yr, en parte ou en todo, non posa et aya a yra de deus et a miña maldiçón. Et ao señor da terra por pena peyte *quinentos*^[11] *maravedís* et a súa demanda non valla et esto *fique* firme et estauil et valla *para* senpre en súa rreuer. Feita a *carta* en Bayona o día, mes et era sobre ditos. *Testemuñas* *que* foron^[12] presentes: Alvaro Martís Chamorro, Lourenço Eanes, armeiro, natural da Louryña, Domingos Çereijo, Fernán Lourenço, cordeiro, Martín da Bouça et outros.

Et eu, Gonçaluo^[13] Eanes, notario público jurado por el rrey em Bayona de Miñor et en seu alfoz, a esto presente foy et escripui et *aquí* meu nome et signal pugi *que*^[14] tal he.^[15]

(*anotación posterior*) Carta da cortinha *que* foy de Johán Bertollameu et da súa molher Catalina Johanes^[16]

1410, setembro, 6. Baiona.

Foro dun formal de casa dos cregos da igrexa de Santa María feito a Afonso Eanes e á súa muller, Dominga Pérez, por tres maravedís.

ACT: Doc. Baiona 25, pergameo, 242 × 124 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et dez anos seys días do mes de setembro. Sabean quantos esta carta de aforamento viren como nós,^[01] Aluar Peres, abade sem cura da meatade da igreia de Santa María de Bayona et Gonçaluo Lourenço, Fernán Eanes, Gonçaluo Dominges, Johán de Sam Domingo, Johán Lucas, Johán Gonçalues, Pero Tristan, Alvaro Rrodrigues,^[02] clérigos rraçoeiros da dita igreia, por nós et en nome da dita igreia, damos et outorgamos a foro a uós, Afonso Eanes de Tuy et a uosa moller^[03] Dominga Peres, moradores et visiños de Bayona et a dúas pesoas depouys de uós, hũa depos outra, quaes o postrimeiro de uós nomear a seu seymento et non as nomeando^[04] dúas pesoas depouys de uós, hũa depos outra, quaes de dereito herdaren uosos bẽes, conuén a saber: aquel formal de casa que nós auemos en esta dita villa^[05] de Bayona junto con o forno da praça, o qual jaz en terra et desfeito, sen pedra de deante a rrúa et de tras, escontra o ixido que foy de Aluaro Esteues, notario et^[06] a qual parte con parede con casa que foy do dito Aluaro Esteues, notario, da hũa parte et da outra parte con casa de Rodrigo Eanes, de Noya, en que ora mora Pero Eanes, asemeleiro,^[07] a qual uos aforamos con seu seydo que leua en boca, et o qual uay topar en ixido que foy do dito Aluaro Esteues; a qual uos aforamos deste día de Sam Migell de^[08] setembro primeiro que uen endeante, con todas súas entradas et seídas et pertencas et dereituras que le pertencen et pertencer deuen de dereito, per tal pleito et condiçón que o ergades et façades del^[09] casa et o mantenedes per tal guisa que non desperesca per míngoa de lauor et de bõ paramento. Et que dedes a nós et a os outros clérigos rraçoeiros da dita igreia, que pelos tempos foren^[10] ena dita igreia en cada hũa anopor lo dito día de san Migell de setembro tres marauedís de brancos de dez dineiros o marauedí, por rrenda et foro et en çençoría. Con a qual^[11] dita casa et seydo uos prometemos et outorgamos de enparar et defender a dereito eno dito tempo per bẽes da dita igreia que para elo obrigamos. Et a uoso seymento et das^[12]

ditas pesoas *que* a dita casa, et seydo *con* súa benfeitoría *que* en ela fiserdes, fique liure et *quite* et desenbargada de uós et de uosas voses a a dita igreia et clérigos¹³ rraçoeiros dela *para* todo senpre. Et eu, dito Afonso Eanes, *que* a esto presente sóo, fasente por mĩ et por la dita Dominga Peres, miña moller, *que* non está presente, por la *qual* obrigo¹⁴ meus bẽes *que* ela aja esto por firme et estauil eno dito tempo et pesoas. Asy rreçebo de uós o dito foro pela maneira et condições sobre ditas et obrigo¹⁵ meus bẽes et da dita miña moller et pesoas a uos dar et pagar o dito foro et a dita igreia et clérigos rraçoeiros dela en cada hũu ano *segundo que se aquí contén*¹⁶ Et *qual quer* das partes *que* contra esto for et o non teuer et conprir et agardar, *que* peyte por pena a outra parte *que* o teuer et conprir et agardar, dosentos maravedís da dita moeda;¹⁷ et, a pena pagada ou non, *que* esta carta et o *que* se en ella contén fique firme et estauil et ualla eno dito tempo [en] súa rreuer. Feita a carta en Baiona, o día et mes et era¹⁸ sobre ditos. Testemuñas *que* foron presentes: Johán de Vilella⁵², Aluaro Fernandes, criado de Aluaro Peres, bacheller, Vasco Peres et outros.

Et eu, Gonçaluo Eanes, notario público jurado por el rrey¹⁹ en Bayona de Miñor et en seu alfoz, a esto presente foi et escripui et aquí meu nome et signal pugi *que* tal he.²⁰

33

1414, febreiro, 9. Baiona.

Foro dunha casa que chaman Gualtar feito polo cregos da igrexa de Santa María a Xoán Franco, crego tamén da mesma igrexa, por trinta marabedís e un azume de viño.

ACT: Doc. Baiona 9, pergameo, 347 × 155 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et⁰¹ quatorze anos noue días do mes de feureiro. Sabeam *quantos* esta carta de afora⁰² mento viren como nós, Aluar Peres, abade sem cura da meatade da igreia de Santa⁰³ María de Bayona et Fernán Eanes, Johán de Sam Domingo, Gonçaluo Dominges, Afonso

⁵² Palabra borrosa no orixinal. Non se distingue ben a primeira sílaba, «??lella». Ben pode ser Vilella.

Yanes, Gonçaluo Lourenço, Diego^{|04} Peres, Aluaro Rrodrigues, Johán Lucas, Gonçaluo Esteues, clérigos rraçoeiros da dita igleia, por nós et^{|05} en nome da dita igleia et clérigos rraçoeiros della, damos et outorgamos, aforamos^{|06} a uós, Johán Franço, clérigo rraçoeiro da dita igleia et a dúas pessoas de^{|07} depouys de uós, hũa depos outra, quaes de dereito herdarem uosos bẽes. Cum^{|08}uem a saber: aquela casa que chaman Gualtar com seu seydo et yxido segundo^{|09} que uós ora tragedes, a qual está em esta dita villa de Bayona, ena qual uós^{|10} ora morades, a qual uos aforamos como dito he con seu sobrado et sotoon^{|11} et entradas et seydas et pertenças et dereituraz que lle pertecem et pertecer^{|12} deuem de dereito, deste día de sam Migell de setembro que passou ena era^{|13} de mill et quatro çentos et treze anos endeante per tal pleito et condiçom^{|14} que a aguisedes et apostedes bem do que ouuer mester por guisa que non desperesça^{|15} per míngoa de lauor et de boo paramento. Et que dedes a nós et aos outros^{|16} clérigos rraçoeiros que pellos tenpos foren ena dita igleia em cada hũu^{|17} ano por lo dito día de sam Migell do mes de setembro, em vida de^{|18} vós, dito Johán Franço, vinte maravedís de moeda vsáuyl. Et a primeira peso^{|19} a que dé viinte et çinco maravedís da dita moeda; et a terceira pessoa que^{|20} dé trinta maravedís da dita moeda. Et por foros em cada hũu ano, uós^{|21} et as ditas pessoas, por lo dito día de sam Migell, hũu açunbre de viño^{|22} tolledãao ou hũu marauedi da dita moeda por elle. Et que non posades uender^{|23} nen sopenorar nen aforar nen allear nen emprestar por tenpo^{|24} nen por tenpos a dita casa et jxido et seydo a nihũu frayre nen^{|25} frayres de nihũa ordem et stado que seia. Con a qual dita casa et jxido et^{|26} seydo vos prometemos et outorgamos de emparar et defender eno dito^{|27} tenpo a dereito per bẽes da dita igleia que para ello obrigamos. Et a uoso seymento^{|28} et das ditas pessoas que a dita casa et jxido et seydo con toda^{|29} súa benefeytoría que em ella fezerdes, fique liure et quite et desenbargada^{|30} de uós et de uosas vozes a nós et a dita igleia et clérigos et^{|31} rraçoeiros dela para todo senpre. Et eu, o dito Johán Franço, que a esto presente^{|32} sôo, fazente por mĩ et por las ditas pessoas, así rreçebo de uós o dito^{|33} foro per la maneira et condições sobre ditas et obliho meus bẽes et das^{|34} ditas pessoas a uos dar et pagar a uós et a dita igleia et clérigos^{|35} et rraçoeiros della o dito foro em cada hũu anoet fazer et conprir todo^{|36} esto que se aquí contén. Et qual quer das partes que contra esto for et o non teuer^{|37} et conprir et agardar, que peyte por pena a outra parte que o teuer et conprir et^{|38} agardar, quinentos marauedis da dita moeda; et, a pena pagada ou non,^{|39} que esta carta et o que se em ella contem fique firme et estauil et valla eno^{|40} dito tenpo em súa rreuer. Feita a carta

em Baiona, o día et mes et era^{|41} sobre ditos. *Testemuñas que foron presentes: Pero Esteues, Johán Vidal, alfayates, vezinos*^{|42} de Bayona, Lourenço da Rrayna et Afonso Peres, moradores ena freyrgresía^{|43} de Santa Mariña de Rrosal

Et eu, *Gonçaluo Eanes, notario público* jurado por el^{|44} rrey en Bayona de Miñor et en seu alfoz, a esto presente foy et em miña^{|45} presenza fiz escripuir et aquí meu nome et signal pugi *que tal he.*^{|46}

34

1414, decembro, 2. Baiona.

Foro dun formal de casa coa súa torre que está na area da vila de Baiona, feito polos cregos da igrexa de Santa María a Xoán Rodríguez e á súa muller, Inés Pérez, por vinte e cinco marabedís.

ACT: Doc. Baiona 40, pergameo, 280 × 123 mm. O documento ten unha roedura a dous centímetros da marxe dereita que empece completar o texto.

Ano do nacemento de noso señor Jesu *Cristo* de mill et quatro çentos et quatorse anos dous días do mes de desenbro. Sabean *quantos* esta carta de aforamento viren como nós,^{|01} *Martín Trigo, Fernán Eanes, Gonçaluo Lourenço, Johán de Sam Domingo, Gonçaluo Dominges, Johán Lucas, Afonso Eanes, Johán Franco, Johán Gonçalues, Gonçaluo Esteues, Diego Peres, Aluar Rodrigues, clérigos rraçoeiros* da igreia de *Santa María* de^{|02} Bayona, por nós et en nome da dita igreia et clérigos rraçoeiros dela, damos et outorgamos, a foro a uós, *Johán Rrodrigues, bachelier, fillo de Rodrigo Eanes de Noya, et a uosa moller, Ynés*^{|03} *Peres, moradores et visiños* de Bayona et a vosso fillo et neto *que seia* de vós anbos et dous, et non auendo fillo nen neto, *que seian dúas* persoas depouys de uós, hũa depos outra,^{|04} *quaes de dereito* erdarem uosos bẽes. *Comuén* a saber: *aquel* formal de casa con súa torre *que está* en esta dita villa, ena arrea da dita villa, a *qual parte* con casa *que foy* de *María de Aran*^{|05} de hũa parte [et da] outra con casa nosa en *que* uós ora morades; et a *qual* dita torre vay seyr ao rregeyro *que uen* da fonte da freyría

para o mar et o dito *pardineiro* uen seyr con súa porta escontra a^{53|06} ribeyra a[...]⁵⁴ da dita villa. Et a qual uos aforamos como dito he con todas súas entradas et seydas et *perceças* et *dereituras* que lle *perceçem* et *perceçer* deuen de *dereito*, deste día de sam Johán⁰⁷ Boutista do mes de juño *primeiro* que uen endeante con todas súas entradas et seydas et *perceças* et *dereituras* que lle *perceçem* et *perceçer* deuen⁵⁵ de *dereito* per tal pleito et condiçón que a cubrades de tella⁰⁸ et de madeira [...] do sobrado, des lo dito día de Sam Johán que uen ata dose anos conpridos *primeyros* segintes. Et a mantenades per tal *guisa* que non desperesca per mïgua de lauor⁰⁹ et de bõo paramento. Et [...] dedes a aos clérigos *rraçoeiros* que per los *tenpos* foren ena dita igleia, por lo dito día de san Johán viinte et çinco *maxauedis* da moeda vsual que corra eno dito [tempo et]⁵⁶ hũu açunbre¹⁰ de viño. Et [...] uieren depois de uós *triinta maxauedis* da dita moeda et o dito açunbre de viño tolledão. Et que se abrindo [...] as portas da dita torre para a casa que [...] ¹¹ [...] et torre fique *liure*, *quite* et *desenbargada* de uós et de uosas uoses a nós et a dita igleia et clérigos *rraçoeiros* dela, por todo *senpre*, et toda *benfeytoría* que en ela feserdes. Con¹² a qual dita casa et torre uos *prometemos* et *outorgamos* de enparar et defender a *dereito* per bẽes da dita igleia que para elo obrigamos. Et eu, dito Johán Rrodrigues, que a esto *presente* sōo, fasente por mï et por la dita¹³ Ynés Peres, miña moller, que non está *presente*, por la qual obrigo meus bẽes que aia esto por firme et estauil eno dito *tempo* et *pesoas*; assý rreçebo de uós o dito foro pela *maneira* et *condiçõs*¹⁴ sobre ditas, et obrigo meus bẽes et da miña moller et *pesoas* a uos dar et *pagar* o dito foro em cada hũu ano et *fazer* et *conprir* todo esto que se *aquí* *contén*. Et qual *quer* das¹⁵ *partes* que *contra* esto for et o non *teuer* et *conprir* et *agardar*, que *peyte* por pena a *outra parte* que o *teuer* et *conprir* et *agardar*, mill *maxauedis* da dita *moeda*; et, a pena *pagada* ou non, que esta *carta* et o que sse en¹⁶ ela *contén* fique firme et estauil et valla eno dito *tempo* en súa *rreuer*. Feita a carta en Bayona, o día et mes et era sobre ditos. *Testemuñas* que foron *presentes*: Fernán Peres de Noya, Aluaro Gomes, Esteuo¹⁷ Bagulote, Gonçaluo de Borreyros, Afonso Caldyro, Johán de Millmanda, *carniceiro*, *visiños* de Bayona et outros.

⁵³ *súa porta escontra a* é unha lectura probable.

⁵⁴ Hai unha palabra ilexible.

⁵⁵ Na repetición desta frase, en vez de *deuẽ* no orixinal aparece *dẽ*.

⁵⁶ Pódese completar a fórmula «que corra eno dito tempo», frecuente neste contexto.

Et eu, *Gonçaluo Eanes*, notario público jurado por el rrey en Bayona de Miñor et en¹⁸ seu alfoz, a esto presente foi et escripui et aquí meu nome et signal pugi que tal he.¹⁹

35

1420. Valladolid.

Privilexio real en favor do mosteiro de Oia, que confirma outros anteriores e polo que o libera do décimo dos bens que traían de Portugal.

ACT: Doc. Baiona 44, pergameo, 433 × 220 mm. O pergameo está rillado nunha superficie aproximada de vinte centímetros cadrados. A transcripción vai completada entre corchetes partindo da copia do privilexio que aparece no documento 39 desta colección.

[Sepan quan]tos esta carta de priuilegio vieren como yo, Don Juan, por la gracia de Dios, Rey de Castilla, de León, de Toledo, de Gallisia, de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén, del Algarbe⁰¹ [de Algezira] et señor de Viscaya et de Molina, vi vna carta del Rey don Alfonso, de buena memoria, que Dios dé santo parayso, escripta en pergamino de cuero et sellada con su sello de⁰² [çera colga]do en vna çinta de seda, fecha en esta gisa:

“Don Alfonso, por la gracia de Dios Rey de Castilla, de León, de Toledo, de Gallisia, de Seuilla, de Córdoua, de Murçia, de Jahén et⁰³ [del Algarbe] a los que recaudan las desmas en la villa de Tuy et de Bayona de Miñor, salut et graçia. El abat del monesterio de Oya por si et por su convento me dixo que ellos an sus⁰⁴ [heredades] en Portugal de que traen pan et vino et sal et otras cosas que an monester para gouierno de so monesterio, et vós que les tomades la désema dello. Et pidiome merçet que man⁰⁵ [dase y lo que to]uiese por bien; ende vos mando que les non tomades désema del pan ni del vino ni de la sal ni de las otras cosas que troxieren de Portugal ni de otra parte para despensa⁰⁶ [de su monesterio] et non fagades ende al. Dada en Burgos veynte et vn día de setiembre. Ferrant Arias, arçidiano de Deça, la mandó fazer, por mandado del Rey, Guillelme Andreu⁰⁷ la fiso. Era de

[mill et trezientos et dez años]. Ferrant Abril. Et agora el abat et monjes et conuento del dicho monesterio de Santa María de Oya enviáronme pedir merçet que les confirmase la dicha carta et la⁰⁸ dicha merçet [en ella contenida que el dicho rrey] don Alfonso les fizo et gela mandase guardar et conplir. Et yo, el sobre dicho Rey don Juan, por fazer bien et merçet et limosna al dicho abat et conuento del dicho monesterio⁰⁹ de Oya [tóvylo por bien et confír]moles la dicha carta et la merçet en ella contenida. Et mando que les vala et sea guardada ssi et segunt que mejor et más conplidamente les valió et fue guardada en tiempo del dicho Rey don¹⁰ [Alfonso et de los otros rreys on]de yo vengo et del Rey don Juan, mi abuelo, et del Rey don Enrique, mi padre et mi señor, que dios perdone. Et defiendo firmemente que alguno *nin* algunos *non* sean osados de les ir¹¹ *nin* pasar contra [la dicha carta *nin* contra la marçed] en ella contenida, ni contra parte d' ella para gela quebrantar o menguar, agora, ni de aquí adelante en algum tiempo por alguna manera; ca qual quier que lo fiziere, auría la¹² mi yra et pech[arme ýa en pena dez mill marabedís] desta moneda vsual para la mi Cámara, et al dicho abat et conuento del dicho monesterio, o a quien su bos touiese, todas las costas et dapnos et menoscabos que por ende¹³ resçibiesen [doblados. Et demás mando a todas] las justiçias et ofiçiales de los mis regnos do esto acaesçiere, así a los que agora son como a los que serán de aquí adelante et a cada vno d' ellos que gelo *non* consientan, mas que¹⁴ les defiendan [et amporen con la dicha merçed en la] manera que dicha es et que prenden en bienes de aquellos que contra esto fuere*n* por la dicha pena, et la guarden para fazer della lo que la mi merçet fuere, et que enmienden et fagan¹⁵ enmendar [al dicho abad et conuento del dicho] monesterio, o a quien su bos touiere, de todas las costas et dapnos et menoscabos que por ende, resçibieren doblados como dicho es. Et demás por qual quier o quales quier por¹⁶ [quien fincare de lo asý faser et conplir, mando al ome] que les esta mi carta mostrare o el traslado d' ella abtorizado en manera que faga fe, que los enplaze que parescan ante mi en la mi corte, del día que los enplazaren a quinse días¹⁷ primeros siguientes [so la dicha pena a cada u]no a desir por qual rrasón *non* cunplen mi mandato. Et mando so la dicha pena a qual quier escriuano público que para esto fuere llamado que dé ende al que gela mostrare testimonio¹⁸ signado con su sig[no por que yo sepa en como] se cunple mi mandado. Et desto les mandé dar esta mi carta escripta en pergamino de cuero et sellada con un sello de plomo pendiente en filos de seda. Dada en la villa de¹⁹ Valladolid, dies i och[o días de enero, año del n]asçimiento del nuestro señor Jesu

Cristo de mill et quatro çientos et veynte años. Et yo, Martín Garçía de Vergara, escriuano mayor de los preuillejos²⁰ de los regnos [et señoríos de nues]tro señor el Rey, lo fis escriuir por su mandado.²¹

36

1422, novembro, 2. Baiona.

Doazón das casas de Gonzalo Eanes Franco á súa muller María Estévez.

ACT: Doc. Baiona 2, pergameo, 300 × 220 mm

Ano do naçemento de noso señor Jesu *Cristo* del mill et quatro çentos et vinte et dous anos, día lues, dous días do mes de nouembro. Saban *quantos* esta *carta* viren como eu, *Gonçaluo* Eanes Franco, fillo de⁰¹ *Juan* Eanes Franco, a *que* deus perdon, morador *que* agora soo na villa de Bayona de Miñor, *que* a esto *que* se adeante sege *presente* sôo, *que* faço por mĩ et por todas miñas voces et soçesores⁰² non costrengido *per* força *nen* enduzido por engaño, mays estando en meu liure et *complido* poder et de miña propia et liure *voontade*, por *quanto* uós, María Esteues, miña moller *que* *presente*⁰³ estades, me *destes* os *maxauedis* *que* vós ouuestes do uoso *pardineiro* *que* uós ve[nde]stes a *Domingo* Lourenço, veçiño, desta dita villa de Bayona, *que* está junto con as casas de Fernand Esteues, notario, *que* están⁰⁴ a çerca da rribeira desta dita villa, et porque os ouue mester a *tenpos* et sazões *que* me fazían moyto mester et eran moyto *conplideiros* et uos sôo moyto tiúdo et obrigado, por⁰⁵ ende, da miña *propia* et liure *voontade*, sen outra *premya* et costrengemento algũu. Et porque entendo et sôo ben çerto et çertificado *que* a mĩ et a meu estado *compre* asý, por esta *carta* dou et *outorgo*⁰⁶ en pura et justa et *perfeyta* *doaçón* para senpre jamais, por la mellor *vya* et *maneyra* *que* poso et deuo et *doaçón* deue seer feyta et valler *hontre* viuos, a uós a dita María Esteues, miña moller⁰⁷ et a todas uosas voces et soçesores; *convén* a saber: as miñas casas en *que* nós agora moramos, *que* están en esta dita villa, ena rrúa do *dayán*, as *quaes* ditas casas *parten* da⁰⁸ hũa parte con casas en *que* agora mora *Juan* *Gonçalues*, *forneyro*, et da outra parte con cámara de *Domingo* Nunes, *ferreiro* et entesta *por* outón con casa de *Aluaro* Eanes

da Serra, en *que* agora o dito Aluar⁰⁹ Eanes *ten* as bestas, et *saen con* súas portas ena dita rrúa pública do dayán. As *quaes* ditas casas vos dou segundo *que* agora están *con* seu terreo et paredes et madeira et¹⁰ tella, segundo dito he, *con* todas súas entradas et seydas et *perteenças* et *dereyturas* *que* a as ditas casas *perteesçen* et *perteesçer* deuen de *dereito*. A *qual* dita doaçón uos faço por lo¹¹ *que* de suso dito he et por *quanto* me praz et he asy miña voontade. Et outorgo de auer esta carta de doaçón *que* vos así faço das ditas casas por firme et estauel et valedeira¹² a todo tempo, et a non contradizer nen rreuocar por mĩ nen por outro ou outros en meu nome a a boa fe de deus et sen mao engaño et sob pena do dobro de *quanto* valleren¹³ as ditas casas. Et *que* vós, dita María Esteues, *per* vós meesma ou *per* quen uós quiserdes posades entrar et tomar a teença et posysón das ditas casas *sen* embargo de mĩ, dito¹⁴ Gonçaluo Eanes Franço et de todas miñas vozes et herdeiros, et *sen* autoridade de juis *nen* de alcalle, et *sen* pena algũa posades así rreçeber o jur et posysón et *propiedade* et *senorío*¹⁵ et voz et auçón et *dereito* *que* eu ey et auer poso enas ditas casas et cousas a ellas *perteesçentes* et as posades teer et husar et posoyr uós et uosas vozes et soçesores; et leuar os¹⁶ froytos et rrendas das ditas casas et non eu *nen* outro ou outros algũu ou algũus por mĩ, saluo vós, a dita María Esteues, miña moller et uosas vozes ou *aquel* ou *aquelles* *que* vós¹⁷ quiserdes et por ben teuerdes. Et todo jur et señorío et uoz et auçón et *propiedade* et *dereito* *que* eu en ellas ey et posso auer en *qual* *quer* maneira et por *qual* *quer* rrazón de mĩ et de todas miñas¹⁸ vozes et soçesores o tiro et tollo et en vós, dita María Esteues, et uosas vozes et soçesores o dou et dono et traspaso por esta *presente* carta de doaçón *que* uos así das ditas casas¹⁹ faço; et por ende eu, dito Gonçaluo Eanes Franço, *contra* esto *que* dito he, parto et rrenuço de mĩ et de todas miñas vozes o fauor et ajuda et todas leys et foros et *dereitos* et vssos et²⁰ *custumes* *escriptos* et non *escriptos*, canonycos et çiuylles, enperialles et rrayalles, *que* eu ou outro algũu ou algũus en meu nome podemos dizer ou allegar *para* hir ou²¹ viir *contra* esta dita doaçón *que* uos así faço en algũa maneira, et en espeçial rrenuço a ley do *dereito* en *que* dis *que* geeral rrenuçaçón *que* non valla, por *quanto* foy et sóo²² della çerto et sabedor. Et se alguas cousas ou clausolas do *dereito* en esta *carta* de doaçón falleçen por poer para ella, seia máis firme et valledeira et seia máis çerta et firme, et sen o²³ poder contradizer *nen* pasar *contra* ella eu *nen* meus herdeiros et *compridores* *que* depois de miña morte ficaren, *nen* outro ou outros algũu ou algũus en meu nome ou en²⁴ outra *qual* *quer* maneira, eu as dou *aquí* des agora por postas et ditas et

escriptas et rrepetidas et declaradas et espaçificadas ben así et tan complidamente como se todas aquí se conteuesen²⁵ et fosen escriptas. Et a dita María Esteues así rreçebo de uós, dito Gonçaluo Eanes Franço, meu marido, as ditas casas et outorgo todo segundo que se en esta carta de doaçon se contén²⁶ Et a pena pagada ou non pagada, todauía quero et outorgo eu, o dito Gonçaluo Eanes Franço, que esta carta de doaçon et cousas en ella contiúdas fiquen firmes et vallan para todo senpre.²⁷ Et por que esto seia çerto et non vena en dubda, outorgey esta carta de doaçon et cousas en ella contiúdas ante o notario et testemuñas juso escriptas, que foy feita et outorgada²⁸ na dita villa de Bayona, enos dítos \dous días/ do mes de nouembro do ano sobre dito. Testemuñas que foron presentes chamadas: Aluar Eanes de Veyña et Rrodrigo Aluares, seu fillo, et Vaasco²⁹ Rrodrigues, visiños et moradores da dita villa de Bayona et outros. Vay escripto hontre rreglôos onde dis dous días; non lle enpeesca, que eu notario³⁰ juso escripto o corregi et vay çerto.³¹

Et eu, Fernand Esteues, notario público jurado por noso señor el rey na dita villa de Bayona de Miñor et en seu alfoz, a esto todo que³² sobre dito he en hũu con as sobre ditas testemuñas, presente foy et escripú et aquí meu nome et signal fize en testemuño de verdade que tal he.³³

37

1425, marzo, 18. Baiona.

Foro dun pardiñeiro que está na Cuncheira de Baiona, feito por Francisco Dominguez, mareante, a Lourenzo de Pontevedra, pedreiro, e á súa muller, María Rodríguez, por oito marabedís e unha galiña.

ACT: Doc. Baiona 21, pergameo, 263 × 210 mm

Ano do nasçemento do noso señor Iesu Cristo de mill et quatro çentos et vinte et çinco anos, dezioyto días do mes de março. Sabean todos quantos⁰¹ esta carta de aforamento viren como eu, Françisco Dominges, mareante, visiño da villa de Bayona de Miñor, fazente por mĩ et por todas miñas voses,⁰² dou et outorgo a foro a uós,

Lourenço de Pontevedra, pedreiro, morador *que* sodes en esta dita villa de Bayona, et a uosa moller, *María Rrodrigés* et a dúas pesoas^{|03} de uós, hũa depós outra, *quaes* de *dereito* erdaren vosos bẽes; conuén a saber: hũ pardineiro *que* foy casa, *que* está en Cuncheyra, ena rrúa en *que*^{|04} mora Antón *Martís* et Durança, o *qual* dito pardineiro parte de longo a longo *per* parede con pardineiro *que* foy de Domingo dos Santos, et do outro cabo parte con casa^{|05} de *María* Vidal, moller de Vasco *Rrodrigés*, justiça desta dita villa, en *que* vós, o dito Lourenço de Pontevedra ora morades, et entesta con o outón em^{|06} outro pardineiro *que* foy do dito Domingo dos Santos; o *qual* dito pardineiro *que* vos así aforo a mĩ pertesçe por erança de meu padre Domingote, o *qual*^{|07} vos aforo con todas súas entradas et seydas et perteenças *que* lle perteeçen et perteeçer deuen de *dereito*, *per* tal pleito et condiçón *que* o leuantedes^{|08} en casa cuberta de tella et madeira, d' oje, este día, ata dous anos conpridos primeiros segintes et, ela leuantada et cuberta, *que* a rreparedes^{|09} ben en gisa *que* non desperesca por míngo de aduboiro et de boo rreparamento et *que* me dedes de foro en cada hũ^{|10} ano por día de San Migell do mes de setembro oyto *maxauedis* de moeda vella branca en tres *diñeiros*, ou da moeda en *que* se^{|11} pagaren os outros foros de casas en esta dita villa, et por foros en cada hũ ano por lo dito día, hũa boa galiña^{|12} ou tres *maxauedis* por ela. Et auédesme de fazer a primeira paga deste día de San Migell primeiro *que* vem a hũ ano et así^{|13} en cada ano; con o *qual* dito foro auedes de seer defesos et anparados vós et as ditas vosas voses, *per* meus bẽes *que*^{|14} vos para elo obrigo, de *quen* *quer* *que* vos lo *quiser* demandar ou enbargar. Et auendo de vende[r] ou sopeñorar este dito foro *que* vos así^{|15} faço *que* o façades a nós et a nosas voses tanto por tanto. Et non o querendo nós nen as ditas voses, *que* o façades a a persona *que* seja^{|16} ygual de vós, *que* cumpla et page o dito foro. Et acabado o dito tempo de vós et da dita vosa moller et voses, *que* a dita casa con toda^{|17} *súa* *benfeitoría* *que* en ela estouer feita, fique liure et quite et desenbargada a mĩ et a as ditas miñas voses. Et eu, o^{|18} dito Lourenço de Pontevedra, *que* presente soo, fazente por mĩ et por la dita miña moller, *María Rrodrigés*, *que* non está presente, por la^{|19} *qual* obligo meus bẽes *que* ela [teña] esto por firme et estauale et por las ditas voses, así o outorgo et rreçebo o dito foro *per* las^{|20} maneiras et condiçõs sobre ditas. Et *qual* *quer* de nós, as ditas partes, *que* contra esto for et o así non teuer, conprir et agardar,^{|21} *que* peyte et page por pena a a parte agardante *que* o touer et conplir et agardar, *quinentos* *maxauedis* da dita moeda; a *qual* dita^{|22} pena pagada ou non pagada, esta dita carta de aforamento et as cousas en ela contiúdas fiquen firmes et uallan en *súa*^{|23} rreuor. Feita a carta ena dita villa de Baiona, ano et mes et día sobre ditos. *Testemuñas*

que foron presentes: Juan Andrel et Juan Rrodrigues de²⁴ Abelles et Juan Gallardo et Vasco, carpenteiro, et Juan Montesiño et Afonso de Barra, visiños da dita villa, et outros.²⁵

Et eu, Lourenço Eanes, notario público jurado por noso señor el Rey ena dita vila²⁶ de Bayona de Miñor et en seu alfoz, que a esto que dito he con as ditas testemuñas²⁷ fuy presente et este estormento sobre dito en miña presenza o fiz escripuir et²⁸ fiz aquí este meu signo que tal he en testemuño de verdade.²⁹

38

1428, marzo 30. Baiona.

Execución dunha sentenza en que se entrega aos cregos da igrexa de Baiona a metade dunha casa, sita na rúa de Cima de Vila.

ACT: Doc. Baiona 24, pergameo, 250 × 180 mm

Ano do nacemento do noso Señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et viinte et oyto anos, triinta dýas⁰¹ do mes de março, ena rrúa da çima da villa, ante as casas de Juan de Pineiro, o moço, en presenza de mĩ,⁰² Gonçalo Gómez, notario pubriquo jurado por el rrey ena dita bila de Bayona de Miñor et en seu alfoz, et das⁰³ testemuñas adiante escriptas, paresceron y presentes Gonçalo de Tebra, clérigo rraçoero da Igleia de Santa María de Bayona⁰⁴ por si et en nome dos outros clérigos da dita Igleia, de hũa parte et da outra, Vasco Rrodrigues, justiça da dita vila; et⁰⁵ logo entón o dito Gonçalo de Tebra, per mĩ, dito notario, rrequiriu ao dito Vasco Rrodrigues, justiça, que lle esecutase hũa sentença⁰⁶ dada por ante Afonso Yanes de Tuy, juiz da dita vila et por ante mĩ, dito notario, a qual dita sentença era escripta⁰⁷ en pergameo de coiro et firmada de mĩ, dito notario, ena qual dita sentença era contiúdo, ontre as outras cousas⁰⁸ abayxo da dita sentença, que o dito juiz mandaua aas justiças da dita vila et a cada hũa delas, que metesen⁰⁹ en posición et teença de hũa meetade de hũa casa sita ena dita vila ena dita rrua/ da çima da vila¹⁰ ena qual morou Gonçalo de Vigo, que Deus perdon, et agora mora Afonso Yanes, teçelán, ao dito Gonçalo de Tebra¹¹ en nome et uoz del et dos outros clérigos et rraçoeros da dita Igleia. Et que lle pedía et

rrequiría¹² que lle *comprise* a dita *sentença segundo* se en ela *comtyña*. Et logo entón o dito *Vasco Rrodrigues*, *justiça*, fezo leer a dita¹³ *sentença* et, liúda a dita *sentença*, deu et entregou ao dito *Gonçalo* de Tebra por si et en nome dos sobre ditos¹⁴ *clérigos* a dita *meetade* da dita *casa*, entregándolle a *chaue* da dita *casa* et meténdoo dentro ena *posisión*¹⁵ et *teença segundo* o *dereito manda*, entregándolle *terra* et *pedra* et *tella* da dita *casa*. Et, *feita* a dita *entrega*, o dito *Gonçalo*¹⁶ de Tebra *rressçebeu* a dita *meetade* da dita *casa para sy* et *para os outros clérigos* da dita *igleia*. *Testemuñas:*¹⁷ Esteuoo *Peres*, abade da dita *Igleia* et *Juan* de *Pineiro* et *Juan* de *Pousadela*, *Juan* de *Santiago*, *çapateiros*, *visiños*¹⁸ da dita *vila*.

Et eu, *Gonçalo Gómez*, *notario* sobre dito a esto que dito he *presente* fuy et es¹⁹ *cripuy aquí* meu nome et *signal* puge que tal he.²⁰

39

1434, novembro, 22. Baiona.

Sentenza a favor do mosteiro de Santa María de Oia para que non pague o portádego no porto de Baiona.

ACT: Doc. Baiona 64, pergameo, 490 × 320 mm. Inclúe a transcripción do privilexio do rei Afonso X e a confirmación do rei Xoán II.

Ano do *naçemento* de noso señor *Jesu Cristo* de mill e *quatro* çentos et *trinta* et *quatro* anos, *viinte* et *dous* días do mes de *nouembro*, ante *Johán* de *Leiras*, *juis ordinario*⁰¹ ena *villa* de *Baiyona* de *Miñor* por noso señor el *rrey* sendo en *abdyençia pública*, en *presença* de *mã*, *Gonçalo Gómez*, *notario público* jurado por lo *dicto*⁰² señor *rrey* ena *dicta villa* de *Bayona* et das *testemuñas* adeante *escriptas*, *paresçeu* hy *presente*, *abtor*, de *hũa parte*, *Vasco Afonso*, *sobriño* de *Aluaro Yanes* da *Serra*,⁰³ *morador* et *visiño* ena dita *villa* de *Bayona*, por sy et em nome de *dom abade* et *frayres* et *conuento* do *moesteiro* de *Santa María* de *Oya*, da *orden* de *Cister*⁰⁴ do *obispado* de *Tuy*; et por sy, *reos*, da outra *Aluaro Pelay*s de *Codelleiro* et *Johán Fernandes* de *Morgadaans*, *moradores* et *visiños* ena dita *villa* de *Bayona*, *fiees* do⁰⁵ *dizemo* do *por-*

to do mar da dita villa de Bayona o dito ano. Et logo entón o dito Vasco Afonso por sy et em nome do dito don abade, frayres et conuento do dito⁰⁶ (do dito) moesteiro, súa demanda per palabra poso contra os ditos Aluaro Pelayt et Johán Fernandes, dezendo que em como el ouvese descargado eno dito porto da dita villa⁰⁷ de Bayona hũa bota de viño que avía tragido et trouxera do rreyno d'Aragón de encomenda per mandado do dito dom abade, frayres et conuento do dito moesteiro⁰⁸ para súa provisón, et que os ditos Aluaro Pellays et Johán Fernandes, fiees do dito disemo que lle non quiseran dar liçençia para descargar a dita bota de viño sen que lle dese⁰⁹ ante peñor de prata por la dizema do que se montase ena dita bota de viño; dizendo o dito Vaasco Afonso que o dito moesteiro, frayres et conuento del eran franquos¹⁰ et quitos de non pagar o dito disemo per carta priuilejo do dito señor rrey. Por ende que pedía ao dito juys por sy et em nome do dito moesteiro que lle mandasse¹¹ entergar hũa abotoadura de prata que lle avía posta por la dita dízema da dita bota de viño. Et logo os dïctos fiees diseron et pidiron ao¹² dito juys que dese juramento ao dito Vasco Afonso enos santos avangeos que disese et declarase sse a dïcta vota de viño era para o dito moesteiro et que mostrase¹³ o tal priuilejo se o o dito moesteiro avía. Et logo o dito juys deu o dïcto juramento em forma deuyda enos santos avangeos ao dïcto Vaasco Afonso que disesse¹⁴ et declarase se a dïcta bota de viño era para o dïcto dom abade, frayres et conuento do dito moesteiro, et el fezo o dito juramento et assy o diso¹⁵ et declarou⁵⁷ que a dita bota de vino era para o dito don abade, fra[y]res et conue[n]to do dito moesteiro et que viera a a súa ventura do dïcto rreyno d'Aragón et¹⁶ deu et presentou logo o dito Vasco Afonso em nome do dito moesteiro hũa carta priuilejo que o dito moesteiro ha et ten de merçed do dito señor rrey, o qual era scripto¹⁷ em perguamio⁵⁸ de coyro et em el dito priuilejo colgado hũu seelo de plomo pendente en fios de seda verde et vermella et bra[n]qua et firmado de çertos¹⁸ nomes dentro do dito priuilejo et enas espaldas do qual dito priuilejo. O tenor del he este que se adeante segue:

Sepan quantos esta carta de priuyllegio¹⁹ vieren como yo Don Juan, por la graçia de dyos rrey de Castilla, de León, de Toledo, de Galizia, de Seuylla, de Córdoua, de Murçia, de Jaén,²⁰ del Algarbe, de Algezira et señor de Vyscaya et de Molyña, vy vna carta del rrey don Alfonso, de buena memoria, que dios dé santo parayso,²¹ scripta em pergamino de cuero et sellada con su sello de çeera colgado en vna çinta de seda,

⁵⁷ Está corrixido sobre a palabra *declarou*.

⁵⁸ No orixinal: *perugamio*.

fecha en esta guysa: Don Alfonso por la *gracia*²² de dios rrey de Castilla, de León, de Toledo, de Galizia, de Seuylla, de Córdoba, de Murcia, de Jaén et del Algarbe, a los *que* rrecabdan las dezmas²³ en la villa de Tuy et de Bayona de Miñor, salut et *gracia*. El abat del monesterio de Oya por si et por su conuiento me dixo *que* ellos²⁴ an sus heredades en Portugal, de *que* *traen* pan et vino et sal et otras cosas *que* an menester para gouierno de su monesterio et vós *que* les²⁵ tomades la dezma dello. Et pediome merçet *que* mandase y lo *que* touiese por bien; ende vos mando *que* les non tomades dezma del pan *nin* del²⁶ vino *nin* de la sal *nin* de las otras cosas *que* *troxieren* de Portugal *nin* de otra parte para despensa de su monesterio et non fagades ende al.²⁷ Dada en Burgos, veynte et vn días de setiembre. Ferrant Arias, arçediano de Deça, la mandó fazer por mandado del rrey. Guyllelme Andreu²⁸ la fizo. Era de mill et trezientos et dez años. Ferrant Abril. Et agora el abat et monjes et conuiento del dicho monesterio de Santa²⁹ María de Oya ennuviéronme pedir merçed *que* les confirmase la dicha carta et la dicha merçed en ella contenyda *que* el dicho rrey don Alfonso³⁰ les fizo et gela mandase guardar et conprir. Et yo, el sobredicho rey don Juan, por fazer bien et merçet et limosna al dicho abat³¹ et conuiento del dicho monesterio de Oya, tóvylo por bien et confirmoles la dicha carta et la merçed en ella contenyda et mando *que*³² les vala et sea guardada ssy et segunt *que* mejor et mas conpridamente les valió et fue guardada en tiempo del dicho rrey don Alfonso et³³ de los otros rreys onde yo vengo et del rrey don Juan my ahuelo et del rrey don Enrique my padre et my señor, *que* dios perdone,³⁴ et defiendo firmemyente *que* alguno *nyn* algunos non sean osados de les yr *nin* pasar *contra* la dicha carta *nin* *contra* la merçet en ella contenyda³⁵ *nyn* *contra* parte della por gela quebrantar o menguar agora *nin* de aquí adelante en algunt tiempo por alguna manera; ca *qual* *quier* *que* lo fesiesse³⁶ avería la mi yra et pecharme ya en pena dez mill marabedís desta moneda vsaule para la mi camara et al dicho abat et conuiento³⁷ del dicho monesterio, o a *quien* su voz toviese, todas las costas et dagnos et menoscabos *que* por ende reçebyesen doblados.³⁸ Et demás mando a todas las justicias et ofiçiales de los mys regnos do esto acaesçiere, asý a los *que* agora son como a los *que* seerán de aquí³⁹ adelante et a cada vno dellos *que* gelo non consientan, mas *que* les defendan et amparen con la dicha merçed en la manera *que* dicha es et *que* prenden⁴⁰ en bienes de aquellos *que* *contra* ello fueren por la dicha pena et la guarden para fazier della lo *que* my merçet fuere, et *que* enmyenden et fagan⁴¹ enmendar al dicho abat et conuiento de dicho monesterio, o a *quien* su vos toviere, de todas las costas et dag-

nos et menoscabos *que* por ende⁴² rreçibieren doblados como dicho es. Et demas por qual *quier* o *quales* *quier* por *quien* fincare de lo asý fazer et conplir, mando al ome *que* les⁴³ esta mi carta mostrare o el *traslado* della abtorizado en manera *que* faga fe, *que* los enplaze *que* parescan ante mi en la mi corte del día *que* los⁴⁴ emplazare a quinze días primeros seguyntes, so la⁵⁹ dicha pena a cada vno, a dizir por qual rrazón non cunplen mi mandado. *Item* mando so la dicha⁴⁵ pena a qual *quier* scripuano publico *que* para esto fuere llamado *que* dé ende al *que* gela mostrare testimonyo signado con su signo por *que* yo⁴⁶ sepa en como se cunple my mandado. Et desto les mandé dar esta my carta scripta en pergamino de cuero et sellada con mi sello de plomo pendiente⁴⁷ en filos de seda. Dada en la villa de Valladolid, diez et ocho días de enero, año del naçemyento del nuestro señor Jesu Cristo de mill et quatro cientos⁴⁸ et veynte años. Yo Martín Garçia de Vergara, scripuano maior de los priuilejos de los regnos et señoríos de nuestro señor el rrey lo fiz⁴⁹ scripuir por su mandado. *Fernandus*, *bacalareus* in *legibus*. Et eran escriptos enas espaldas do dito priuilejo estes nomes adeante conteudos⁵⁰ *Alfonsus bacalareus* in *decretis*, *Fernandus bacalareus*, *Johanes decretorum bachalareus*.

Et presentado et liudo a dicta carta priuilejo, o dicto Vasco Afonso diso et pediu⁵¹ ao dito Johán de Leira, juys, *que* lle conprise et mandase conprir a dicta carta priuilejo segundo se en ela contiña, mandándolle dar et entregar⁵² a dicta prenda *que* asý avía posto por la dicta dízema. Et logo o dito juys diso *que* vista a demanda do dito Vasco Afonso et o juramento⁵³ et declaración por el feita et o dicto priuilejo por el presentado et vista a defesa dos ditos fiees, diso *que* el, obedescendo aa dita carta⁵⁴ priuilejo do dicto señor rrey et mandado en ela conteudo, *que* lle obedescía con aquela mayor rreuerençia *que* con dereito podía et deuía⁵⁵ asý como a carta et mandado de seu rrey et señor natural, et *que* mandaba et mandou aas justiças da dicta villa de Bayona et a cada⁵⁶ hũa delas *que* cunplan et a guarden a dicta carta priuilejo segundo se en ela contén, asý aas justiças *que* ora son como aas *que*⁵⁷ seerán de aquí adeante. Et mandou aos ditos Alvaro Pellays et Johán Fernandes, fiees do dicto dízemo *que* desen et emtergasen a dicta prenda⁵⁸ ao dicto Vasco Afonso quanto era por rrazón da dita bota de viño et *que* lles defendía firmemente *que* d' oje, este dito día, en deante, elles⁵⁹ nen os outros disemeiros *que* despoys deles viesen non demandasem nen molestasen mays ao dito abade, frayres et conuento do⁶⁰ dito moesteiro, asý por byños et pan como

⁵⁹ No orixinal: *lo*.

de *qual quer* cousa *que* doutra parte viesse para prouisión do dito moesteiro et abade, frayres et conuento⁶¹ del. Et per sentença defynitiua o mandou todo asy. Testemuñas *que* foron presentes: Fernán Esteues et Pero Yanes, notarios, et Ruy Lourenço et Johán Martís, mareante,⁶² *visiños* et moradores en dita bila.⁶³

Et eu, Gonçalo Gómez, notario público jurado por lo dito señor rey ena dita bila de Bayona de Miñor et en seu alfoz, a esto *que*⁶⁴ dito he presente fuy et esto en miña presenza fiz escripuir et aquí meu nome et signal puge *que* tal he.⁶⁵

40

1435, abril, 20. Baiona.

Foro da cuarta parte da acea do Salgueiral, que está no río do Burgo, feito polos cregos de Santa María a Gonzalo Domínguez, carpinteiro, e á súa muller, María Estévez, por seis marabedís e media galiña.

ACT: Doc. Baiona 37, pergameo, 204 × 204 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et triinta et çinco anos, viinte días do mes⁶¹ de abril. Sabbam *quantos* esta carta de aforamento viren como nós, Johán de Sam Domingo, Pero Tristam⁶² Johán Lucas, Gonçaluo Dominges, Afonso Eanes Taliño, Aluaro Rrodrigues, Steuo da Vale, Pero Afonso, Juan Gonçalues, Rrui Mouran, Aluaro⁶³ Peres, Johán Rrodrigues, Juan Dominges, clérigos rraçoeiros da igreia de Santa María de Bayona, por nós, et em nome dos outros⁶⁴ clérigos rraçoeiros da dita igreia *que* presentes non estam, por los *quaes* obrigamos os bẽes da dita igreia, *que* eles a⁶⁵ jam por firme et estauel esto *que* se deante segue, damos et outorgamos a foro a vós, Gonçaluo Dominges, carpenteiro,⁶⁶ *viziño* et morador ena dita villa de Bayona, et a uosa moller, María Esteues, et a dúas *personas* depois⁶⁷ de uós, *quaes* de *dereito* herdarem uosos bẽes, hũa *persona* depos outra; conuén a saber: a nosa *quarta* parte d' azenha,⁶⁸ *que* dizem do salgeiral, *que* está eno rrío do Burgo; o *qual* *quarto* da dita *azeña*⁶⁹ por nós tragía aforado Rrodrigo⁶⁹ Afonso, yrmáao do dito

⁶⁰ *Dita zeña*. En varias ocorrencias a palabra «azeña» perde o grafo inicial por ir precedida de «dita».

Pero Afonso clérigo, *que deus perdom*. Et o qual dito quarto da dita azeña o dito Pero Afonso¹⁰ clérigo, em nós demetio et nós rreçebemos et o qual uos aforamos deste día de Sam Juan do mes de juño primeiro¹¹ *que vem endeante*, et *que começedes logo a pagar o dito foro por lo dito día*, et dende endeante por los outros anos;¹² conuén a saber: *que auedes a pagar de foro por lo dito día de sam Juan vós, dito Gonçaluo Dominges et a dita*¹³ uosa moller, çinco *maxauedís* de branços de dez dineiros o *maxauedí* ou moeda *que os valla*, et metade de hũa galiña por lo¹⁴ dito día et a segunda pessoa *que dé seis maxauedís da dita moeda et a dita mea galiña*, et a terceira pessoa *que nos dé por*¹⁵ lo dito día de sam Juan oyto *maxauedís da dita moeda et a dita mea galiña*. Et o qual dito quarto da dita azeña vos a¹⁶foramos como dito he con súa ágoa presa et leuada et con todas súas entradas et seydas segundo *que lle de dereito*¹⁷ *perteesçem et perteesçer deuen*. Et obrigamos os bẽes da dita igleia de uos anparar et defender a *dereito con este dito*¹⁸ foro de *quem quer* uos sobr'elo embargo algũu *queira fazer*. Et se ouuerdes de vender ou enpeñar vós et as¹⁹ ditas personas o dito foro a outro algũu, deuedes lo fazer ante a nós *que a outro nenhũu*, tanto por tanto, et non²⁰ o querendo nós, entón o deuedes a fazer a atal persona *que seja ygual de uós, que compra et faça et pague o dito*²¹ foro ssegundo dito he. Et a uoso seymento et da dita uosa moller et personas, *que o dito foro fique a nós et a a dita*²² igleia con toda súa bemeitoría et moente o dito quarto da dita azeña. Et eu, dito Gonçaluo Dominges, presente²³ et outorgante a esto *que dito he et fazente por mĩ et por la dita miña moller et personas, que presentes non estam*, por²⁴ las *quaes obrigo meus bẽes que o ajam por firme et estauil eno dito tempo segundo se aquí contem*. Et *queremos*²⁵ et outorgamos nós, ditas partes, *que qual quer contra elo for em algũa maneira, que peyte a a parte que o conprir et agardar*²⁶ por pena tresentos *maxauedís da dita moeda*. Et a pena pagada ou non, esta dita carta et as cousas em ela conthiudas²⁷ firmes et estauelles vullan segundo dito he. Feito et outorgado ena dita igleia de santa María de Bayona, os días²⁸ et mes et era sobre dítos. Testemuñas *que presentes forom: Gonçaluo Eanes de Veiña, Juan Castelãao, clérigo, Pero Mouro, Rrui da Feyra*⁶¹,²⁹ *pedreiro, Afonso Eanes de Tui et outros.*³⁰

Et eu, Johán Rodrigues, notario público jurado da çidade et bispado de Tui, a esto *que dito he con*³¹ as ditas *testemuñas presente* foy et escripuí por mandado dos dítos clérigos rraçoeiros et do dito Gonçaluo Dominges³² et aquí meu nome et signal pugi *que tal he.*³³

⁶¹ A Feira é un lugar da parroquia de Santa Mariña de Cabral, no concello de Vigo.

1438, decembro, 18. Baiona.

Foro da metade dunha leira de herdade feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona a Xoán de San Colmado e á súa muller, María Afonso, por catro marabedís.

ACT: Doc. Baiona 19, pergameo, 291 × 192 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et triinta et oyto anos, dezaoyto días do mes de dezenbro. Sabean todos^[01] quantos esta carta de aforamento viren como nós, Johán de Sam Domingo et Pero Tristam et Juan Lucas et Juan Franço et Alvaro Rrodrigues et Pero Afonso et Esteuoo da^[02] Val et Gonçaluo Esteuees de Tebra et Roy Mouran et Juan Gonçalues et Johán de Ferreira^[62] et Alvaro Peres et Juan Castelâao et Juan Dominges Soutelo et^[03] Afonso Pres de Panpillón^[63], clérigos rraçoeiros da iglleia de Santa María da vila de Bayona de Miñor, fasentes por nós et por los outros rraçoeiros^[04] da dita iglleia que presentes non están et por nosos subçesores, damos et outorgamos a foro a vós, Johán de San Colmado^[64],^[05] o moço, morador et visiño da dita villa, fillo de Juan de San Colmado, carnyçeiro, a que deus perdon, et a María Afonso, vosa moller, en vosa^[06] vida de vós anbos tan solamente et máis non; conuen a saber: que vos aforamos a meetade de hũa leira de herdade que nós avemos a çerca^[07] desta dita vila, ante a porta do casal en que mora Afonso de Santo Antón, da qual dita leira de herdade he a outra meetade de vós, o dito Juan^[08] de San Colmado, por herança do dito voso padre. Et esta dita meetade da dita leira que vos asy aforamos a nós perteesçe por manda^[09] que dela fezo aas nouersarías da dita iglleia María Viçente, moller que foy do dito Juan de San Colmado, voso padre. A qual^[10] dita nosa meetade de dita leira de herdade vos aforamos deste día endeante durante o dito tempo de vosa vida et da dita^[11] vosa moller, per tal pleito et condiçón que a labredes et façades labrar de qual quer lauor que vós quiserdes et ajades para vós^[12] todos los nouos et rendas que deus en ela der, et que dedes et pagedes en cada hũa ano a nós, os ditos rraçoeiros, et a nosos sub^[13]çesores por rrenda, sisa et penson, por día de san Juan Boutista quatro

⁶² Ferreira é un lugar da parroquia de San Paio de Navia, no concello de Vigo.

⁶³ Pampillón é un lugar da parroquia de Santa María de Vilaza, Gondomar, provincia de Pontevedra.

⁶⁴ Os Altos de San Colmado pertencen ao concello de Mos, provincia de Pontevedra.

maravedís de moeda vella branca en tres *dineiros*. Con o qual dito foro^{|14} *que* vos asy fasemos da nosa dita meetade da dita leira de herdade, *que* vos asy aforamos, avedes de seer anparados et defesos^{|15} a *dereito* durante o dito tempo de *quen quer que* o vos demandar ou *embargar*, *per* los outros bẽes das nosas nouersarías *que* vos^{|16} *para* elo obligamos. Et a voso *seymento* et da dita vosa *moller*, *que* a dita nosa meetade da dita leira nos *fique* libre et *desenbargada*^{|17} de vosos herdeiros *con* toda a *benfeitoría que* en ela for *feita*. Et eu, o dito Juan de San Colmado *que* s̃o presente et *fazente*^{|18} por m̃i et por la dita *María Afonso*, m̃ia *moller*, *que* he *absente*, por lo *qual* oblige meus bẽes *que* aja esto por firme et por *estauel*^{|19} asy o outorgo et *rreçebo* en m̃y este dito foro por lo dito *preço* et *condiçoes* sobre *dítas*. Et nós, as *dítas partes*, *prometemos* et^{|20} *outorgamos* de *teer*, *conprir* et *agardar* esto *que* dito he et se *aquí* *contén* et *non yr* *contra* elo so pena de *quingentos maravedís* da dita moeda et *outorgamo*^{|21} *s que* *peyte* et *page* a *parte* de nós *que* esto *non teuer*, *conprir* et *agardar* a a *parte* *agardante*; a *qual* dita pena *pagada* ou *non*, este *estormento*^{|22} *fique* firme et *estable* en súa *rreuer*. Feito ena dita *iglleia* de *Santa María* de *Bayona*, ano et *día* et *mes* sobre *dítos*. *Testemuñas que* *foron presentes*:^{|23} *Johán Lourenço*, et *Juan Caneleiro*⁶⁵, o *vello*, *carriçeiros*, et *Juan de Maloes*⁶⁶ et *Aluaro García*, *viciños* da dita *vila* de *Bayona*.^{|24}

Et eu, *Lourenço Eanes*, *escripuano* et *notario público* de noso señor el *Rey* ena súa *corte* et^{|25} em todos los seus *regnos* et *señoríos*, *que* a esto *que* dito he *con* as *dítas testemuñas* *fuy presente*^{|26} et o *escripuí* et *fiz aquí* este meu *signo que* tal he em *testemuño* de *verdade*.^{|27}

42

1442, abril, 5. Baiona.

Subforo dunha parte de herdade sita na Lagarteira de Baiona, feito por María Eanes (Marianes), muller de Rodrigo de Moraña, a Bartolomeu Afonso e á súa muller, María González, por catro marabedís.

ACT: Doc. Baiona 4, pergameo, 330 × 195 mm

⁶⁵ A terminación abreviada corresponde mellor coa forma *-or*. A terminación en *-eiro* está documentada en Ferro Couselo 1967, vol. 2: 412).

⁶⁶ *Maloes* é a actual parroquia de Santiago de Malvas, no concello de Tui.

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et qoranta et dous anos, çinco días do mes de abril. Sabean todos *quantos* esta *carta* de aforamento⁰¹ viren como eu, Marianes, moller *que* foy de Rrodrigo de Moraña, a *que* deus perdon, moradora *que* agora sōo ena villa de Bayona de Miñor, *que* a esto *que* se⁰² adiante sege presente sōo con outorgamento de Inés Rrodrigues, miña filla et do dito Roy de Moraña, et con Gonçaluo de Canba, marido da dita Inés Rrodrigues,⁰³ miña filla, *que* presentes son⁶⁷, aforo a vós, Bertolameu Afonso, mareante, et a uosa moller, María Gonçalues, viziños et moradores *que* agora sodes en⁰⁴ dita villa de Bayona, et a vosas vozes; conuén a saber: *que* vos aforo un pedaço de herdade *que* está ena Lagarteira, *que* he en esta dita villa⁰⁵ *que* jas junto con hũu pardineiro *que* uos, de nós, ten aforado Afonso Martís, alfayate, et súa moller, María Vidal, *que* entesta contra⁰⁶ çima en hũa parede *que* está o sobre lo dito pardineiro, o *qual* dito pedaco de erdade uos aforo por lo tenpo et vozes *que* a eu teño aforada dos⁰⁷ clérigos rraçoeiros da igleia de Santa María de Bayona desta dita villa. O *qual* dito pedaco de erdade *que* uos asý aforo con todas súas⁰⁸ entradas et seídas *que* lle perteçen et perteçer deuen [de] dereito, con tal pleyto et condicón *que* a labredes et aproueytedes por lo tenpo et vozes *que* a⁰⁹ eu teno aforada, segundo *que* dito he. Por lo *qual* dito pedaco de erdade me auedes de dar en cada hũu ano *quatro maxauedis* vellos et mays⁶⁸¹⁰ outros *quatro maxauedis* por llo pardineiro *que* uós ja tynades de mĩ aforado, et asý son oyto *maxauedis* velos, brança vella, en tres *dineiros*, por día de¹¹ Samigel do mes de setembro *que* me asý auedes a dar en cada hũu ano. Con o *qual* dito foro da dita erdade vos pormeto et outorgo de uos¹² enparar et defender a dereito de *qual* *quer* *que* uos sobre elo embargo fezer, et se uós, dito Bertolameu Afonso et María Gonçalues, vosa moller ou as¹³ vozes ouerdes de uender ou apenorrar este dito foro, *que* o uendades ou apenoredes a mĩ, dita Marianes, ou a miñas vozes, tanto¹⁴ por tanto, ante *que* a outro algũu; et non o querendo eu nen miñas vozes, *que* entón *que* o vendades ou apenoredes a tal pesoa *que* non seia dona,¹⁵ caualeiro nen igleia nen moesteiro, mays *que* seja tal pesoa *que* cunpra et page o dito foro. Et a seymento⁶⁹ das ditas vozes por *que* eu teno¹⁶ aforada, *que* a dita erdade et pardineiro fique liures et quites aos ditos rraçoeiros de Santa María de Bayona. Et *qual* *quer* de nós, as sobre ditas¹⁷ partes

⁶⁷ Márcase a diferenza na escrita entre *sōo* e *son*, 1ª e 6ª persoa do verbo ser.

⁶⁸ Nótese a forma de partir a palabra *may-s*, pouco frecuente.

⁶⁹ No orixinal *sey ymieto*, en dúas palabras.

que contra esto for, que asý non teuer nen conprir, que peyte por pena et ynterese a outra parte que o asý conprir et agardar, trezentos maravedís¹⁸ da dita moeda et a pena pagada ou non todavía, esta dita carta de aforamento et as cousas en ela contehudas, fique[n] firmes et valan¹⁹ en seu tenpo et por que esto seja certo et non vena en dubda, nós, as sobre dítas partes, outorgamos ende asý esta dita carta ante Fernand Esteues, notario²⁰ da dita villa de Bayona, ao que lle rrogamos que escripuyse ou fezese escripuyr dú[a]s cartas, anbas en hũu tenor, et firmase de seu nome et signal²¹ et dese a cada hũu de nós, as dítas partes, a súa. Feyta a dita carta ena dita villa de Bayona o ano et mes et día sobre ditos. Testemuñas que foron presentes:²² Johán Farto, mareante, et Afonso Mateu, fillo de García da Cabra, moradores ena dita villa de Bayona.²³

Et eu, Fernand Esteues, notario público jurado por nosso señor o príncipe ena dita villa de Bayona de Miñor et en sseu alfoz, a esto que sobre dito he, con os dítos²⁴ testigos, presente ffoy et fiz escripuyr et aquí meu nome et signal fize en testemuño de verdade, que tal he.²⁵

43

1443, xaneiro, 16. Baiona.

Aforamento dunha casa, sita na rúa da Praza, feito por Dominga Pérez a Xoán de Ben e á súa muller, Clara Eanes, por cincuenta e seis maravedís e unha galiña de catro maravedís.

ACT: Doc. Baiona 20, pergameo, 311 × 1665 mm

Ano do nasçemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et qoreenta et tres anos, dez et seis días do mes de janeiro. Sabean quantos esta carta de aforamento viren⁰¹ como eu Dominga Peres moller que foy de Afonso Yanes de Tuy, que Deus perdon, moradora ena villa de Bayona de Miñor, outorgo et conosco que dou et outorgo a foro a vós, Juan de⁰² Ben et a uosa moller, Clara Eanes, veziños da dita villa et a dúas personas despois de vós, quaes de dereito

herdaren vosos beens⁷⁰. Conuén a saber que vos aforo aquela casa cháa que he⁰³ sita ena dita villa, ena rrúa da praça, ena qual ora labra Johan Rodrigues, prateiro, a qual parte de hũa parte con a rrúa que vay para a rrúa do pescado, et da outra parte, parte con casa de Gonçaluo Tãao⁰⁴ et entesta eno outón da casa de Juan Lucas et sae con as portas ena rrúa Trauesa en que mora Johan Fernández de Morgadaans, pola qual casa ha o dito Gonçaluo Tãao en cada hũu⁰⁵ ano seis *maravedís* de moeda vella branca en tres *dineiros*, et a outra he toda mĩa, dezemo a deus, a qual dita casa vos aforo deste día de San Migell do mes de setembro primeiro⁰⁶ que ven endeante, así en alto como en baixo, con súas entradas et saydas et perteenças que lle de dereito perteençen, por tal pleito et condiçón que rreparedes a dita casa de todo aquilo que⁰⁷ ouuer mester, así vós como as ditas vosas vozes, en gisa que non desperesca por míngo de lauor et de reparamento et dedes a mĩ et a mĩas vozes en cada hũu ano por⁰⁸ lo dito día de San Migeel, çincoenta et seis *maravedís* et hũa galiña ou quatro *maravedís*, en mĩa vida et despois de mĩa morte, que dedes a mĩas vozes triinta et seis *maravedís* da dita⁰⁹ moeda \et mais non⁷¹. Et oblige a meus beens de vos fazer a dita casa sãa et de paz de quen quer que vos la quiser demandar ou e[n]bargar durante o dito tempo. Et avendo⁷² vós ou as ditas vosas¹⁰ vozes este dito foro, que o façades a mĩ et a mĩas vozes, tanto por tanto et non o querendo que entón o façades a persona que faça, cunpra et page o contiúdo en este instramento et ao saymento¹¹ da postromeira vosa voz que este foro por vós⁷³ teuer, que a dita casa fique desenbargada a mĩas vozes con todo o rreparamento que en ela for feyto. Et eu o dito Iohán de Ben con a dita¹² mĩa moller que presentes somos fazentes por nós et porlas ditas nosas vozes porlas quaes obligamos nosos beens que ajan o aquí contiúdo por firme et estable. Así o outorgamos¹³ et rreçebemos en nós o dito foro porlas maneiras et condiçoens aquí contiúdas. Et nós, as ditas partes prometemos et outorgamos de teer et agardar todo o en este¹⁴ instramento contiúdo so pena de dous mill *maravedís* que page por pena a parte que o non teuer et agardar á parte agardante. Et a pena pagada ou non, este instramento e o contiúdo en el¹⁵ valla en súa rrebor. Feyta a carta ena dita villa, ano, día e mes sobre ditos. Testigos que

⁷⁰ Forma plena, sen til de abreviación ou nasalidade. Neste documento transcribiremos *b̄es* por *beens*.

⁷¹ «et mais non» vai entre liñas.

⁷² Segundo os formularios máis usados, aquí habería que ler «avendo de vender».

⁷³ Entre *vos* e *teuer* vai escrita por erro a sílaba *fi*. Posiblemente é un erro de adianto da palabra que vén despois, *fique*.

foron presentes: Afonso *Gonçalues*, pedreiro et Lourenço de Viana, *viziños* da dita villa et Fernán Nunez de Pontevedra.¹⁶ Vay soberraydo onde diz et hũa galiña ou quatro *maravaedís*; et scripto ontre *rrengloens* onde diz et máis *non*. Valla et *non* enpesca.¹⁷

Et eu, Gonçalo Gómez, *notario público* da dita bila por noso señor o príncepe a esto *presente* fuy et esto *aquí* fiz *escripuir* et *aquí*¹⁸ meu nome et signal fiz *que* tal he.¹⁹

44

1445, novembro, 23. Baiona.

Foro dun cuarto de casa feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona a Gonzalo Vázquez, zapateiro, por doce marabedís e unha galiña.

ACT: Doc. Baiona 23, 280 × 210 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu *Cristo* de mill et quatro centos et *quarenta* et cinco anos, viinte et tres días do mes⁰¹ de nouembro. Saban *quantos* esta *carta* de aforamento virem como nós, Aluaro *Rrodrigues*, Pero Afonso, Aluaro de Barrantes, Johán *Gonçállez*, Johán de Ferreira,⁰² Fernán Afonso, Afonso *Peres*, Aluaro *Gonçállez*, Johán de Leiras, Pero *Tristam*, Johán *Rrodrigues*, *Gonçaluo* de Tebra, Afonso *Lourenço*, Johán *Casteláao*, clérigos *rraçoeiros*⁰³ da igreia de *Santa María* da villa de Bayona de Miñor, sendo todos juntos eno coro da dita igreia *per son* de canpãa⁰⁴ tangida, *segundo que* o avemos de noso *custume*; por nós et em nome dos outros clérigos *rraçoeiros* da dita igreia, *que presentes non* estam,⁰⁵ por llos *quaes* obligamos os bẽes das *nouesarías* da dita igreia *que* elles *ajam* por firme et estaule a todo tempo esto *que se adeante*⁰⁶ segue, damos et outorgamos a foro a vós, *Gonçaluo Vázquez*, *capateyro*⁷⁴, *que presente* estades, visino et morador ena dita villa de Bayona,⁰⁷ em vosa vida et a dúas *persoas* depois de vós, hãa *depos outra*, *quaes* vos nomeardes a voso *seymto*, et *non* as nomeando, *que sejam*⁰⁸ húa *depos outra* *quaes* de *dereito* herdarem vosos bẽes. Conuem a saber: hũu *quarto* de hũa casa chãa *que* nós

⁷⁴ Está escrito claramente: *capateyro*, sen ç.

avemos en esta dita¹⁰⁹ villa a cerqua da carniçaría, ena *qual* vós agora morades; da *qual* dita casa a metade he de Afonso de Sea, jurado desta dita villa¹¹⁰ et parte per cúmeo de longo a longo; et parte da outra parte per parede con casa que foy de Costança Fonso⁷⁵, moller que foy de Domingo de Bem,¹¹ ja finados, a que deus perdom, a *qual* tem agora Alvaro Afonso, carniçeiro, et sal con as portas a rrúa publica que vay do açougue para¹² a dita carniçaría; o *qual* dito quarto da dita casa que vos así aforamos nos deu em pura doaçón Johán Lourenço, dito Jarretes, a sev seymento,¹³ con todas súas entradas et saídas et perteenças et dereiturias segundo que lle perteeçem et perteeçer deuen de dereito, et nós con esta condiçón¹⁴ vos llo aforamos et que rrenda a el, dito Johán Lourenço, em súa vida. Et vós que rreparedes a vosa custa o quarto da dita casa de pedra¹⁵ et tella et madeira et de todo o adubeiro que lle mester feses, per gissa et maneira que non desfaleça per míngo de lauor et de¹⁶ bõ rreparamento. Et que dedes vós, dito Gonçaluo Vásquez, ao seeymento do dito Johán Lourenço a nós, os ditos rraçoeiros et aos que depois de nós vieren¹⁷ em cada hũu ano por día de sam Johán do mes de junyo doze *maxauedís* de moeda vella, branca vella em tres *dineiros* de dez¹⁸ *dineiros* o *maxauedí* ou ena moeda que correr, et hũa galina ou tres *maxauedís* da dita moeda por ela, por foros, por llo dito día. Et as persoas¹⁹ que depois de vós vierem, que dem por llo dito día em cada hũu ano os ditos dose *maxauedís* da dita moeda et a dita galliña²⁰ ou os ditos tres *maxauedís* por ela. Et ao seymento das ditas persoas o dito quarto da dita casa con todas súa bemfeituría fique²¹ liure et quite et desenbargado aas ditas nouesarias et rraçoeiros da dita igleia. Et nós que vos emparemos et defendamos²² a dereito con este dito foro de quen quer que vos sobre ela enbargo queira faser, per llos bẽes das ditas nouesarias que²³ vos para elo obligamos. Et avendo vós de vender ou enpenorar este dito foro [a] algũa pessoa, que o vendades ou enpenoredes²⁴ ante a nós que a outro nihũu, tanto por tanto, et non querendo nós que entón o façades a persona igual⁷⁶ de vós que conpla et faça²⁵ et pague a nós o dito foro segundo dito he. Et eu, dito Gonçaluo Vásquez, presente et outorgante a esto que dito he et fasente por mĩ et²⁶ por todas miñas voses, por llas quaes obligo meus bẽes, así móuelles como de rayz, que o ajam por firme et estauel eno²⁷ dito tempo segundo dito he, así reço de vós, os ditos rraçoeiros, o dito foro per la maneira et condições sobre ditas, et prometo et outorgo²⁸ de vos teer et conplir et agardar todo esto que dito he, per todos meus bẽes que vos para elo obligo. Et nós, ditas [partes], queremos²⁹ et outorgamos que *qual* quer de nós que

⁷⁵ Posiblemente hai que ler Constanza Afonso.

⁷⁶ No texto: *jqual*.

contra esto vier *para* o contradiser et desfaser em algũa maneira non posa et peyte^{|30} por pena aa *parte* agardante quinentos *maxauedis* da dita moeda. Et a pena pagada ou non, este dito foro et as cousas^{|31} contidas em el *fiquen* firmes et estauelles et vallan *segundo* dito he. Feita a dita *carta* de aforamento dentro eno dito coro da^{|32} dita igreia de Bayona o ano et mes et días sobre ditos. *Testemuñas que foron presentes: Gonçaluo Dominges, et Afonso Gonçállez, pedreiros, et Rrodrigo Alvarez, alfayate,*^{|33} visiños et moradores ena dita villa de Bayona.^{|34}

Et eu, *Johán Rrodrigues, clérigo rraçoeiro* da dita igreia et *notario publico* jurado da igreia et obispado de Tui con as ditas^{|35} *testemuñas* presente foy et escripuí et aquí meu nome et signal pugi *que* tal he.^{|36}

45

1445, ?, 13. Baiona.

Avinza entre os cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona e Afonso de Cea e a súa muller, Inés Pérez.

ACT: Doc. Baiona 3, pergameo, 280 × 245 mm. Este documento está recortado no ángulo superior esquerdo, o que afecta ao comezo das sete primeiras liñas. A recomposición parcial está baseada en documentos desta mesma colección.

[*Ano do naçemento de noso*] señor *Jesu Cristo* de mill et quatro centos et quarenta et çinco anos, trese días^{|01} [*do mes de ...saban*] *quantos* esta carta de *aviinça* et *ami-gauel* *composiçón* viren como nós, *Gonçaluo Dominges,*^{|02} [*... Aluaro*] de *Barrantes, Johán Gonçálues, Johán de Ferreira, Afonso Peres, Fernán Afonso, Aluaro Gonçáluez, Aluaro Garçia, Johán de Leiras,*^{|03} [*... Gonçaluo*] de *Tebra, Afonso Lourenço, Johán Casteláao, Lopo Afonso, clérigos rraçoeiros* da igreia de Santa María^{|04} [*da villa de Bayona de*] *Miñor, a esto presentes* et *outorgantes, fasentes* por nós et por llos *outros*^{|05} [*clérigos rraçoeiros da dita*] igreia *que* som *absentes* et por nosos *subçesores* da hũa *parte*, et eu, *Afonso de*^{|06} [*Sea, justiça desta dita*] villa, con *Enés Peres, miña moller,* *anbos presentes* et *outorgantes, fasentes* por nós^{|07} et por nosas *voses, da outra parte.*

Nós, *partes sobre ditas*, por escusar et *quitar* de ontre nós odio, rancor,^{|08} pleyto et *contenda que* ontre nós esperaua seer de et sobre rrasón dos nosos dous terços do^{|09} forno *que foy de Garçia Martís*, mercador, visino *que foy desta dita villa*. Pero Vaasquez, neto, et Costança^{|10} Dominges, súa moller, padre et madre de vós, a dita Enés Peres, ja finados, a *que* deus perdom, tragíam aforados^{|11} de nós, os ditos rraçoeiros, por tenpo das súas vidas et de dúas *personas delles* por çerta *contía de*^{|12} *maxauedís* en cada hñu ano, eno *qual* dito foro vós, a dita Enés Peres, subçedestes por erança legitima dos^{|13} ditos vosos padre et madre. Et por *quanto* vós, o dito Afonso de Sea, *con* a dita vosa moller, *non* podiades rreparar^{|14} o dito forno, por rrasón da dita casa do dito forno estar danificada et destruída, así de paredes^{|15} como de madeira et tella et carpentería, et por rrasón da gram custa et missiom *que* vos em^{|16} elo rrequiçia; por lo *qual* o dito forno *non* cozía por rrasón da dita casa así estar dampnificada et por eso meesmo^{|17} *non* poderdes *aver* forneiros *que* em el *quisessem* estar por lla dita casa así estar destruída, et por rrasón^{|18} das moy caras soldadas *que* leuan de cada hñu ano, por lo *qual* nós, ditos rraçoeiros vos *quiseramos* demandar^{|19} perante o *vicario* da igleia de Tui a *que* reparasedes a dita casa et fesessedes coser o dito forno et manteuesedes^{|20} reparado et cosente durante o tenpo *que* o vós et vosas voses avedes de teer por virtude do dito foro^{|21} em tal *maneira que* ao *seymento* da postromeyra vosa voz, *que* os ditos nosos dous terços do dito forno fiquasem rreparados^{|22} a nós, ditos rraçoeiros, *con* toda súa bemfeytoría *segundo que* o *dereito* *require* em tal caso. Et nós, os ditos^{|23} rraçoeiros, veendo et *considerando* a gram custa et despensa *que* se vos requiçia eno dito reparamento da dita casa do^{|24} dito forno et das ditas soldadas *que* leuan os ditos forneiros, et por escusar o dito pleito et custas et avendo^{|25} *consideraçón* de algñus vosos antecesores de vós, a dita Enés Peres, em como mandaron et dotaron a as noues-sarías^{|26} da dita igleia de algñus bñes *que* a nós renden, et creemos *que* eso mesmo vós et o voso dito marido faredes^{|27} a vosos finamentos, et por vsaremos de beninidade et *non* de rygor, queremos et outorgamos et nos praz^{|28} *que* vós, o dito Afonso de Sea et a dita vosa moller, façades logo *per* vosa custa reparar a dita casa et faser^{|29} coser o dito forno deste día de natal em diante durante o dito tenpo; et *que* para ajuda da custa *que* em elo^{|30} feserdes *que* ajades et tenades os ditos nosos dous terços do dito forno, disemo a deus, durante o tenpo^{|31} da vida de vós, o dito Afonso de Sea, et máis *non*, et *que* ao *seymento* de vós, dito Afonso de Sea, *que* a dita Enés^{|32} Peres, vosa moller, et a voz *que* depois dela este dito foro ouueren de teer, *que* nos dem et paguen em cada hñu^{|33} ano durante seu tenpo satenta *maxauedís* de moeda vella, branqua vella, en tres

dineiros. *Con a qual dita aviinça que vos*³⁴ *así fasemos, obligamos os bées das ditas nosas nouesarías ao aver por firme et estáuel et non yr contra*³⁵ *elo em juiso nen fóra del, sub pena de dous mill maravedís da dita moeda, que outorgamos que vos peytemos por*³⁶ *pena et pustura se contra elo foremos. Et nós, os ditos Afonso de Sea con a dita miña moller, Enés Peres, que somos*³⁷ *presentes, así o outorgamos et reçebemos et obligamos a todos nosos bées a rreparar a dita casa et faser*³⁸ *coser o dito forno et o manteer durante o dito tenpo rreparado et cosente em maneira que non despereça por*³⁹ *míngo de coser et rreparamento ena maneira que dita he, sub a dita pena dos ditos mill maravedís da dita moeda*⁴⁰ *que outorgamos et queremos que vos peytemos por pena et em nome de interesse se o así non teuéremos, conplíremos*⁴¹ *et agardáremos como dito he. Et \de/máis nós, ditas partes, queremos et outorgamos que a dita pena pagada*⁴² *de hũa parte aa outra ou non, que este contracto fique firme et estáuel et valla em súa reuor, em testemuño do qual*⁴³ *outorgamos esta carta et contracto seer feito et outorgado de notario ena dita igleia de Santa María da dita villa de Bayona*⁴⁴ *ante o notario et testemuñas juso scriptos; ao qual notario rrogamos et mandamos faser dúas cartas de hũu tenor*⁴⁵ *para garda de nós, ditas partes. Et aos presentes rogamos que fosen delo testemuñas. Feita eno dito lugar o ano et mes et día*⁴⁶ *sobre ditos. Testemuñas que foron presentes, chamados et rogados: Johán Rodrigues, bachiller, et Gonçaluo Rrajo, seu fillo et Lourenço Yanes,*⁴⁷ *notario, et Rodrigo Aluerez, alfayate, et Gonçaluo Dominges, pedreiro, visiños da dita villa, et outros.*⁴⁸

Et eu, *Johán Rrodrigues*, clérigo rraçoeiro da dita igleia et notario público jurado da igleia et obispado de Tui *con as ditas testemuñas*⁴⁹ *presente foy et escripuí et aquí meu nome et signal pugi em testemuño de verdade, que tal he.*⁵⁰

46

1446, marzo, 31. Baiona.

Foro dunha casa da rúa de Concheira de Baiona, feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María a Xoán Fernández e á súa muller, Elvira Fernández.

ACT: Doc. Baiona 26, pergameo, 260 × 210 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et quarenta et seis anos,^[01] trinta et hũu días do mes de março. Sabeam quantos esta carta de aforamento virem^[02] como nós, Aluaro de Barrantes, *Johán Gonçalues*, Afonso Peres, Aluaro Garçia, Aluaro Gonçalues, *Johán de Leiras*, *Johán Rrodrigues*, Gonçaluo^[03] Esteues de Tebra, Afonso Lourenço, Lopo Afonso, clérigos rraçoeiros da igleia de Santa María da villa de Bayona de^[04] Miñor, seendo juntos eno coro da dita igleia per som de canpãa tanjudá, segundo que o avemos^[05] de noso custume; por nós et em nome dos outros clérigos rraçoeiros da dita igleia, que^[06] presentes non estam, et por nosos subçesores, damos et outorgamos \a foro/ a vós, *Johán Fernandes* et^[07] a vosa molter, Eluira *Fernandes*, visinos et moradores em esta dita villa de Bayona, ambos em^[08] hũa voz et a dúas persoas depois de vós, quaes vos nomeardes a voso seymento, et non as^[09] nomeando, que sejam hũa depos outra quaes de dereito herdaren vosos bẽes. Conuem a saber^[10] que vos aforamos hũa nosa casa cháa con seu saydo, que nós avemos em esta dita villa^[11] ena rrúa de Concheira, et parte de hũa parte per parede con casa que foy de Francico Dominges^[12] em que ora mora Afonso Yanes Chamorro, et parte eso mesmo da outra parte per parede^[13] de longo a longo con casa que foy de Vasco Beiçudo, ena qual agora mora Garçia^[14] de Menciras, et say con as portas aa dita rrúa pública. Et a qual dita casa con seu^[15] seydo vos aforamos con todas súas entradas et saydas que le perteeçen et perteeçer^[16] deuen de dereito, deste dito día em diante, durante o dito tempo, per tal pleito et condiçón^[17] que a apostedes et reparedes de todo o que mester ouuer em gisa que a dita casa se^[18] non perca per mĩgoa de bõ rreparamento; et que dedes a nós et pagedes de foro em cada^[19] hũu ano et aos outros rraçoeiros da dita igleia et a nosos subçesores por día de sam^[20] *Johán Boutista* do mes de junyo doze *maravedis* de moeda vella, branca vella, em tres^[21] dineiros. Et por foros em cada hũu ano, por lo dito día hũa boa pescada. Con o qual^[22] dito foro que vos así fasemos, avedes de seer anparado et defeso a dereito durante^[23] o dito tempo de quen quer que vos la demandar ou embargar per los bees das nosas^[24] nouesarias da dita igleia, que vos para elo obligamos. Et avendo vós ou as ditas^[25] voses de vender ou subenpenorar este dito foro que vos así fasemos da dita^[26] casa con seu saydo, que o vendades ou subenpenoredes a nós, os ditos rraçoeiros et a^[27] os outros que depois de nós vieren aa dita igleia, tanto por tanto. Et non o querendo^[28] nós ou eles que o vendades ou subenpenoredes a persona que seja jgual de vós^[29] que nos cumpla et page o dito foro. Et a voso seymento et das ditas voses que esta dita^[30] casa con seu saydo que vos así aforamos, fique libre et desembargada a nós et^[31] a nosos subçesores con toda a benfeituría que em ela for feita. Et eu, o

dito *Johán Fernandes*,³² *que presente sōo, fasente por mĩ et por la dita miña moller, que presente non está et*³³ *voses, así outorgo et reço bo em mĩ este dito foro per las maneiras et condiçoẽs*³⁴ *sobre ditas. Et nós, as ditas partes, prometemos et outorgamos de teer et comprir et*³⁵ *agardar todo esto que dito he et se aquí contem et non yr contra el hũa parte a outra*³⁶ *sub pena de mill maravedís da dita moeda que outorgamos que peite et page a parte de*³⁷ *nós que esto non teuer, comprir et agardar aa parte agardante, a qual dita pena pagada*³⁸ *ou non, este estormento et cousas contiúdas fiquen firmes et estaueles em súa reuor.*³⁹ *Feito ena dita igleia, ano, día et mes suso ditos. Testemuñas que foron presentes: Afonso*⁴⁰ *de Sea, jurado, Johán Afonso Ripa, Lourenço Yanes, polueiro, mercadores et Fernán da Franqueira,*⁴¹ *o moço, criado do dito Johán Afonso, visinos et moradores ena dita villa de Bayona.*⁴²

Et eu, o dito *Johán Rrodrigues*, clérigo rraçoero da dita igleia de Bayona et notario⁴³ público jurado da igleia et obispado de Tui con as ditas *testemuñas presente*⁴⁴ *foy et escripuí et aquí meu nome et signal pugi que tal he.*⁴⁵

47

1447, agosto, 19. Baiona.

Foro dunha casa da rúa Nova de Baiona, feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María a Estevo Meires e á súa muller Elvira Pérez.

ACT: Doc. Baiona 6, pergameo, 347 × 123 mm

Ano do nacemento de noso señor *Jesu Cristo* de mill et quatro çentos et çorenta et sete anos, dez et noue días do mes de agosto. Sabeam todos *quantos esta carta de aforamento virem como*⁰¹ *(como) nós: Johán Gonçalues, Afonso Peres, Johán de Ferreira, Alvaro Garçia et Johán de Leiras, Johán Rodrigues, Gonçaluo Esteues de Tebra, Johán Castelão, clérigos rraçoeros da igleia de Santa María da Villa de Bayona de Miñor, seendo juntos eno coro da dita*⁰² *igleia per som de campam tanjuda segundo que o auemos de custume, por nós e en nome dos outros clérigos rraçoeros da dita igleia que presentes non estam et por nosos soçores damos et outorgamos*⁰³ *a foro a*

vós, *Esteuo* Meires et a vosa moller *Eluira Peres*, anbos em hũa voz et a dúas *persoas* depois de vós, hũa depos outra *quaes* vós nomeardes a voso *seymento*, et *non* as nomeando que sejam hũa⁰⁴ depós outra *quaes* de *dereito* herdaren vosos bẽes. Conuem a saber que vos aforamos hũa nosa casa chaam que nós avemos em esta dita villa ena rrúa noua, a *qual parte* de hũa *parte contra çima*⁰⁵ *per* parede de longo a longo *con* casa de *Johán Rodrigues*, bachiller, que vós del tendes aforada, et da outra *parte contra* bayxo eso mesmo *parte per* parede de longo a longo *con* casa que he de nós,⁰⁶ ditos *rraçoeiros*, que ora tem aforada Gil Correas, et sal *con* seu seído *segundo* as outras casas que estam junto com ela saam, et sal com súa porta aa dita rrúa pública; a *qual dita* casa vos aforamos⁰⁷ deste dito día en diante, durante o dito *tempo*, *per* tal pleito et *condiçom* que apostede et reparedes a dita casa de pedra et tella et madeira et de todo outro adubeiro que mester ouuer em gisa que a dita⁰⁸ casa se *non perca nen* decaia *per* míngoa de bõ *rreparamento*; et *que* dedes et *pagedes* em cada hũu ano de foro a nós, os ditos *rraçoeiros* et a nosos soçesores que depois de nós vieren a dita *igleia*, por⁰⁹ día de sam *Johán* Baptista do mes de juyno, dez et oyto *maravedís* de moeda vella *branca* em tres *dineiros* ou moeda que os vallan, et por foros en cada hũu ano por lo dito día hũa boa pixota.¹⁰ *Con* o *qual* dito foro que vos así fasemos da dita casa, avedes de seer emparados et defesos a *dereito* durante o dito *tempo* de quen *quer que* vos la demandar ou enbargar *per* los bẽes¹¹ das nosas nouessarias da dita *igleia que* vos *para* elo obligamos. Et avendo vós ou as ditas voses de vender ou soenpenorar este dito foro que vos así fasemos da dita casa, que o vendades¹² ou soenpenoredes a nós, os ditos *rraçoeiros*, et aos outros que depois de nós vierem aa dita *igleia*, tanto por tanto, et *non* a querendo nós ou elles, que o vendades ou soenpenoredes a *persona*¹³ que seja jgual de vós, que nos cumpla et *page* o dito foro. Et a voso *seymento* et das ditas vosas voses que esta dita casa que vos así aforamos *fique liure* et *desenbargada* a nós et a nosos¹⁴ soçesores *con* toda a bemfeituría que em ela for *feita*. Et eu, o dito *Esteuo* Meires, *que presente* sōo, fasente por mĩ et por la dita miña moller, que *presente non* está, et voses, así outorgo¹⁵ et *reçebo* em mĩ este dito foro *per* las maneiras et *condiçoes* sobre ditas. Et nós, as ditas *partes*, *prometemos* et outorgamos de teer, *complir* et *agardar* todo esto *que* dito he et se *aquí contén*¹⁶ et *non yr contra* elo, hũa *parte* a outra, so pena de *quinientos maravedís* da dita moeda, *que* outorgamos *que* peite et *page* a *parte* de nós *que* esto *non teuer*, *complir* et *agardar* aa *parte* *agardante*; a *qual*¹⁷ dita pena pagada ou *non*, este *estormento* et *cousas* em el *contiudas* *figuem* firmes et *estauelles* en súa *reuur*. *Feito* ena dita *igleia*, ano, día et mes suso ditos. *Testemuñas* que foram presentes:

Roy Galdim¹⁸ et *Johán* da Fonteirosa, clérigos, et *Lourenço* Eanes, polueiro, et *Johán Rodrigues*, dito clérigo, visinos da dita villa.¹⁹

Et eu, o dito *Johán Rodrigues*, clérigo rraçoero da dita igreia de Bayona et notario público jurado da igreia et obispado de Tui, con as ditas *testemuñas* presente foy et o escripú et aquí meu nome²⁰ et signal puge que tal he.²¹

48

1449, febreiro, 13. Baiona.

Foro dunha casa sita na rúa Travesa de Cuncheira, feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona a Afonso Lourenzo e Inés Gallarda, a súa muller.

ACT: Doc. Baiona 27, pergameo, 300 × 196 mm

Ano do nacemento de noso Señor *Jesu Cristo* de mill et quatro çentos et quorenta et nove anos trese días do mes de⁰¹ feureiro. Sabam todos *quantos* esta *carta* de aforamento viren como nós *Pero* Afonso, *Johán Gonçalves*, *Johán* de Ferreira, *Aluaro* García,⁰² *Martim* Afonso, *Johán Rodrigues*, *Aluaro Peres*, *Johán* Casteláao, *Lopo* Afonso, *Pero* de Sea, clérigos rraçoeros da igreia de *Santa María* da Villa de Bayona⁰³ de Miñor, seendo juntos eno coro da dita Igreia per son de campãa tanjuda segundo *que* o abemos de costume, por nós⁰⁴ e en nome dos outros clérigos rraçoeros da dita iglesia *que* presentes non estam et por nosos soçesores damos et outorgamos⁰⁵ a foro a vós *Afonso Lourenço*, pescador, fillo de *Lourenço* de Ponteuedra et a vosa moller *Enés* Galarda, visinos et moradores em esta⁰⁶ dita villa de Bayona, ambos em hũa voz et a dúas *personas* depois de vos, hũa depós *outra quaes* de *dereito* herdaren vosos⁰⁷ bẽes. Conuem a saber *que* vos aforamos hũa nosa casa cháa que nós abemos en esta dita villa que está ena rrúa *Trauesa*⁰⁸ de *Cuncheira* *que* vay *para* o monte, *para* onde disen a feira. A *qual* dita casa soya de trager *Johán* Pasturino, o vello, *que deus* perdom, et⁰⁹ a *qual* dita casa parte per parede de longo a longo con casa de *Domingo* Yanes de Mañufe et da *outra parte* esomesmo parte com¹⁰ *pardiñeiro* de *Johán* Siluáao, a qual dita casa vos aforamos con todas súas entradas et saydas *que* de *dereito* lle *perteesçen*

et *per*teesçer^{|11} deuem, *per* tal pleito et *condiçón* que vós rreparedes a dita casa de todo o adubeiro *que* le mester feseser en gisa et *maneira* *que* a dita^{|12} casa non decaya *per* *mingoa* de laur et bõo rreparamento, et dedes et *pagedes* a nós, os ditos rraçoeiros, et a nosos soçesores *que* depois^{|13} de nós vieren á dita igreia, em cada hũu ano por día de Sam *Johán* Baptista do mes de juyno, vós et a dita vosá moller em^{|14} vida de vós anbos dez *maravedís* de moeda vella contando branqua vella em tres *dineiros* ou moeda que os valla et hũu *acumbre*^{|15} de bõo viño vlláao, et as dúas *personas* *que* depois de vós vieren *que* dem et *pagem* doze *maravedís* da dita moeda et o dito *acumbre*^{|16} de viño en cada hũu ano por lo dito día. Con o *qual* dito foro que vos así fasemos *avedes* de seer enparados et *defesos*^{|17} a *dereito* durante o dito *tempo* vós et as *ditas* vosas voses de *quen* *quer* *que* vos lo enbargar *per* beens das nosas nouesaría da dita^{|18} igreia *que* *para* elo obligamos. Et avendo vós ou as *ditas* vosas voses de vender ou enpenorar este dito foro que vos así fazemos^{|19} que o vendades ou enpenorede a nós os ditos rraçoeiros, ou a nosos soçesores tanto por tanto et non o querendo nós^{|20} ou elles que entom o vendades ou enpenoredes a *persona* *que* seja ygual de vós, *que* nos cunpla et *page* o foro *per* las *maneiras*^{|21} et *condiçõs* sobre *ditas*. Et acabadas as *ditas* voses *que* a dita casa con toda súa benfeituría que en ela for feita, fique libre et^{|22} quite et *desenbargada* aas *ditas* nouesaría et rraçoeiros da dita igreia. Et eu o dito Afonso Lourenço *que* presente sõo, fasente por mĩ et^{|23} por la dita miña moller, *que* presente non está, et voses así rreçebo en mĩ este dito foro *per* las *maneiras* et *condiçõs* sobre *ditas*^{|24} so *obligaçón* de todos meus bões *que* *para* elo obligo. Et nós, as *ditas* partes queremos et outorgamos *que* *qual* *quer* de nós *que*^{|25} esto non teuer, *conprir* et *agardar*, *que* peite aa *parte* *agardante* mill *maravedís* da dita moeda; a *qual* dita pena, pagada ou non, esta^{|26} *carta* de *aforamento* et as cousas em ela contiúdas fiquem firmes et *estáuelles* et vullan em súa rreuor. Feita et outorgada a dita^{|27} *carta* eno dito coró da dita Iglesia ano, día et mes sobre ditos. *Testemuñas* *que* foron presentes Aluaro de Santantón⁷⁷, carpenteiro, et Esteuo Dominges,^{|28} *scripuam*, visinos et moradores ena dita villa Bayona.^{|29}

Et eu, o dito *Johán* Rodriges, clérigo rraçoeiro da dita igreia de Bayona et *notario* público jurada⁷⁸ da igreia et obispado de Tui con as^{|30} *ditas* *testemuñas* presente foy et o *escripuí* et *aquí* meu nome et signal puge *que* tal he.^{|31}

⁷⁷ Santo Antón é un lugar da vila de Baiona.

⁷⁸ No orixinal lese claramente a forma «jurada», pero o contexto esixe a forma masculina.

1451, xullo, 9. Baiona.

Foro de varias casas e un casal, feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona a Vasco Pérez e á súa muller, María Eanes, por varias cantidades de maravedís.

ACT: Doc. Baiona 8, pergameo, 246 × 234 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et çincoenta et hũu anos, noue [días] do mes de julio⁰¹ Sabeam todos quantos esta carta de aforamento viren como nós, Pero Afonso, Johán Rodrigues, Alvaro de Barrantes, Gonçaluo de Tebra, Johán Gonçalues, Afonso Lourenço, Johán⁰² Dominges, Johán de Ferreira, Johán Castelão, Lopo Afonso, Afonso Peres, Martim Afonso, clérigos rraçoeiros da igleia de Santa María da Villa de Bayona de Miñor, seendo⁰³ todos juntos dentro ena casas de morada que foron de Fernán Peres de Çeta, ja finado a que deus perdom, fasentes por nós⁰⁴ et por los outros clérigos rraçoeiros da dita igleia que presentes non estam et por nosos soçesores, damos et aforamos a vós, Vaasco⁰⁵ Peres de Çeta, o moço, et a vosa yrmãa, María Oanes, anbos en hũa voz, et a dúas persoas depois de vós quaes de dereito herdaren⁰⁶ vosos bẽes; comuén a saber: que vos aforamos estas casas et bẽes que se adeante seguen. Primeiramente vos aforamos a metade⁰⁷ de hũa nosa casa cháa que está en esta dita villa ena rrúa da çapataría, ena qual agora mora Pero de Carrasedo, pedreiro,⁰⁸ a qual dita casa parte per parede, de longo a longo, con outra casa que foy de Roy Freire, et da outra parte parte de longo⁰⁹ a longo con hũu pardineiro que foy forno, que agora ten Alvaro Franqueirão; a outra metade da qual dita casa he de María Gonçalues, moller¹⁰ de Bertolameu, pescador, et sal con súas portas aa dita rrúa pública. Por la qual dita medea casa avedes de dar et pagar¹¹ en cada hũu ano por día de sam Johán Baptista do mes de juyño, çinco maravedís de moeda vella branca vella en tres dineiros¹² ou moeda que os valla, et por foros a metade de hũa pescada, a nós, os ditos rraçoeiros et aos outros que depois de nós vierem¹³ aa dita igleia. Item máis, vos aforamos outra metade de outra nosa casa cháa que está en esta dita villa ena rrúa que disem¹⁴ do dayán, ena qual agora mora Costança Perigoa, et parte de hũa parte per parede de longo a longo con outra casa de Afonso¹⁵ de Sea, et da outra parte,

eso mesmo *parte* por parede de longo a longo *con outra* casa que he de nós, os *ditos rraçoeiros*, ena *qual*¹⁶ agora mora Nuno, çapateiro, da *qual dita* casa a *outra* metade he dos herdeiros de *Gonçaluo Tãao*, et sal *con súas portas*¹⁷ aa *dita rúa pública*; por la *qual dita* medea casa avedes de dar et pagar en cada hũu ano por lo *dito día de*¹⁸ sam *Johán Baptista*, doze *maxauedís* da *dita* moeda, et por foros en cada hũu ano, hũu açumbre de viño vlãao. Item¹⁹ máis, vos aforamos hũu noso lugar que chaman *Casaltueiro*, que he sito ena freigresía de *Manufe con todas súas*²⁰ *entradas et saydas et perteenças et dereituras et risios, rrotos ou por rronper, a monte et a fonte, segundo que o suya de*²¹ *trager voso padre, Vaasco Peres*. Por lo *qual dito* lugar avedes de dar et pagar en cada hũu ano por lo *dito día*²² de sam *Johán* tres *maxauedís* da *dita* moeda por foros et pensom. Item máis, vos aforamos outra nosa medea casa *cháa*²³ que está en esta *dita* villa, en *Cuncheira*, ena *rúa* que mora *Rroy Fernandes*, *dito* tiñoso, que ora *ten* *Diego Rrabo et parte da hũa*²⁴ *parte per* parede de longo a longo *con casa de Johán Giraldez et da outra parte parte con casa de que* nós, os *ditos rraçoeiros*, avemos²⁵ os dous *terços*, em que ora mora *Johán*, mercador, et entesta *con outón* em *outra* casa de *Vasco Rrodrigues*, da *qual dita* casa a *outra* metade²⁶ he de vós, os *ditos Vasco Peres et María Oanes*, et sal *con súas portas* aa *dita rúa pública*. Por la *qual dita* medea casa avedes²⁷ de dar et pagar dez *maxauedís* da *dita* moeda, et por foros hũa medea pescada en cada hũu ano por lo *dito día*, como²⁸ *dito* he. Et *non* pagando vós ou as *ditas* vosas voses a *dita pensón* por lo *dito día* de sam *Johán Baptista*, que os *ditos rraçoeiros*²⁹ vos posam tomar et sacar as portas das *ditas* casas, *segundo* que toman por las nouesárias da *dita* igleia. As *quaes ditas*³⁰ medeas casas et cada hũa delas et o *dito* lugar de *Casaltueiro* vos aforamos como *dito* he *con todas súas entradas*³¹ et *saydas et perteenças et dereituras que le perteesçem et perteesçer deuen de dereito, per tal pleito et condiçón que rreparedes*³² bem as *ditas* casas de todo o adubeiro que ouuerem mester a voso custa, en tal *gisa et maneira que se non percan*³³ *nen* decayan *per míngo*a de laur et bõo *rreparamento*. Et dedes et pagedes em cada hũu ano por lo *dito día de*³⁴ san *Johán Baptista* os *ditos maxauedís* et foros a nós, os *ditos rraçoeiros*, et aos *outros que* depois de nós *vieren a dita igleia como*³⁵ *dito* he. *Con o qual dito foro que* vos así fasemos da *ditas* medeas casas et do *dito* lugar de *Casaltueiro*, avedes de seer³⁶ enparados et defesos a *dereito* durante o *dito tempo* de *quen quer que* vos las *ditas* medeas casas et lugar *demandar ou*³⁷ *enbargar* per los bẽes das nosas nouesárias da *dita* igleia *que* vos *para* elo obligamos. Et avendo vós ou as *ditas*³⁸ vosas vozes de vender ou soenpenorar estes *ditos* foros, ou cada hũu deles, que vos así fasemos como *dito* he³⁹ *que* os vendades

ou soenpenoredes a nós, os dítos rraçoeiros, et aos outros *que* depois de nós vieren aa dita igreia, tanto⁴⁰ por tanto, et non o querendo nós ou elles, *que* o vendades ou soenpenoredes a *persona que* seja ygual de vós, *que* nos⁴¹ cumpla et page os dítos foros et pensom ena maneira que dita he. Et a voso seymento et das dítas vosas vozes que as⁴² dítas medeas casas et o dito lugar de Casaltueiro *con* toda a benfeituría que ay for feita enas dítas medeas casas⁴³ et lugar fique libre et quite et desenbargada aas dítas nouesarias et rraçoeiros da dita igreia. Et nós, o dito Vasco Peres et⁴⁴ a dita miña yrmãa María Oanes, *que* presentes somos, fasentes por nós et por las dítas nosas voses así o outorgamos⁴⁵ et rreçebemos en nós estes dítos foros, por las maneiras et condiçóos sobre dítas. Et nós, as dítas partes, prometemos⁴⁶ et outorgamos de teer, *con*prir et agardar todo esto que dito he et se aquí contem, et non yr contra elo,⁴⁷ hũa parte a outra, so pena de dous mill maravedís da dita moeda, *que* queremos et outorgamos *que* peite et page⁴⁸ a parte de nós *que* esto non teuer, *con*prir et agardar aa parte agardante; a qual dita pena pagada ou non, esta carta de foro⁴⁹ et cousas em ela contiudas fiquen firmes et estabelles et vallan en súa reuor. Feita et outorgada ena dita villa⁵⁰ de Bayona, dentro enas dítas casas, ano, día et mes suso dítos. Testemuñas *que* foron presentes: Johán de Fonteirosa, clérigo⁵¹ rector da igreia de Santa María d' Arnoa, et Fernán Gonçalues et Afonso Yanes, jenro de Pero Lourenço, mareantes, visinos et moradores⁵² ena dita villa de Bayona, et outros.⁵³

Et eu, o dito Johán Rodriges, clérigo rraçoeiro da igreia de Santa María da villa de Bayona de Miñor et notario público jurado da⁵⁴ igreia et Obispado de Tui, con as dítas testemuñas presente foy et escripuí et aquí meu nome et signal puge⁵⁵ *que* tal he.⁵⁶

50

1456, setembro, 2. Baiona.

Foro da metade dunha casa que está na Ribeira de Baiona, feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona a Lourenzo da Louríña e á súa muller, Tareixa Pérez, por trinta e cinco maravedís e un capón.

ACT: Doc. Baiona 45, pergameo, 370 × 250 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro centos et cincoenta et seis anos, dous^{|01} días do mes de setembre. Sabean todos quantos este público instrumento de aforamento viren como nós,^{|02} Pero Afonso, Aluaro de Barrantes, Johán Gonçalues, Gonçaluo Afonso, Gonçaluo de Tebra, Afonso Lourenço, Johán Castelão, Johán Calado, Pero de^{|03} Curro, clérigos rraçoeiros da igreia de Santa María da vila de Bayona de Miñor, seendo todos juntos^{|04} ena dita igreia per som de canpam tangida, segundo que o abemos de costume, fasentes por^{|05} nós et por los outros clérigos raçoeiros da dita iglesia, que presentes non estam, et por nosos soçesores,^{|06} damos et outorgamos a foro a vós, Lourenço da Lourina, carpenteiro, et a vosa moller, Tareija^{|07} Peres, anbos em hũa voz et a dúas persoas depois de vós, que sejam fillo et neto, et non auendo^{|08} fillo nen neto, que sejam dúas personas depois de vós, hũa depos outra, quaes de dereito herdaren^{|09} vosos bẽes. Conuem a saber: que vos aforamos a metade de hũa nosa casa sobradada con seu^{|10} sotom et sobrado que nós auemos en esta dita vila, ena rúa que chaman da Ribeira, ena^{|11} qual dita rúa mora Artur Vaasquez, mercador et Per[o] Mouro, mareante, et parte de hũa parte^{|12} per parede de longo a longo con outra casa que he de vós, o dito Lourenço da Lourina et da dita^{|13} vosa moller, et da outra parte, parte per parede con casa em que ora mora o dito Pero Mouro, que^{|14} he de Santi Spiritu, et con outra casa, que he de Sante Esteuo de Sýas, et emtesta con seu outom em^{|15} outra casa, que he de Gonçaluo Çenteo, et saay con súas portas ena dita rúa pública. A qual dita medea^{|16} casa vos aforamos con todas súas entradas et saýdas et con súa seca et poyal como vay^{|17} topar fasta o mar; et a outra metade da dita casa he de vós, o dito Lourenço da Lourina et^{|18} da dita vosa moller, por la qual nós, os ditos raçoeiros et nosos soçesores, avemos em cada^{|19} hũu ano para senpre quatro maravedís de aniuersaria. A qual dita nosa medea casa con seu^{|20} sotom et sobrado et seca fasta o mar, como dito he, vos aforamos d' oje, este dito día,^{|21} em diante per tal pleito et condiçón que a reparedes de todo adubeiro que le mester fesar^{|22} aa vosa custa em tal gisa et maneira que a dita casa se non perca per míngoa de lauor et boo^{|23} reparamento. Et dedes et pagedes vós et as ditas vosas vozes a nós, os ditos raçoeiros, et a nosos^{|24} soçesores que depois de nós viederem aa dita igreia, em cada hũu ano por día de^{|25} sam Migell do mes de setembre, trinta et cinco maravedís de moeda vella branca vella em^{|26} tres dineiros, ou moeda que os valla. Et por foros em cada hũu ano, por lo dito día, hũu^{|27} boo capom ou galina que seja de reço con o qual dito foro da dita medea casa

que vos así^{|28} fasemos, como dito he, avedes de seer enparado et defeso a *dereito* durante o dito tempo de^{|29} *quen quer que* vos lo demandar ou enbargar *per* bẽes das nosas nouesarias da dita igreia,^{|30} *que* vos para elo obligamos. Et avendo vós ou as ditas vosas vozes de vender ou soenpenorar^{|31} este dito foro da dita medea casa *que* vos así fasemos *que* o vendades ou soenpenoredes,^{|32} tanto por tanto, a nós, os ditos rraçoeiros ou a nosos soçesores *que* depois de nós vieren^{|33} aa dita igreia. Et *non* o querendo nós ou elles *que* entón o uendades ou soenpenoredes a tal^{|34} *persona que* seja ygual de vós, *que* nos cunpla et pague o dito foro et pensom ena *maneira*^{|35} *que* dita he. Et a voso *seymento* et das ditas vosas vozes *que* esta dita medea casa *con* toda a bemfeituría^{|36} *que* em ela for feita, fique libre et quite et desembargada aas ditas nouesarias et^{|37} *raçoeiros* da dita igreia. Et nós, os ditos Lourenço da Lourina et Tareiija Peres, miña moller, *que* presentes^{|38} somos, fasentes por nós et por las ditas nosas vozes, por las *quaes* obligamos todos^{|39} los nosos bẽes, móbellas et de rayz, *que* o ajam por firme et estabelle em *qualquer*^{|40} tempo, así outorgamos et reçebemos em nós o dito foro da dita medea casa como dito^{|41} he, so obrigaçon dos ditos bẽes *que* para elo obligamos. Et nós, as ditas partes, presentes et^{|42} outorgantes, queremos et outorgamos *que* *qual quer* de nós *que* esto *que* dito he et se *aquí* contén^{|43} *non* teuer, *comprir* et agardar *que* peite et pague a a parte agardante mill *maravedís* da dita^{|44} moeda. A *qual* dita pena pagada ou *non*, este dito instrumento et as cousas em el contiúdas^{|45} *fiquen* firmes et estables et vallam em súa reuor. Feito et outorgado ena dita igreia de^{|46} Bayona, o ano, día et mes sobre ditos. *Testemuñas que* forom presentes: *Johán Rodrigues*, bachiller, et *Afonso* de^{|47} Sea, jurado da dita vila et *Afonso* de Nespereira, clérigo rector da igreia de sam Payo de Navia,^{|48} et *Fernando Vilella*, clérigo, criado do dito *Martín Afonso*, et outros.^{|49}

Et eu, *Johán Rodrigues*, clérigo rraçoeiro da dita igreia de *santa María* de Bayona et *notario público*^{|50} jurado da igreia et obispado de Tui *con* as ditas *testemuñas* presente foy et escripuí^{|51} et *aquí* meu nome et signal puge *que* tal he.^{|52}

1459, novembro, 14. Baiona.

*Os clérigos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona aforan a Álvaro Pam-
pillón e á súa muller María Vicente dous terzos da metade dunha casa, sita na rúa
que vai para a fonte da freiría, por oito marabedís cada ano.*

ACT: Doc. Baiona 29, pergameo, 220 × 219 mm

Ano do nacemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatroçentos et çinçenta et noue anos quatorse^{|01} días do mes de novembro. Sabean todos *quantos* este público instrumento de aforamento viren como nós Pero Afonso^{|02} Johán Gonçalues, Gonçaluo Afonso, Johán de Borreiros, Gonçaluo de Tebra, Afonso Lourenço, Johán Casteláa, Gonçaluo Neto, Johán de Sam Domingo, Aluaro Ceruino, clérigos rraçoeiros da^{|03} igreia de Santa María da villa de Bayona de Miñor, seendo todos juntos eno coro da dita igreia per som de canpáa^{|04} tangida *segundo* que o avemos de custume, fasentes por nós et por los outros clérigos rraçoeiros da dita igreia que^{|05} presentes non están et por nosos soçesores, damos et outorgamos a foro a vós Aluaro de Panpillón, çapateiro, et^{|06} a vosa moller María Viçente et a dúas personas depois de vós que sejam fillo et neto et non avendo fillo nen neto^{|07} que sejam dúas personas, hũa depós outra, quaes de *dereito* herdarem vosos bñes; conuem a saber: que vos af[or]amos os^{|08} dous terços da metade de hũa casa cháa con seu saýdo que nós avemos em esta dita villa ena rrúa por onde^{|09} vam para a fonte da freiría et parte da hũa parte per parede de longo a longo con casa de Pero de Vargiella, alfayate^{|10} et da outra parte parte eso meesmo per parede de longo a longo con outra casa que he de Johán Lourenço de Çeta et a outra^{|11} metade da dita casa et o outro terço he do spital de Santi Spiritus do val de Miñor et saay con súa porta ena dita rrúa pública;^{|12} os quaes dítos dous terços da dita casa con súa parte do ixido⁷⁹ vos aforamos d'oje este dito día endiante como dito he con^{|13} todas súas entradas et saýdas *segundo* que le de *dereito* perteesçem et perteesçer deuen per tal pleito et condiçón que rreparedes^{|14} os dítos dous terços da dita casa de todo o adubeiro que le meester feses em tal gisa et maneira que non desperesça nen^{|15} decaya per

⁷⁹ Esta palabra ten como letra inicial o *i* alto, que cando ten valor consonántico transcribimos por *j*. *Idem* nas liñas 20 e 26.

míngoa de laour et boo rreparamento. Et dedes et paguedes a nós os dítos rraçoeiros et aos outros *que* depois¹⁶ de nós vieren aa dita igreia, em cada hũu ano por día de sam Johán Baptista do mes de juyño oyto *maravedís* de moeda¹⁷ vella, branca vella, em tres dineiros ou ena moeda en *que* se pagaren os outros foros da dita villa por foros¹⁸ et pensón em [cada]⁸⁰ hũu ano vós et as dítas vosas vozes como dito he Con o *qual* dito foro dos dítos dous terços¹⁹ da dita casa *con* súa parte do ixido *que* vos así aforamos avedes de seer enparado et defeso a *dereito* durante o dito²⁰ tempo de *quen quer que* vos lo demandar ou enbargar *per* bẽes das nosas nouesarías da dita igreia *que* vos²¹ para elo obligamos Et avendo vós ou as dítas vosas voses de vender ou soenpenorar este dito foro *que* vos²² así fasemos, *que* o vendades ou soenpenoredes a nós os dítos rraçoeiros ou a nosos soçesores *que* depois de nós vierem²³ aa dita igreia, tanto por tanto et non o querendo nós ou elles, *que* entón o vendades ou soenpenoredes a tall²⁴ persona *que* seja ygual de vós, *que* nos cumpla et pague o dito foro ena *maneira que* dita he. Et a voso seymento et das dítas²⁵ vosas vozes *que* os dítos dous terços da dita casa *con* súa parte do ixido et *con* toda súa bemfeituría *que* em ela²⁶ for feita, fique libre et *quite* et desembargada aas dítas nouesarías et rraçoeiros da dita igreia. Et eu dito Aluaro de²⁷ Panpillón, *que* presente soo, fasente por mĩ et por la dita miña moller, *que* presente non está et vozes, así o outorgo²⁸ et reçoibo em mĩ o dito foro ena *maneira que* dita he et obligo a elo mĩ et meus bẽes, avidos et por *aver*, de o teer²⁹ *complir* et agardar todo et ena *maneira que* dita he. Et nós, as dítas partes, presentes et outorgantes queremos³⁰ et outorgamos *que qual quer* de nós *que* esto *que* dito he et se *aquí contén* non teuer, *complir* et agardar *que* peite³¹ et pague aa parte agardante mill *maravedís* da dita moeda; a *qual* dita pena, pagada ou non, este dito instrumento³² et as cousas em el *contiudas* fiquen firmes et estabelles et vallan em súa reuor. Feito³³ et outorgado eno dito coró da dita igreia; ano, día et mes sobre dítos. *Testemuñas que* foron presentes: Johán da Fonteirosa,³⁴ clérigo rector da igreia de Santa María d'Arnoa et Lopo Fernandes, yrmaao de Roy Lopez, clérigo, et Afonso Lourenço, alfayate,³⁵ et Johán de Camina, çapateiro, visinos et moradores ena dita villa de Bayona et outros.³⁶

Et eu Johán Rodrigues, clérigo et raçoeiro da dita igreia de Bayona et notario público jurado da igreia et³⁷ obispado de Tui *con* as dítas *testemuñas* presente ffoy et escripuí et³⁸ *aquí* meu nome et signal puge *que* tal he.³⁹

⁸⁰ Hai una pequena perforación no pergameo.

1468, decembro, 15. Baiona.

Venda dunha renda de catro marabedís e dun cuarto de casa, feita por Roi Vázquez da Canicouva a Martín Afonso, crego racioneiro da igrexa de Santa María de Baiona.

ACT: Doc. Baiona 1, pergameo, 305 × 350 mm

Ano do nasçemento de noso señor Jesu Cristo de mill et quatro çentos et sesenta et oyto anos, quinze días do mes de dezenbro. Saban *quantos* esta *carta* viren como eu⁰¹ Roy Vaasques da Canicouva, morador *que* soo en Valença de Miño do regno de Portugal, *que* estou presente et outorgante a todo o en esta dita carta conteudo⁰² *que* faço por mĩ et por todas minas vozes et herdeiros et soçesores et por Fernán de Aesto⁸¹, meu yrmãao, morador ena çidade de Lisboa do dito regno de Portugal⁰³ et de Vaasco et Uraas, meus yrmãaos, por *que* obligo a todos seus bẽes, moueles et reyses, *que* ajan por firme et estauete todo o en esta *carta* conteudo,⁰⁴ outorgo et conoço por esta dita *carta que* vendo a vós Martýn Afonso, clérigo raçoeiro ena igleia de Santa María da vila de Bayona de Miñor et a todas⁰⁵ vosas vozes et herdeiros et soçesores, deste día de sam Migeel de setembro *que* pasou, deste dito día endeante pera todo senpre; conuén a saber: *que* vos ven[do]⁰⁶ os *quatro maxauedís* de moeda vella, da moeda de noso señor el rey de Castella *que* fasen tres branqas et un cornado o *maxauedí*, que eu ey [ena]⁸²⁰⁷ casa sobradada *que* está en esta dita vila de Bayona, ena rúa *que* chaman do pescado, *que* foi de Margarida Esteuees, moller *que* foi de Lourenço [... no]tario,⁰⁸ cujas almas deus aja, os *quaes* ditos *quatro marauedís*, eu, o dito Roy Vaasques teno por sentença, a *qual* pasou por *Johán* notario, morador⁰⁹ de Bayona, a *qual* dita casa por *que* vos vendo os ditos *quatro maxauedís*, como dito he, vay de longo de hũa das *partes con* eixido *que* foi do bachiller *Johán*¹⁰ Rodrigues, cuja alma deus aja, et de outra parte vay de longo *con* outra casa sobradada que foi de Diego Giraldes et *que* está [...]¹¹ en regeyro say \da/ fonte da freyría⁸³, *con* hũu eyxido *que* he da dita casa, et saay *con* súas

⁸¹ Orixinal borroso. «Aesto» é unha lectura posible, pero non segura.

⁸² O contexto existe unha preposición que tamén podería ser «pola». Véndense catro marabedís que se recibían por unha renda.

⁸³ No conxunto destes documentos hai tres ocorrencias da forma *freyría*. No orixinal está claramente escrita a forma *freya*.

portas ena dita rúa pública do pescado, et [eso mes-]mo¹² vos vendo máys hũu carto⁸⁴ de hũa casa, do día da feyta desta dita carta pera⁸⁵ todo senpre jamais, chãa que está ena dita vila de Bayona [...a] gora¹³ mora Johán da Ribeyra, a qual dita casa son dela outros dous cartos, son do ospital de Santi Spritus, sito ena dita vila de Bayona et [o outro]¹⁴ quarto he de Afonso de Sea, jurado da dita vila, a qual casa, de que vós así vendo o quarto, está ena rúa que chaman da carnecaría, que parte da hũa das partes con¹⁵ casa en que mora Gonçaluo Vaasques capateiro, et sal con seu outón en hũu eixido da dita casa et sal con súas portas ena dita rúa pública da carnecaría, o qual¹⁶ dito quarto da dita casa eso meesimo vos (vos) vendo para todo senpre, como dito he, con todas súas entradas, saydas et perteenças et dereituras que lle perteesçen¹⁷ et perteesçer deuen, con seu terreo et paredes et madeira et tella de alto et de bayxo ao dito carto da dita casa perteesçentes, et os ditos quatro maxauedís¹⁸ o qual todo vos vendo por preço et contía de quinentos maxauedís de moeda vella, da moeda sobre dita, et vos lo vendo, dísemo a deus, sen foro et tributo¹⁹ algũu, dos quaes ditos quinentos maxauedís da dita moeda me outorgo por contento et entergo⁸⁶ a toda miña voontade, por quanto os reçebyn logo de vós, o dito Martýn Afonso²⁰ ben et complidamente, sen míngoia et contradición algũa et os reçebýn logo de vós en presenza do notario et testigos desta carta, pera o qual rrenuncio de non²¹ diser delo contrario en juiso nen fora del. Et se o diser ou alegar, ou outro por mĩ et por los ditos meus yrmaaos, que nos non valla nen a outro ou outros²² por nós et por cada hũu de nós en nosos nomes et de cada hũu de nós et que eso meesimo que non posamos alegar, eu nen os ditos meus yrmaaos²³ en nosos nomes, que eu, o dito Roy Vaasques, foy enganado en esta dita venda, en máys nen en menos da meetade do justo et dereito preço, nen eu non pude²⁴ achar quen a mi⁸⁷ máys nen tanto por esto que vos agora asý vendo dese ante, outorgo et conosco que todo esto que vos agora asý vendo non val oje en²⁵ día máys, nen pode valer desta contía de maxauedís que eu logo de vós, por esto que vos agora asý vendo, rescebýn et que este he seu justo et dereito preço,²⁶ pero se algũa cousa máys val ou pode valer, eu, o dito Roy Vaasques, vos lo do et outorgo en pura et perfeyta doaçon por moytas boas obras et ajudas²⁷ que de vós, o dito Martýn Afonso, reçebýn et entendo de reçeber ao

⁸⁴ Hai dúas ocorrencias da forma «carto» e outras dúas da forma «quarto». Na fala do escribán posiblemente non había ditongo.

⁸⁵ Documentátese «pera», forma plena. Sorprende a inclusión desta cláusula temporal no medio do sintagma nominal «casa chãa».

⁸⁶ Variante de *entrego*.

⁸⁷ «a mi». Esta lectura non está clara, pero parece ser a máis probable.

adeante, et por hende, des oje, este dito día endeante *que* esta dita carta et a dita venda en ela conteuda⁸⁸,²⁸ feita et outorgada, et por ela vos dou et apodero et entergo logo eno jur et ena tẽça et posisión et propiedade et señorío et vos et auçón de todo esto *que* vos agora²⁹ asý vendo para *que* vós, por vosa propia autoridade ou *quen* quiserdes et por ben teuerdes, sen licençia de *juis nen* de *alcaldes nen* de outra persona algũa, posades entrar et tomar³⁰ todo esto *que* vos agora vendo, et posysón de todo elo et de vender et enpenar et dar et doar et trocar et *canbiar* et *faser* de todo elo et de *parte* delo,³¹ de todo esto *que* vos agora asý vendo, o *que* vós quiserdes et por ben teuerdes et vosa *voontade* for asý como de vosas cousas propias, liures et *quites* et *desenbargadas*³² de⁸⁹ meu enbargo et dos ditos meus yrmaaos et de todas nosas (nosas) vozes et herdeiros. Et oblige a mĩ meesmo et a todos los ditos meus bẽes, asý móueles³³ como reyses, asý os *que* oje en día ey como os *que* ouuer de *aquí* adeante, de vos saar et *faser* sãa et pa pas⁹⁰ todo esto *que* vos agora asý vendo, a todo tempo do mundo,³⁴ de todo *demandante* ou *enbargante*. *Outrosý* renunço et parto de mĩ et dos ditos meus yrmaaos et de todas nosas vozes et herdeiros de *non yr contra* esta dita³⁵ carta et a dita venda en ela conteuda *que* vos agora asý faço, *nen outro* por mĩ *nen* por eles, *nen* en nosos numes, *nen* de cada hũu de nós. Et se por la ventura *contra* elo for³⁶ ou *outro* por mĩ et en meu nome et dos ditos meus yrmaaos, asý da nosa *parte* como da estrana *contra* esta dita carta et a dita venda en ela conteuda *quiser* ou *pasar*, *quen quer que*³⁷ seja, *non* posa et aja a yra de deus et a miña maldiçón et *peyte* a vós, o dito⁹¹ *comprador*, ou a o *que* a vos por vós teuer, *outro* tanto et *tan* boo et en *tan* boos lugares et³⁸ *mellores*, et o sobre dito preço dobrado. Et a *testemuya* da vos et *demandada* ou *demandas que* sobre elo *sejan* postas, *non* valla; et todavía esta dita carta et a dita venda³⁹ en ela conteuda valla et remanesça et *fique* et seja firme et estaele *para* todo senpre jamays. Et sobre todo esto *que* dito he et sobre cada cousa et *parte* delo *renuço*⁴⁰ et *aparto* de mĩ et de todas miñas voses et herdeiros et soçesores toda ley et todo foro canónico et ceuile, vso et costume et todo tempo et día feriado, a toda *eixeición*⁴¹ de forsa et de engano et a todas ferias de feria, ferias de pan et vyno coller et a *demandada* en escrito et o traslado dela et desta carta et plasos de *fasello* et de *avogado*⁴² et a todas outras boas rasoos, *eixeicoes* et *defensoes que* eu ou os ditos meus yrmaaos ou *outro* por nós, posamos aver en *contrario* do en esta carta *conteudo* et nos⁴³ *non* valla en *juiso nen* fora del.

⁸⁸ «-uda» está fóra de marxe.

⁸⁹ No texto «se».

⁹⁰ Posible erro do escribán, xa que a fórmula máis frecuente é «faser sãa et de pas».

⁹¹ No orixinal está *os ditos* cos eses finais tachados.

Et en espeçial renunçio a ley do *dereito que dis que jeeral renuciaçón que non valla*. Et por *que* esto seja certo et firme, eu dito Roy Vasquez, por mĩ et⁴⁴ en nome dos ditos meus yrmaaos outorgey esta dita *carta* et a dita *venda* en ela conteuda ante o notario et *testigos* de juso escritos. Outorgada foy esta dita *carta* por lo dito Roy Vasques⁴⁵ ena dita vila de Bayona de Miñor o ano, mes et días sobre ditos. Testigos *que* a esto foron presentes: Afonso de Nespereira, Aluaro Gonçalues, clérigos, et Vasco Casteláao et Rodrigo de Santantón, *vesiños* de Bayona.⁴⁶

Et eu Johán Fernandes de Bayona, escriuíao et notario público de noso señor el rey de Castilla ena súa corte et en todos seus regnos et señoríos, a todo esto *que*⁴⁷ sobre dito he *con* os ditos testigos presente foy et a rogo et pedimento do dito Roy Vasques, esta *carta* de *venda* escriuí et *aquí* meu nome et signal puge *que* tal he.⁴⁸

53

1518, decembro, 18. Baiona.

Foro dun pardiñeiro da rúa de Cima de Vila feito polos cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona a Estevo Eanes e á súa muller María Pérez.

ACT: Doc. Baiona 49, pergameo, 440 × 163 mm

In Dei nomine amen. Ano del nacemento de noso Señor Jesu Cristo de mill et quinentos et dez et oyto anos, a dez et oyto días do mes de deçembro, estando eno coro da igreia de *santa María* de Bayona. Sepan quantos este instrumento de aforamento viren como nós,⁰¹ don Johán Vidal, arcediano de Montes, abbad ena dita igreia et Gonçaluo Domínguez et Francisco Domínguez et Johán de Franqueyra et Francisco de Curro et Gonçaluo de Barrantes et Andrés García et Johán Alueres et Fernán de Mesego, *rraçoeiros* da dita igreia, seendo ajuntados en noso caustro⁰² por son de *campana tangida segundo que* o avemos de vso et custume et avemos delo acordo, damos a foro et aforamos a vós Steuo Yanes et a vosa moller *María Pérez*, *vecinos* desta dita villa de Bayona, a vós *ambos* en hũa voz et a dúas voces⁰³ depois do postremeiro de vós, hũa *en* pos de otra *decendente* por orden sucesiue, *aquelas que foren nomeadas, en tal maneyra que*

a primeira nomee a segunda et a segunda nomee a terceyra; et non seendo nomeadas a saymento da primeira voz ou da segunda⁰⁴ et dentro de viinte días, los fijos ou netos ou herdeyros de vós, o dito Steuo Yanes et da dita vosa moller, sejan obligados de viir a a dita igleia ante nós a nomear voz que seja pesoeyro que pague la pensión del foro seguinte,⁰⁵ et non venindo, que nós posamos nonbrar voz et pesoeyro que nos pague la pensión del dito foro; comuén a saber: que vos aforamos o noso pardiñeyro que está ena rrúa de Cimadevila et parte de vna parte con azinaga que vay⁰⁶ da dita rrúa para o muro da vila et sal con súa sayda ena dita rrúa de Cimadevila, sobre lo outón de outra nosa casa que soya de trager a moller que foy de Afonso de Santo Antón, o qual pardiñeyro vos aforamos con todas súas⁰⁷ entradas et saydas, ágoas, direytos, direyturas que lle perteezen et perteezer deven, así de feyto como de direyto, por tal pleyto et condicón que corregades et reparedes o dito pardiñeyro en tal maneyra que nada del non se perqua⁰⁸ por míngoia de labor et boo rreparamento; et daredes et pagaredes de renda sabuda et foro por rrazón do dito pardiñeyro en cada hũu ano por día de san Johán Baptista seys *maravedís* vellos, contando dez diñeyros por *maravedil* del⁰⁹ esta moeda vsual de Castilla, que faze tres blancas velllas e hũu cornado o *maravedil*, ao noso moordomo que por nós coller os outros foros et aniversarias da dita igleia; et seredes *seruentes* et obedientes a nós et a¹⁰ a dita nosa igleia et aniversarias con nosos direytos et non nos paredes sobre ello señor a rostro et que non sejadés contra nós nen contra beneficiado algún da dita nosa igleia; et seéndolo, que por el mismo caso perdays¹¹ el dito foro. Et avendo de vender ou doar ou canbear este dito foro por rrazón de algũa benfeytoría si ende la fezierdes, que non lo podays fazer sin primero frontar et rrequerir a nós ou a nosos sucesores si lo *queremos*¹² tanto por tanto, et non lo *querendo* nós ou ellos, que entón lo fagades a persona que seja llana et ygoal de vós, que cumpla, pague et garde las cosas aquí contenidas et que nos paguedes la décima parte de todo lo que por¹³ ello vos diere, et *complindo* vós et gardando todo como dicho es, nós, los dichos abbades et beneficiados, obligamos los bñes et aniversarias da dita nosa igleia a vos *anzparar* et defender a direyto con o dito foro;¹⁴ et a saymento de vós et da dita vosa moller et voces, que o dito pardiñeyro con toda súa benfeytoría fique libre et quite et desenbargado a a dita nosa igleia et aniversarias. Et eu, o dito Steuo Yanes, que presente¹⁵ soo, por mĩ et porla dita miña moller et voces, así rrecebo o dito foro porlas maneyras et condicoos sobre ditas et obligo meus bñes et da miña moller et voces de teer et *conplir* et agardar todo¹⁶ o contiudo neste jnstrumento de foro et poems por pena et jntereze que qual *quer* de nós, as ditas partes, que contra esto for et non o *tever*,

que peyte et pague a a parte gardante mil *maravedís* vellos et a a voz del rrey outros¹⁷ tantos; et, a pena pagada ou non, todavía este jnstrumento de aforamento et as cousas en el contiudas fiquen firmes et stables et vallan en seu rrevor; que foy feyto et outorgado ena dita igleía de Bayona, ano, mes¹⁸ et día sobre dítos. Testigos que a elo foron presentes: *Afonso Rodrigues*, *Johán* de Piñeyro et *Johán* Bernáldez, clérigos veciños da dita villa et otros.¹⁹

Eu, Afonso *Gonçalues* de Mourente, clérigo da diócese de Tui, porla actoridad apostólica notario público jurado, que a todo o suso dito et a cada cousa et parte delo²⁰ en hũu con os dítos testigos presente fui et este público jnstrumento d'aforamento según per ante mi pasou fielmente lo screví et suscreví por²¹ mi propia mano et en fe et testimonio de verdad puge aquí este meu signo et nome acostumbrado que tal he.²² Rrogado et rrequerido: (firma) Afonso *Gonçalues*. Morret. publicus notarius.²³

54

1522, xaneiro, 3. Baiona.

Renuncia a un foro dun pardiñeiro e aforamento deste a Afonso Martínez de Salamanca e á súa muller, María Martínez, feito polo abade e os cregos racioneiros da igrexa de Santa María de Baiona.

ACT: Doc. Baiona 48, pergameo, 370 × 190 mm

Dentro del coro de la yglesia de Santa María de la villa de Bayona, a tres días del mes de janero del año del nasçimiento de nuestro Señor Jesu Cristo de mil et quinientos et veynte et dos años⁰¹ estando presentes el reuerendo señor do Juan Vidal, arçediano de Montes en la yglesia cathedral de Tuy et abad de la dicha yglesia de Bayona, et Afonso Calado et *Gonçaluo* Domýnguez,⁰² Francisco Domýnguez de Curro, *Gonçaluo* de Barrantes, Andrés Garçía, Fernán de Mesego, rraçoneros et beneficiados de la dicha yglesia de Santa María de Bayona, en presençia de myn⁰³ Antonyo Martís, otrosí rraçonero et beneficiado de la dicha yglesia, notario público por quyen pasan los actos

capitulares de la dicha yglesia, paresçieron ay de presentes Fernán¹⁰⁴ Gonçales Malviño et Afonso Martís, vezinos et moradores en la villa de Camiña, que es en el rreyno de Portugal, et dixeron que ellos por si et en nonbre de sus mujeres,¹⁰⁵ por virtud de çierto poder que dellas tenyan, rrenunçian et rrenunçiaron, dimitían et dimitieron todo el derecho, açión et voces que tenyan a vn pardiñeyro, formal¹⁰⁶ de casa, que está sito en la rrúa de Cuncheyra de la dicha vylla de Bayona con su eyxido que sale detrás del dicho pardiñeyro, el qual parte de vna parte con casa de¹⁰⁷ Pero de Coya et de la otra con casa de Álvaro Afonso, et sale con su eyxido por el otón⁹² del dicho pardiñeyro et con las puertas a la rrúa pública de Cuncheyra, en manos¹⁰⁸ et poder de los dichos senores abad et rraçoneros de la dicha yglesia. Et que de oy en día adelante todas voces, derecho et açión que ellos et las dichas sus mujeres tenyan et avían en la¹⁰⁹ dicha casa et pertençias et eyxido lo demetían, daban et traspasaban en el su nonbre et de las dichas sus mujeres por virtud del dicho poder, en manos et poder de los sobredichos¹¹⁰ abad et rraçoneros, para que ellos feziesen de la dicha casa et de qualquiera parte della todo lo que ellos quisiesen et por bien tuviesen. Et luego los dichos señores abad et rraçoneros¹¹¹ dixieron que por sí et en nonbre de los otros beneficiados de la dicha yglesia, para la dicha yglesia así rreçebían a dita casa, foro, derecho, açión et voces segund dicho es, et que de oy en a¹¹² adelante daban por libres et quites a los dichos Fernán Gonçales Malvino et Afonso Martís et a sus mugeres para todo senpre et así mismo a todos sus herederos. Et, vista la dicha rrenunçiación,¹¹³ luego en continente los sobre dichos señores, abad et rraçoneros, dixieron que aforaban et daban en aforamento a Afonso Martiz de Salamanca, vezino de la villa de Bayona que presente¹¹⁴ estava et a María Martínez, su mujer, absente como si fuese presente, ambos en vna voz e a dos voces depués dellos, conviene a saber, fijo et nieto, et non aviendo fijo ni nieto que¹¹⁵ aquellas que de derecho heredaren sus bienes, et que la primera voz nonbre la segunda et la segunda, la terçera voz, o las personas que así heredaren de derecho sus bienes; conviene a¹¹⁶ saber: el dicho pardiñeyro con todas sus entradas et salidas, pertensçias et derechuras et con el dicho eyxido así como arriba está demarcado et segund et de la manera que los¹¹⁷ dichos Fernán Gonçales Malvino et Afonso Martís et sus mugeres lo tenyan aforado. Con tal condiçión que el dicho Afonso Martínez de Salamanca et la dicha María Martínez, su muger, lo ayan de levantar de¹¹⁸ casa sobradada et covierta de madera et teja et de todo lo que le fiziere menester, de manera que no se pierda

⁹² Castellanización da palabra *ouón*. Pensado (1976: 291) recolle a información que dá Sarmiento sobre esta palabra.

por mengua de buen labor et buen rreparamento, mas mejore *que* no¹⁹ *enpeore*. Et paguen en cada vn año al mayordomo *que* fuere por el tiempo de la dicha yglesia por día de San Juan Baptista del mes de junio treynta et çinco *maravedís* viejos de buena²⁰ moneda, *que* fazen tres cornados vna blanca, *que* son tres blancas et vn cornado vn *maravedí*, o de la moneda *que* se pagaren los otros fueros en la dicha villa et vna buena²¹ pescada. Et avendo de vender o apeñorar la dicha casa *que* lo fagan a los dichos abades et raçoneros de la dicha yglesia si la quieren *para* la dicha yglesia tanto por tanto. Et²² no la *querendo* ellos *que* entonçes⁹³ lo puedan fazer a tal persona *que* seya su ygual et tal *que* dé et pague el dicho fuero en cada vn año et *cumpla* et guarde las²³ condiçiones sobre dichas et *que* a fin deste dicho foro et de las dichas voces *que* la dicha casa fique libre et desenbargada a la dicha yglesia, abad et raçoneros della con toda la benefytoría²⁴ et buen rreparamento *que* en la dicha casa fuere fecho. *Para* lo *qual* tener así, conprir et guardar, los sobredichos abad et raçoneros de la dicha yglesia obligaron a todos²⁵ bienes de la dicha yglesia de lo fazer sano et de paz a qualquera persona *que* lo demandare. Et el dicho Afonso Martiz de Salamanca dixo *que* por si et en nonbre de las dichas sus voces²⁶ así rreçebía el dicho aforamiento del dicho pardineyro con su eyxido por las mismas maneras et condiçiones sobre dichas; *para* lo *qual* así tener, *complir* et guardar et pagar,²⁷ obligó a todos sus bienes mobles et raíces, avidos et por *aver*. Cerca de lo *que* dicho es et se en esta carta contiene, las dichas partes pusieron entre sí pena de dos mil *maravedís*²⁸ *que* los diese et paguase la parte *que* non lo *compliese* et guardase a la parte aguardante; et a pena pagada o non pagada, *que* todavía esta dicha carta et todo ho en ella contenido²⁹ fique firme et valla en su fuerça et robor. Fecha et otorgada en la dicha yglesia, dentro de dicho coro, día, mes et año sobre ditos, estando presentes por testigos³⁰ Afonso Rodrigues, doblero, et Afonso Rodrigues de Camos et Gregorio Migues, clérigos vezinos de la dicha villa.³¹

Et yo, Antonio *Martíns*, raçonero en la yglesia de Bayona et notario por quien pasan los actos capitulares de la³² dicha yglesia a todo esto *que* sobre dicho es, juntamente con los dichos testigos, presente fuy et por ruego de las dichas³³ partes por mi mano *propria* lo screví et subscriví et aquí este mi signo et sinal acustunbrados puse³⁴ en testimonio de *verdad* que tal es, rogado et requerido. (Rúbrica) Antonio *Martíns*, notario público apostólico.³⁵

⁹³ No orixinal repítese *que entonçes*.

1531, xaneiro, 6 / 1562, outubro, 24. Baiona.

Foro do casal de Lourentín, en Camos, feito polo abade e os cregos de Santa María de Baiona, e posterior renuncia a favor de Xerome Gómez e da súa muller Olaria Desca.

ACT: Doc. Baiona 66, papel, tres folios

Ano do nacemento de noso^{|01} señor Jesu Cristo de mill et quinentos^{|02} e treinta e vn anos, a seis días del mes de janeiro. Sepan quantos^{|03} esta carta de aforamento vieren como nós, Sevastián Varela, abad de la colegial^{|04} yglesia de Sancta María de Vayona e Alonso Calado e Francisco Domingues e Francisco de Mesego^{|05} e Gonçaluo de Franqueira e Alonso Gonçalues de Morente et Vasco Rrodrigues de Mogueímez e Juan de Pinto^{|06} e Lourenço Sanchez de Braçacorta, canónigos e beneficiados de la dicha iglesia, estando todos juntos^{|07} en la sacristanía de la dicha yglesia por son de canpana tanida, según que nós lo^{|08} avemos de noso bo vso e costume; e dezimos que por quanto vós, el dicho Alonso^{|09} Calado nos distes el casal de Lourentim, que está sito en la feligresía de Camos^{|10} con sus vinas e molino, según que está todo sobre si. Con condición que dieseamos^{|11} en censo perpetuo, siendo las anibersarias pagadas e nós conpliendo las^{|12} dichas condiciones, conosco que abendo noso acordo deligente para lo de^{|13} ayuso contenido e bendo ser vtile e probechoso, conosco e otorgamos por esta^{|14} presente carta que damos e otorgamos, façentes por nós et por nuestros subcesores^{|15} e anibersarias de la dicha iglesia e de los otros beneficiados que aquí no son, damos^{|16} e otorgamos en nombre de aforamiento e censo perpetuo para senpre jamás a vós^{|17} Ynés Albres, criada que fuestes de Alonso Calado, en esta vida, e a Juan Trigo e Alonso^{|18} Calado, o moço, netos del dicho Alonso Calado, conbiene a saber, el nuestro casal^{|19} de Lourentim, según dicho tenemos, con sus casas, vinas e heredades e molino^{|20} con todas las otras cosas al dicho casal pertenesçientes, que estais ausentes,^{|21} vien así como si fuesedes presentes, e con tal pleito e condición que^{|22} la dicha Ines Albres goze e llebe los frutos e rrentas al dicho casal pertenesçientes.^{|23} E después de los días de la dicha Ynés Albres quede libre^{|24} e desenbargado a los dichos Juan Trigo e Alonso Calado perpetuamente para^{|25} sempre jamás e a sus subçesores y herederos, con tal

pleito e condiciom^{|26} que la dicha Ynés Albres en su vida, e después de sus días los dichos Juan Trigo^{|27} e Alonso Calado e todos sus subçesores e desçendientes y herederos den e paguen^{|28} al mayordomo de las anibersarias de la dicha *nuestra* yglesia por día^{|29} de san Juan Vautista del mes de junio en cada vn ano para senpre jamás^{|30} dos *reales* de plata. E abendo de bender o enpeñar el dicho casal vós, los^{|31} sobre dichos e buestros subçesores seais obligados de nos frontar^{|32} ^[folio 1] primero, e no lo querendo nós o nuestros subçesores que entón^{|33} lo aguais a persona que cunpla e pague los sobre dichos dos *reales* de^{|34} plata en cada vn ano para sienpre jamás. E para ello obligamos los *vienes*^{|35} de las dichas aniuersarias de la dicha iglesia de bos lo fazer sano e de paz^{|36} contra quien bos lo perturbar quisiere. Y el dicho Juan Trigo por sí y en *nombre* del^{|37} dicho Afonso Calado, dixo que ansí lo reseçbía según que dicho es, e obligó^{|38} todos sus *vienes* muebles e raizes abidos e por aver que el y el dicho Afonso Calado^{|39} e todos nuestros⁹⁴ subçesores, herederos, de conplir e pagar los dichos *reales*^{|40} de çenso perpetuo en cada vn ano, e las cosas en esta escriptura *contenidas*^{|41} e declaradas. E las partes posieron de pena que la parte que *contra* esta^{|42} escriptura fuere, pague a la parte aguardante veinte mill *marabedís* e la pena^{|43} paga o no todavía [esta] escriptura quede en su fuerça e vigor. En fe de lo^{|44} qual otorgaron esta carta de foro çenso ante mi, *notario*, e *testigos*, estando en el^{|45} lugar, día, mes e ano susodichos, *estando* presentes por *testigos*, llamados e^{|46} rogados, Pero Vidal e Grigorio Peres e Juan Domingues, clérigos e yo, el dicho *notario*, doi^{|47} fee que conosco a los dichos otorgantes.

Eu, Francisco Troncoso, *beneficiado*^{|48} en la iglesia de sancta María de Bayona, *notario público* por la autoridad *apostólica*^{|49} *notario* del cabildo de la dicha yglesia, que a todo lo suso dicho presente^{|50} fui en vno con los dichos *testigos*, según e de la manera que ante mí^{|51} pasó, lo fiz escrebir por mano de otro. En testimonio de verdad aquí^{|52} mi signo e nonbre que tal hes. Rogado e rrequerido Francisco Tron[co]so,^{|53} *notario apostólico*.^{|54}

En la villa de Monte Real e Bayona,^{|55} a veinte e quatro días del mes^{|56} de otubre del mill e quinientos e sasenta e dos anos, por delante de mí,^{|57} el *scribano público* e *testigos* de yuso scriptos, pareció presente^{|58} el mui *reverendo* Juan Trigo, *beneficiado* en la iglesia colegial de la dicha villa, e^{|59} dixo que hera ansí que

⁹⁴ O contexto esixe o posesivo *sus*.

el avía e thenía de fuero çenso de los⁶⁰ senores abad e *beneficiados* de la iglesia colegial desta *dicha villa*⁶¹ [folio 2] el medio casal e lugar que se dize de Lourentin, sito en el coto de Camos⁶² por virtud de vna escriptura de fuero, que pareceç paso⁹⁵, que se otrogó por⁶³ delante Francisco Tron[co]so, notario, que su thenor del *dicho* título de fuero va por⁶⁴ cabeça desta escriptura, su traslado del; por virtud del qual, dixo⁶⁵ que por sí e sus herederos e subçesores que depués del benieren e subçedieren,⁶⁶ por la vía, modo, forma e manera que de *derecho* mejor aya lugar⁶⁷ se apartaba, amobía e desapoderaba de la tenencia, posesión, voz, auçión⁶⁸ señorío y buena razón que por virtud del *dicho* fuero avía e thenía y⁶⁹ ha e tiene al *dicho* lugar de Lourentin con todo lo a el anexo y pertenescient⁷⁰e y a todos los vienes *contenidos* en el *dicho* fuero çenso, por quanto el dize e⁷¹ confiesa que no le puede labrar, granjear ni reparar ni conplir las condiciones⁷² del *dicho* fuero y todo ello lo çede rrenuncia y traspasa en Gerónimo⁷³ Gómez, *vezino* del coto de Barrantes, que está presente e aceptante y⁷⁴ en Olaria Desca, su muger, que está ausente, para ellos e para sus herederos⁷⁵ y subçesores que después dellos venieren y subçedieren y heredaren⁷⁶ sus vienes por todo el plazo y término *contenido* en el *dicho* fuero⁷⁷ para que ellos, guardando e cumpliendo las condiciones del *dicho* fuero⁷⁸ lo puedan entrar, entren e tomen e poseem e lo labren, gozem e disfruten⁷⁹ como de cosa suya propia. E mientras que no tomare la posesión⁸⁰ dello e dende agora se⁹⁶ constituyo por su inquilino e pleuario poseedor⁸¹ en su *nombre*. E guardando ellos e sus herederos las condiciones del *dicho*⁸² fuero que se obligaba e obligó con su persona e vienes espirituales e temporales,⁸³ avidos e por aver, de que durante las voces del *dicho* fuero, que⁸⁴ la parte e quinón que en el *dicho* casal e vienes tiene por virtud⁸⁵ del *dicho* fuero, durante las voces e término del, a ellos y sus herederos les⁸⁶ será çierto, sano, seguro e de paz e que no le será quitado ni perturbado⁸⁷ por ninguna persona e que no lo pedirá ni demandará a ellos ni a⁸⁸ sus herederos ni a ninguna persona que en su *nombre* lo tenga. Y el *dicho* Gerónimo⁸⁹ Gómez por sí e su muger y herederos así rescibió e açeptó este *dicho*⁹⁰ traspaso e acogimiento y lo en él *contenido*, e protestó vsar del e se obligó⁹¹ con su persona e vienes, avidos e por aver, de que guardará e conplirá⁹² [folio 3] las condiciones del *dicho* fuero e no irá ni verná contra ellas ni alguna⁹³ dellas. Y entre anbas las *dichas* partes, cada vno

⁹⁵ *Paso* ten a acepción de ‘cláusula ou fragmento dun escrito’.

⁹⁶ O contexto esixe a forma «me».

por lo que *queda* obligado,⁹⁴ dieron e otorgaron todo su poder cunplido *vastante* a los juezes⁹⁵ e *justicias* de su *Magestad* e de sus reinos e sonoríos, cada vna a la *justicia*⁹⁶ de su fuero e *jurisdición*, renunciando su propio fuero, *jurisdición* e domicilio e la⁹⁷ lei sit conbenerit de *jurisdicione*⁹⁷, por todo rrigor e *rremedio* del *derecho*;⁹⁸ así se lo hagam guardar, conplir, pagar e mantener vien e atam⁹⁹ conplidamente como si fuese *sentencia* *defenitiva* dada por juez *competente*.¹⁰⁰ A su *pedimiento* e *consentimiento* y pasada en cosa juzgada e por ellos, e cada¹⁰¹ vno dellos, consentida e no apelada, *renunçiendo* como *rrenunçiaron*¹⁰² las leis del engano, que confesaron no lo aber entre ellos ni *alguno*¹⁰³ dellos, y todas las más leis, fueros, *derechos*, albalas e prebilegios hecho¹⁰⁴s e por hazer, escriptos e no escriptos, municipales e *hordenan(nan)*⁹⁸¹⁰⁵ças *rreales*, todas leis de su fabor e ayuda en general y en *especial*¹⁰⁶ la lei e *derecho* que dize que *genral* *renunciación* de leis que hombre haga¹⁰⁷ no bala. Y los firmaron de sus nombres que fue hecho y otorgado en¹⁰⁸ la *dicha* villa, el *dicho* día, mes e ano susodichos. *Testigos* presentes *para* ello¹⁰⁹ llamados y rrogados: Gómez de Canba e Juan Hordóñez e Tomás da¹¹⁰ Serra, *vecinos* de la *dicha* villa e otros. E yo, *escriuano*, doi fe, conozco a los otorgantes¹¹¹ y son los *mismos*: Juan Triguero, Gerónimo Gómez. Pasó ante mí,¹¹² Hernando Casa.

Yo, el *dicho* Fernando Casa de¹¹³ Sahabedra, *escriuano* y *notario público* de su *Magestad*¹¹⁴ y del número de la *dicha* villa de Monterreal y Bayona¹¹⁵ al otorgamiento del *dicho* traspaso e acogimiento¹¹⁶ presente fuy con las partes y *testigos* e el traslado¹¹⁷ del *dicho* fuero e lo *mismo* hize sacar de otro tanto¹¹⁸ que en mi poder *queda*; e por ende pongo aquí¹¹⁹ mi *nombre* e signo atal¹²⁰ en *testimonio* de uerdad.¹²¹ Hernando Casa.¹²²

⁹⁷ A referencia da lei é: «si conuenerit de iurisdicione omnium iudicum».

⁹⁸ Repítese a sílaba *nan* no final da liña e no comezo da seguinte.

BIBLIOGRAFÍA

- ALVES DIAS, João José / A. H. DE OLIVEIRA MARQUES / Teresa F. RODRIGUES (1987): *Album de paleografía*, Lisboa, Editorial Estampa.
- ÁVILA Y LA CUEVA, FRANCISCO (1995): *Historia civil y eclesiástica de la ciudad de Tuy y su obispado. Tomo III. Os bispos de Tui*, Santiago, Consello da Cultura Galega.
- BRUNSWICK, H. (1910): *Diccionario da antiga linguágem portuguesa*, Lisboa, Empresa Lusitana Editora.
- CAL PARDO, Enrique (1984): *El monasterio de San Salvador de Pedroso en tierras de Trasancos*, A Coruña, Deputación Provincial.
- CÁTEDRA DE PALEOGRAFÍA Y DIPLOMÁTICA (s. d.): *Láminas para uso de los alumnos*, Madrid, Facultad de Filosofía y Letras, Universidad Complutense de Madrid.
- DA COSTA, P. Avelino de Jesus (1990): *Álbum de paleografía e diplomática portuguesas. Vol. I. Estampas*, Coimbra, Faculdade de Letras, Universidade de Coimbra.
- FERRO COUSELO, Xesús (1967): *A vida e a fala dos devanceiros*, Vigo, Galaxia.
- FLÓREZ, Henrique (1798): *España sagrada. Tomo XXII. De la iglesia de Tuy desde su origen hasta el siglo décimo sexto*, Madrid, Antonio Marin.
- GARCÍA ORO, José (1977): *Galicia en la Edad Media. Iglesia, señorío y nobleza*, Santiago de Compostela, Bibliófilos Gallegos.
- GARCÍA Y GARCÍA, Antonio (1981): *Synodicon Hispanum. I. Galicia*, Madrid, Biblioteca de Autores Cristianos.
- LE GOFF, Jacques (1984): «Documento/monumento», en *Enciclopédia. 1. Memória-história*, Lisboa, Einaudi / Imprensa Nacional-Casa da Moeda, 95-106.
- LE GOFF, Jacques (1995): *O nascimento do purgatório*, Lisboa, Editorial Estampa.
- LORENZO, Ramón (1988): «Normas para a edición de textos medievais galegos», en Dieter Kremer (ed.), *Actes du XVIIIe Congrès International de Linguistique et Philologie Romanes*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag, t. VI, 76-85.
- LUCAS ÁLVAREZ, Manuel / Pedro LUCAS DOMÍNGUEZ (eds.) (1996): *El monasterio de San Clodio do Ribeiro en la Edad Media: estudio y documentos*, Sada (A Coruña), Edición do Castro. (Publicacións do Seminario de Estudos Galegos, 451).
- MACHADO, José Pedro (1967): *Dicionário etimológico da língua portuguesa*, Lisboa, Editorial Confluência.
- MATTOSO, José (dir.) (1993): *História de Portugal. 2. A monarquia feudal*, Lisboa, Editorial Estampa.
- MAURE RIVAS, Xulián (1998): «Non lle paren outro señor arrostro». Nota sobre o léxico xurídico do galego medieval», en Dieter Kremer (ed.), *Homenaxe a Ramón Lorenzo*, Vigo, Galaxia, t. II, 1019-1032.

- MAURE RIVAS, Xulián (2004): «Notarios de Baiona (I). Lourenço Martíns (1365-1404)» en Rosario Álvarez / Antón Santamarina (eds.), *(Dis)cursos da escrita. Estudos de filoloxía galega ofrecidos en memoria de Fernando R. Tato Plaza*, A Coruña, Fundación Pedro Barrié de la Maza, 527-540.
- MAURE RIVAS, Xulián (2006): *Para unha escriptoloxía do Galego. Edición e estudo escriptolóxico do Tombo do Hospital dos Pobres de Tui (1436-1490)*, A Coruña, Fundación Pedro Barrié de la Maza / Instituto da Lingua Galega.
- PALLARÉS MÉNDEZ, M.^a del Carmen / Ermelindo PORTELA SILVA (2007): *A gran historia de Galicia. Tomo 5. De Xelmírez aos irmandiños, A Galicia feudal (séculos XII-XV). Vol. 2. O encadramento social e a loita polo poder*, A Coruña, Arrecife Edicións Galegas S. L.
- PENSADO, José Luis (1976): *Contribución a la crítica de la lexicografía gallega*, Salamanca, Universidad de Salamanca.
- RIESCO, Ángel *et al.* (1987): *Paleografía y Diplomática*, 2 vols., Madrid, UNED.
- RÍOS PANISSE, M.^a del Carmen (1977): *Nomenclatura de la flora y fauna marítimas de Galicia. I. Invertebrados y peces*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela.
- RIVAS, Elixio (1991): *Onomástica persoal do noroeste hispano*, Lugo, Editorial Alvarellos.
- SA, Hipólito de (1978): *Rutas del Románico en la provincia de Pontevedra*, Vigo, Caja Rural Provincial de Pontevedra.
- SÁEZ, Emilio / Carlos SÁEZ (1996): *Galicia. Colección diplomática del monasterio de Celanova (842-1230). I. 842-942*, Alcalá de Henares, Servicio de Publicaciones de la Universidad.
- SÁNCHEZ CARRERA, María del Carmen (1997): *El Bajo Miño en el siglo XV. El espacio y los hombres*, A Coruña, Fundación Barrié.
- TMILG: Tesouro Medieval Informatizado da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela. Disponible en: <http://ilg.usc.es/tmilg/>
- VEIGA ARIAS, Amable (1983): *Algunas calas en los orígenes del gallego*, Vigo, Galaxia.
- VILLA-AMIL Y CASTRO, José (1971): «Rodrigo Gómez: cuadro histórico de las costumbres de la nobleza gallega en el siglo XIII», *Grial*, 33, 273-302.
- VÍTERBO, Fr. Joaquim de Santa Rosa de (1962-1966): *Elucidario das palabras, termos e frases que em Portugal antigamente se usaram e que hoje regularmente se ignoram*, Porto / Lisboa, Livraria Civilização.

ÍNDICE ANTROPONÍMICO

NOME	ALCUME/ NATUREZA d. = dito/a f. = fillo/a de n. = neto/a de h. = home de m. = muller de	OFICIO/ FUNCIÓN cr. = crego not. = notario rc. = racioneiro ts. = testemuña	REFERENCIAS
Afonso			
Afonso Calado		rc.	54- 2; 55- 5, 10, 18
Afonso Caldyro		ts.	34- 18
Afonso de Barra		ts.	37- 25
Afonso da Montesyña		alfaiate	21- 3, 17
Afonso de Nespereira		cr. de Navia	50- 48; 52- 46
Afonso de Santo Antón			41- 8; 53- 7
Afonso de Sea		xurado	44- 10; 45- 6, 14, 29, 32, 37; 46- 40; 49- 16; 50- 47; 52- 15
Afonso de Seuylla		toneleiro	18- 39
Afonso de Taveiroos		alfaiate, ts.	23- 17
Afonso do Sanllés		carniceiro	19- 8
Afonso Dominges			6- 23
Afonso Eanes		rc.	11- 6, 10; 24- 2; 26a- 4, 15; 26b- 3, 29; 27- 3; 28- 2; 34- 2
Afonso Eanes		pescador	29- 3, 14
Afonso Eanes	de Tui		32- 3, 14; 40- 30
Afonso Eanes Taliño		rc.	25- 4; 40- 3

Afonso Esteues		cordoeiro, ts.	4- 19
Afonso Esteues		rc.	11- 4; 14- 2; 17- 4; 19- 3; 20- 17
Afonso Ferrete		cr.	19- 20
Afonso Fragoso			19- 20
Afonso Gonçalvez		pedreiro	44- 33
Afonso Gonçalues		pedreiro	43- 16
Afonso Gonçalves	de Mourente	cr., not.	53- 20, 23
Afonso Lourenço		rc.	44- 3; 45- 4; 46- 4; 49- 2; 50- 3; 51- 3
Afonso Lourenço		pescador	48- 4, 23
Afonso Martínez	de Salamanca		54- 14, 18, 26
Afonso Martís		alfaiate	42- 6
Afonso Martís		gramático, ts.	17- 30
Afonso Martís	de Camiña		54- 5, 13, 18
Afonso Mateu			42- 23
Afonso Peres		ts.	33- 43
Afonso Peres	de Panpillon	rc.	41- 4; 44- 3; 45- 3; 46- 3; 47- 2; 49- 3
Afonso Póobo	de Santarem	ts.	30- 28
Afonso Rodríguez		cr.	53- 19
Afonso Rodríguez		ts., dobreiro, cr.	54- 31
Afonso Rodríguez	de Camos	ts., cr.	54- 31
Afonso Steues		rc.	16- 4
Afonso Yanes		rc.	33- 4
Afonso Yanes	de Tuy	xuíz	38- 6; 43- 2
Afonso Yanes		tecelán	38- 10
Afonso Yanes		mareante	49- 52
Afonso Yanes Chamorro			46- 13
Alfonso Lourenço		alfaiate	51- 35
Alfonso, don		rei de Castela	35- 2, 9, 11; 39- 21, 22, 30, 33

Alonso Calado	mozo n. Afonso Calado		55- 19, 25, 28 38, 39
Alonso Gonçálvez	de Morente	rc.	55- 6
Aldonza			
Aldonça Eanes			8- 6
Álvaro			
Álvar Eanes	de Vayña	ts.	21- 23; 36- 29
Aluar Esteues	de Barrantes	ts., home de Steuo Peres	16- 28
Álvar Esteues		not.	19- 20
Álvar Esteues	de Barrantes	ts., cr.	22- 27
Álvar Fernandes		criado de Álvar Peres	22- 27; 29- 20
Álvar Peres	de Montes	arcediogo, abade	11- 2; 12- 7; 13- 8; 19- 2; 22- 2; 25- 2; 32- 1; 33- 3
Álvar Rodrigues		rc.	24- 2; 26a- 4; 26b- 3; 27- 3; 28- 2; 29- 2; 34- 2
Áluaro		tripeiro	11- 29
Áluaro Eanes	da Serra		36- 9
Áluaro Esteues		not.	32- 6, 7, 8
Áluaro Fernandes			32- 19
Áluaro Gomes		ts.	34- 17
Áluaro Martís Chamorro		ts.	31- 13
Áluaro Martys			8- 32
Áluaro Pelay	de Codelleiro	fiel do décimo do porto de Baiona	39- 5, 7, 9, 58
Áluaro Peres		abade	17- 3; 26a- 16; 26b- 30
Áluaro Peres		bacharel	32- 19

Álvaro Peres		rc.	40- 3
Álvaro Rodrigues		rc.	25- 4; 32- 2; 33- 5; 40- 3
Álvaro Yanes	da Serra		39- 3
Álvaro Afonso		carniceiro	44- 12
Álvaro Afonso			54- 8
Álvaro Cerviño		rc.	51- 3
Alvaro de Barrantes		rc.	44- 2; 45- 3; 46- 3; 49- 2; 50- 3
Álvaro de Panpillón		zapateiro	51- 6, 28
Álvaro de Santantón		carpinteiro	48- 28
Álvaro Franqueiráo			49- 10
Álvaro García		ts.	41- 24
Álvaro Garçía		rc.	45- 3; 46- 3; 47- 2; 48- 2
Alvaro Gonçállez		rc.	44- 3
Álvaro Gonçalves		cr.	5- 3; 46- 3; 52- 46
Álvaro Peres		rc.	41- 3; 48- 3
Álvaro Rodrigues		rc.	41- 2
Álvaro Rodrigues		rc.	44- 2
Andrés			
Andrés García		rc.	53- 2
Andrés García		rc.	54- 3
Antón			
Antón Martís			37- 5
Antonio Martíns		rc., not.	54- 32, 35
Antonio Martís		rc.	54- 4
Artur			
Artur Vaasquez		mercador	50- 12

Bartolomeu			
Bertolameu		pescador	49- 1
Bertolomeu Afonso		mareante	42- 4, 13
Bieito			
Beyto Esteues			28- 3, 12
Branca			
Branca Peres	m. Afonso de Montesiña		21- 3, 18
Catalina			
Catalina Johanes	m. Johán Bertolameu		31- 7, 16
Clara			
Clara Eanes			43- 3
Costanza			
Costança Domingues			45- 10
Costança Fonso			44- 11
Costança Perigoa			49- 15
Costança Yanes	m. Afonso Eanes		29- 3, 15
Diego			
Diego (de) Viçente		ferreiro	16- 6, 20
Diego Giraldes			52- 11
Diego Martís	da Miranda	ferreiro	16- 11
Diego Martys			8- 31
Diego Peres		rc.	17- 4; 19- 4; 22- 4; 24- 2; 25- 5
Diego Peres		rc.	26a- 4; 26b- 3; 29- 2; 33- 4; 34- 2
Diego Rrabo			49- 24

Dominga, Domingo			
Domı̃go Johanes	de Maran		2- 27
Dominga Fernandez	m. Rui de Mo- raña		25- 6, 19
Dominga Johanes			6- 3
Dominga Peres	m. Afonso Eanes		32- 4, 14
Dominga Peres			43- 2
Domingo		alfaiate	11- 28
Domingo Beeitez		fraile, ts.	13- 27
Domingo Calçado	de Nigrán		19- 9
Domingo Caruallo			6- 22
Domingo Colaço		ts.	11- 27
Domingo d'Ourense			11- 16
Domingo de Bem			44- 11
Domingo de Tordoia		ferreiro, ts.	23- 16
Domingo do Beiçón			9- 5, 6
Domingo dos Santos			37- 5, 7
Domingo Eanes		cr., ts.	28- 16
Domingo Eanes Pita			19- 9
Domingo Fernandes			8- 32
Domingo Lourenço			36- 4
Domingo Nunes		ferreiro, ts.	23- 17
Domingo Nunes			36- 9
Domingo Peres	de Curuyna		3- 37
Domingo Peres		ferreiro	14- 7
Domingo Vidal		pedreiro	26a- 2; 26b- 5; 27- 10
Domingo Yanees	de Mañufe		48- 10
Domingo Yanes	d. rroxiño	alfaiate	5- 25
Domingos Afonso			31- 5
Domingos Çereijo		ts.	31- 13
Domingote			37- 7

Durán/Duranza			
Durán Peres			15- 7
Durança	m. Antón Martís		37- 5
Elvira			
Elvira Bidorra			10- 11
Elvira Fernandes			46- 8
Elvira Peres			47- 4
Enés			
Enés Galarda			v. Inés
Enés Peres			v. Inés
Enrique			
Enrique, don		rei de Castela	35- 11; 39- 34
Estevo			
Esteve Anes		rc.	12- 3
Esteve Yanes		rc.	15- 3
Estevo Afonso	f. Domingos Afonso		31- 5, 6, 7
Estevo Anes		rc., aforado	14- 4, 13, 14
Estevo Bagulote		ts.	34- 17
Estevo Cochete		cr.	3- 35
Estevo Daualle (?)		ts., cr.	26a- 15
Estevo Daualle (?)		ts., cr.	26b- 29
Estevo Eanes		rc.	10- 4
Estevo Eanes	de Noya		24- 5
Estevo Martís		not.	2- 29
Estevo Peres		xuíz	3- 2, 4
Estevo Peres	de Baiona		7- 5
Estevo Peres			30- 8
Estevo Peres		ts.	30- 28

Esteuoo Peres		abade, ts.	38- 17
Esteuóo Torno	f. Rui Torno		21- 6
Estevo da Val		rc.	41- 2
Estevo Domingues		escribán	48- 28
Estevo Meires			47- 4, 14
Steuo Afonso		not.	5- 3; 13- 2
Steuo da Vale		rc.	40- 3
Steuo da Valle		ts., cr.	25- 25
Steuo Peres			17- 7, 24
Steuo Peres		xurado de Baiona, ts.	16- 27
Stevo Yanes			53- 3, 5, 15
Fernando			
Fernán Afonso		alfaiate	5- 26
Fernán Afonso		rc.	44- 3; 45- 3
Fernán Anes	de Belesar	reitor da igrexa	18- 3, 10, 11, 12, 15, 20, 21, 29, 30, 33, 35
Fernán Canceiro		mercador	22- 5, 10
Fernán Canivete			4- 2
Fernán da Franqueira		criado	46- 41
Fernán de Aesto			52- 3
Fernán de Louro			29- 20
Fernán de Mesego		rc.	53- 2; 54- 3
Fernán Eanes		rc.	8- 4, 8, 22; 22- 4, 8; 24- 2; 26a- 4; 26b- 3; 29- 2; 32- 2; 33- 4; 34- 2
Fernán Eanes	de San Martiño	cr.	19- 7
Fernán Eanes	de Belesar	rc.	27- 5, 20
Fernán Eanes Bernameu			27- 9
Fernán Esteues		not., ts.	39- 62
Fernán Ferreiro			1- 5

Fernán Gonçalves Malviño	de Camiña		54- 4, 13, 18
Fernán Gonçalves		pescador	2- 27
Fernán Gonçalves		mareante	49- 52
Fernán Leytón			15- 19
Fernán Lourenço		cordeiro, ts.	31- 13
Fernán Martís	de Moscoso (?)	reitor da igrexa	18- 9, 11, 15, 26
Fernán Meogo		rc.	11- 3; 12- 2; 15- 2; 16- 4; 17- 11; 22- 3; 24- 2; 25- 3; 26a- 3; 26b- 3
Fernán Nunes		alfaiate	16- 10, 12
Fernán Núñez	de Pontevedra	ts.	43- 16
Fernán Peres		not.	3- 1, 33, 38
Fernán Peres		ts., mercador	26a- 15; 26b- 29; 28- 5
Fernán Peres	de Noya	ts.	34- 17
Fernán Peres de Çeta			49- 4
Fernán Vazques		rc.	25- 3
Fernand Esteues		not.	36- 4, 32; 42- 20, 24
Fernando Casa Sahabedra		not. público	55-113, 122
Fernando Santiages		zapateiro, ts.	27- 27
Fernando Vilella		cr., criado de M. A.	50- 49
Fernando, don		rei	3- 2
Ferrant Abril			35- 8
Ferrant Abril			39- 29
Ferrant Arias		arcediago de Deça	35- 7; 39- 28
Francisco			
Francico Domingues		rc.	46- 12; 55- 5
Francisco Anes		chanceler	17- 30
Francisco de Curro		rc.	53- 2; 54- 3

Françisco Domingues	f. Domingote	mareante	37- 2
Francisco Domínguez		rc.	53- 2; 54- 3
Francisco Mesego		rc.	55- 5
Francisco Peres	f. Pero Domin- gues		2- 1, 24
Francisco Troncoso		rc., not.	55- 48, 53, 64
García			
García Afonso		arcediago	18- 2
García da Cabra			42- 23
Garçia de Menciras			46- 14
García Martís		mercador	30- 3
Garçia Martís			45- 10
Gerónimo Gómez			v. Xerome
Gil Correas			v. Xil
Gil Fernandes			v. Xil
Gil Peres			v. Xil
Gómez			
Gomes Aras	n. Tareyia		3- 35
Gomes Eanes		rc.	19- 3
Gomes Lourenço		rc.	19- 4
Gómez Lourenço		rc.	17- 5
Gómez de Canba		ts.	55- 110
Gonzalo			
Gonçalo Afonso			8- 33
Gonçalo de Tebra			38- 4, 5, 10, 13
Gonçalo de Vigo			38- 10
Gonçalo Eanes	rúa de		8- 5, 9

Gonçalo Gómes		not.	43- 18
Gonçalo Gómez		not.	38- 3, 18; 39- 2
Gonçaluo Afonso		not.	14- 26
Gonçaluo Anes		not.	11- 29
Gonçaluo Anes Çenteo		rc.	17- 3
Gonçaluo Caiño		cr., ts.	14- 255
Gonçaluo Caneiras		mercador, ts.	12- 22
Gonçaluo Çenteo		rc.	10- 3; 11- 4; 12- 2; 14- 2
Gonçaluo Çenteo	da Ramallosa	reitor da igrexa	18- 37
Gonçaluo de Borreyros		ts.	34- 18
Gonçaluo de Franqueira		rc.	55- 6
Gonçaluo de Santa Vaya		ts.	24- 14
Gonçaluo Domingues		rc.	22- 4; 24- 3, 10; 25- 4; 26a- 4; 26b- 3; 27- 3; 28- 2; 29- 2; 32- 2; 33- 4; 34- 2; 40- 3
Gonçaluo Domingues		carpinteiro	40- 6, 13, 23, 32
Gonçaluo Eanes		abade de Veyna	3- 4, 7, 9, 9, 10, 23, 26, 31, 34; 40- 29
Gonçaluo Eanes		not.	13- 28; 17- 32; 20- 2, 18; 22- 28; 21- 24; 24- 15; 26a- 15; 26b- 29; 27- 28; 28- 17; 29- 20; 30- 29; 31- 13; 32- 19; 33- 44; 34- 18
Gonçaluo Eanes Çenteo		rc.	19- 3, 8; 20- 17
Gonçaluo Eanes Franço	f. Juan Eanes Franço		36- 1, 15, 20, 26, 27
Gonçaluo Esteues		rc.	7- 2; 10- 3; 11- 4; 14- 25; 33- 5; 34- 2
Gonçaluo Esteues		ts., criado	26a- 16; 26b- 30
Gonçaluo Esteves	de Tebra	rc.	41- 3
Gonçaluo Fernandes			3- 5, 20; 6- 19, 24

Gonçaluo Fernandes		not.	5- 3, 22, 27
Gonçaluo Fernandes Raio			12- 4, 16; 19- 20
Gonçaluo Lourenço		rc.	15- 3; 16- 4; 19- 4; 20- 17; 22- 3; 24- 2; 25- 4; 26a- 4; 26b- 3, 8; 27- 3; 28- 2; 29- 2; 32- 2; 33- 4; 34- 2
Gonçaluo Martís			2- 9
Gonçaluo Martís		mercador	23- 2, 13
Gonçaluo Monis		home de Tareyia Gonçalues	3- 36
Gonçaluo Peres	de Ribademiño		28- 5
Gonçaluo Rodrigues	de Ceta		17- 30
Gonçaluo Rodrigues	f. Roi Peres	mercador, ts.	12- 22
Gonçaluo Rodrigues		ts., criado do abade	14- 25
Gonçaluo Steues		ts.	15- 23
Gonçaluo Tãao			25- 8; 29- 7; 43- 4, 5; 49- 17
Gonçaluo Yanes Çenteo		rc.	16- 3
Gonçalvo Afonso		rc.	50- 3; 51- 3
Gonçalvo de Barrantes		rc.	53- 2; 54- 3
Gonçalvo de Tebra		rc.	44- 3; 45- 4; 49- 2; 50- 3; 51- 3
Gonçalvo Domingues		rc.	45- 2
Gonçalvo Domíngues		pedreiro	44- 33; 45- 48
Gonçalvo Domínguez		rc.	53- 2; 54- 2
Gonçalvo Esteves	de Tebra	rc.	46- 3; 47- 2
Gonçalvo Neto		rc.	51- 3
Gonçalvo Rrajo			45- 47
Gonçalvo Vaasques		zapateiro	52- 16
Gonçalvo Vásquez		zapateiro	44- 7 17, 26
Gonzalvo	de Canba		42- 3

Gregorio			
Gregorio Míguas		cr.	54- 31
Grigorio Peres		ts.	55- 47
Guillermo			
Guillelme Andreu			35- 7; 39- 28, 29
Inés			
Enés Galarda			48- 6
Enés Peres			45- 7, 11, 13, 26, 32, 37
Inés Gonçalues	m. Fernán Eanes Bernameu		27- 8
Inés Rodrigues			42- 3
Ynés Albres	criada de Afonso Calado		55- 18, 23, 27
Ynés Gonçalues			21- 7
Ynés Peres	m. Rodrigo Eanes		34- 3, 14
Lopo			
Lopo Afonso		rc.	45- 4; 46- 4; 48- 3; 49- 3
Lopo Eanes		escribán	4- 20
Lopo Fernandes		ts.	51- 35
Lopo Peres	de Camoes	escudeiro	5- 25
Lourenzo			
Loourenço Martís		not.	29- 6
Lorenço Martís		not.	23- 18
Loureço da Rrayna		ts.	33- 43
Loureço Yanes		not.	45- 47
Lourenço de Louríña			50- 7, 13, 18, 38

Lourenço de Pontevedra		pedreiro	37- 3, 6, 19
Lourenço de Viana		ts.	43- 16
Lourenço Eanes	da Louryña	armeiro, ts.	31- 13
Lourenço Eanes		not.	37- 26
Lourenço Eanes		escribán, not.	41- 25
Lourenço Eanes		polbeiro	47- 19
Lourenço Fernandes		abade, ts.	28- 16
Lourenço Martís		not.	9- 26; 10- 34; 12- 23; 15- 23; 16- 29; 25- 9, 27; 26a- 10
Lourenço Queyña		ts.	27- 26
Lourenço Rodrigues	de Vilaça	reitor da igrexa	18- 38
Lourenço Rrodrigues		home de Tare- yia Gonçalues	3- 36
Lourenço Sánchez de Braçacorta		rc.	55- 7
Lourenço Yanes			15- 4, 17
Lourenço Yanes		ts., polbeiro	46- 41
Margarida			
Margarida Esteves			52- 8
María			
María Afonso	m. Pero Eanes		26b- 11
María Afonso			41- 6, 19
María Amada			5- 5; 21- 4, 7, 8
María Anes			2- 9
María Anes	m. Rodrigo de Moraña		v. Marianes
María Cañota			9- 7
María de Aran			34- 5
María do Corpo Santo			16- 7
María Domingues	m. Esteuo Peres		7- 5

María Esteues	f. Esteuo Peres		7- 5, 8, 18, 21
María Esteues	m. Gonçaluo Eanes Franqo		36- 3, 7, 14, 17, 19, 26
María Esteues	m. Gonçaluo Domingues		40- 7
María Fernandes	m. Gonçaluo Fernandes Raio		12- 5
María Franquina	m. Domingos Afonso		31- 5
María Gonçalues	f. Tareyia Esteues		11- 6, 9, 10, 13
María Gonçalves			42- 4, 13; 49- 10
María Johanes	m. Vidal das Pedras		9- 4
María Johanes	m. Johán Carreteiro		13- 4, 21
María Martínez			54- 15, 18
María Martís			2- 21
María Oanes			49- 6, 27
María Peres	m. Pero Eanes		10- 6
María Pérez			1- 1
María Pérez			53- 3
María Rodrigues	m. Lourenço de Pontevedra		37- 3
María Vicente			41- 10; 51- 7
María Vidal	m. Vasco Rodrigues		37- 6
María Vidal			42- 6
Marianes	m. Rodrigo de Moraña		42- 2
Marina Martinz	f. Martín Pérez		1- 2
Martín			
Martí Anes	de Camesella		1- 15
Martí Pérez		not. do rei	1- 16

Martín Afonso		rc.	48- 3; 49- 3; 50- 49; 52- 5, 20, 28
Martín Caluo			13- 8
Martín Cauallero		forneiro, ts.	13- 27
Martín Chuco		cr.	5- 7
Martín da Bouza		ts.	31- 13
Martín de Burgeyra			2- 8
Martín de Deus	de Cangas	ts.	14- 25
Martín Fernandes		<i>adel</i> , ts.	21- 24
Martín García de Vergara		escribán maior	35- 20; 39- 49
Martín Peres		prelado	3- 10, 10
Martín Peres	de Morraço		3- 18
Martín Peres		ts.	4- 19
Martín Pérez	d. Abellón		1- 1
Martín Saluadores			20- 7, 12
Martín Trigo		rc.	10- 33; 15- 3; 17- 3; 19- 6, 16; 20- 17; 22- 3; 25- 3; 26a- 4; 26b- 3; 27- 3; 28- 1; 29- 2; 34- 2
Maior			
Moor Esteues	m. Fernán Peres		28- 5
Nuno			
Nuno		zapateiro	49- 17
Olaria			
Olaria Desca	m. Gerónimo Gómez		55- 75
Orraca			
Oraca Peres	m. Steuo Peres		17- 8, 25

Orraca Oanes	m. Beyto Esteues		28- 3, 12
Orraca Peres	m. Lourenço Yanes		15- 5
Pedro			
Pero Afonso		rc.	40- 3, 10; 41- 2; 44- 2; 48- 2; 49- 2; 50- 3; 51- 2
Pero Barreiros		ts.	4- 19
Pero Cousille		escribán	9- 25
Pero de Bargiella		alfaiate	51- 10
Pero de Carrasedo		pedreiro	49- 8
Pero de Coya			54- 8
Pero de Curro		rc.	50- 3
Pero de Deus			6- 6
Pero de Roda		pescador	19- 10
Pero de Sea		rc.	48- 3
Pero Domingues	d. manso	mercador	2- 1
Pero Eanes	d. choupeyro	pescador	2- 27
Pero Eanes		casteleiro, ts.	4- 19
Pero Eanes	de Vigo		10- 5, 23
Pero Eanes		ts.	21- 23
Pero Eanes	f. Domingo Vidal		26b- 5, 23
Pero Eanes	d. avisiboo		26b- 11
Pero Eanes		acemeleiro	32- 7
Pero Eanes Farto		mercador, ts.	12- 21
Pero Esteues		alfaiate, ts.	24- 14; 33- 42
Pero Fernandes	d. Canivete		4- 6
Pero Giraldes		ts.	4- 19
Pero Lourenço		mareante	49- 52
Pero Martís		pescador, ts.	10- 32

Pero Miguelles			17- 10
Pero Miguelles		mercador, ts.	12- 22
Pero Mouro			40- 29
Pero Mouro		mareante	50- 12, 14
Pero Tristam		rc.	17- 5; 24- 2; 25- 4; 27- 3, 11; 28- 2; 32- 2; 40- 2; 41- 2; 44- 3
Pero Ueles		not.	29- 7
Pero Vaasques		ts.	25- 25
Pero Vásquez			45- 10
Pero Vidal		rc.	5- 1; 6- 1, 13; 7- 2; 10- 3; 13- 1; 11- 3; 12- 2; 15-3; 16- 3; 19- 3; 20- 4, 12
Pero Vidal		ts.	55- 47
Pero Yanes	de Sobrada	ts., abade	25- 25
Pero Yanes		not., ts.	39- 62
Pero Yanes Çenteo		rc.	15- 2
Reinaldo			
Reinaldo Yanes		zapateiro, criado	9- 24
Rodrigo			
Rodrigo	de Moraña		42- 2
Rodrigo Afonso	sobriño de Gar- cía Afonso		18- 39
Rodrigo Afonso	irmán de Pero Afonso		40- 9
Rodrigo Aluares	f. Aluar Eanes		36- 29
Rodrigo Alvarez		alfaiate	44- 33; 45- 48
Rodrigo de Santantón			52- 46
Rodrigo Eanes	de Noya		32- 7; 34- 3

Rodrigo Esteues			8- 2
Rodrigo Esteues			15- 7
Rodrigo Gonçalves	de Canto		15- 8
Rodrigo Martís		abade, ts.	9- 24
Rodrigo Vidal		rc.	9- 2
Rodrigo Yanes		zapateiro	9- 24
Roi			
Roi Lopez		cr.	51- 35
Roi Vaasques	da Canicouva		52- 2, 9, 27, 44, 45, 48
Roy Galdim		cr.	47- 18
Roy	de Moraña		42- 3
Roy Fernandes	d. tiñoso		49- 24
Roy Freire			49- 9
Roy Martís		abade	17- 2
Roy Mouran		rc.	41- 3
Roy Peres			12- 22
Rrui Lopes		not.	19- 20
Rrui Martís		rc.	19- 4
Rrui Martís Çiclai		rc.	19- 4
Rruy de Redondella			19- 21
Rui Caneiras		ts.	21- 23
Rui da Feira		pedreiro	40- 29
Rui de Moraña		ferreiro, ts.	23- 16
Rui de Moraña		mercador	25- 6
Rui de Vitureira		escribán	18-, 30
Rui López		not.	26a- 17; 26b- 31
Rui Lourenço			30- 9
Rui Martís		abade	19- 2; 21- 2; 22- 2; 25- 2
Rui Martís	d. o uello	rc.	19- 4

Rui Martís		rc.	24- 2
Rui Mouran		rc.	40- 3
Rui Peres		home de Tare- yia Gonçalves	3- 36
Rui Peres	d. bõo	ts.	21- 23
Rui Torno			21- 6
Ruy Anes	d. o uello	rc.	14- 2
Ruy de Barrantes		ts.	15- 22
Ruy de Crasto			17- 12
Ruy do Gocóo		ts.	15- 22
Ruy Eanes			20- 18
Ruy Gonçalves		xustiza de Baiona	20- 3, 13
Ruy Lopes	de Baiona	not., escribán	26a- 5
Ruy Lourenço		ts.	39- 62
Ruy Martís		rc.	10- 4; 16- 2
Ruy Martís	d. o vello	rc.	12- 2; 15-3; 16- 4; 17- 4
Ruy Martís		abade	10- 2; 15- 2; 26a- 3; 26b- 2
Ruy Martís Çiclai		rc.	11- 4; 12- 2; 14- 2; 17- 4
Ruy Mouran		ts., cr.	22- 27
Ruy Peres	de Valença		11- 28
Ruy Peres			15- 7
Ruy Vaasques		escribán	16- 28
Salvador			
Saluador Peres	de Gondomar	home de Tare- yia Gonçalves	3- 36
Sancha			
Sancha Fernandes			3- 5, 20

Tareixa			
Tareiga Anes			2- 4
Tareija Peres			50- 7, 38
Tareyia Gonçalues	f. Gonçaluo		3- 5
Tareyga del Rey			7- 16
Tareyia Esteues			11- 8, 11, 16
Tareyia Esteues	m. Johán Eanes		31- 1
Tareyia Fernandes	f. Gonçaluo Fernandes e Sancha Fernandes		3- 18, 37
Tareyia Peres	m. Fernán Carneiro		22- 5, 15, 21
Tareyia Peres	m. Johán Rodrigues		23- 4
Tomás			
Tomás da Serra		ts.	55- 111
Vasco			
Vasco Peres			49- 22
Vasco Peres de Çeta	o moço		49- 5, 27
Vasco Rodrigues		ts.	36- 29
Vaaso de Uraas			52- 4
Vasco		carpinteiro, ts.	37- 25
Vasco Afonso	sobriño de Álvaro Yanes		39- 3, 6, 10, 13, 14, 17, 51, 53, 59
Vasco Beçudo			46- 14
Vasco Casteláo			52- 46
Vasco Peres			32- 19
Vasco Rodrigues			37- 6; 49- 26
Vasco Rodrigues		xustiza	38- 5, 12
Vasco Rodrigues de Moguéimez			55- 6

Vicente			
Vicente Ferreiro			11- 7
Vidal			
Vidal das Pedras			9- 3, 17
Vidal Eanes	f. Johán da Galiña	cr.	10- 10, 14
Xerome			
Gerónimo Gómez			55- 73, 89, 112
Xil			
Gil Correas			47- 7
Gil Fernandes		<i>ouliues</i> , ts.	10- 32
Gil Peres		carniceiro	26a- 9; 26b- 9, 15; 27- 10
Xoán			
Joan Rodríguez		prateiro	43- 4
Johán		mercador	49- 26
Johán Afonso		not.	7- 28
Johán Afonso	d. maldegolado		19- 21
Johán Afonso	de Mediña		28- 5
Johán Afonso Ripa		ts. mercador	46- 41, 42
Johán Alveres		rc.	53- 2
Johán Bernáldez		cr.	53- 19
Johán Bertolameu			31- 8, 16
Johán Bono		ts.	4- 18
Johán Branco			24- 5
Johán Brauo			27- 27
Johán Cacheiro		ts	4- 20
Johán Calado		rc.	50- 3

Johán Carreteiro			13- 4, 21
Johán Casteláa		rc.	51- 3
Johán Casteláao		rc.	44- 3; 45- 4; 47- 2; 48- 3; 49- 3; 50- 3
Johán Coronado		abade de Veyna	3- 3, 15
Johán da Candoosa		ts.	30- 28
Johán da Fonteirosa		cr.	47- 19
Johán da Galiña			10- 10
Johán da Ribeira			52- 14
Johán da Veiga			1- 14
Johán de Ar(g/i)ona			13- 6, 6
Johán de Belus		pescador, ts.	10- 32
Johán de Borreiros		rc.	51- 3
Johán de Camina		zapateiro	51- 36
Johán de Camões		ts., cr.	22- 27
Johán de Castrelos			8- 31
Johán de Ferreira		rc.	41- 3; 44- 2; 45- 3; 47- 2; 48- 2; 49- 3
Johán de Fonteirosa		cr.	49- 51
Johán de Fonteirosa		cr. de Arnoa, ts.	51- 34
Johán de Leiras		xuíz ordinario	39- 1, 52
Johán de Leiras		rc.	44- 3; 45- 3; 46- 3; 47- 2
Johán de Lugo		ts., Steuo Peres	16- 28
Johán de Millmanda		carniceiro, ts.	34- 18
Johán de Paaços		home de Tare- yia Gonçalues	3- 36
Johán de Parada			8- 31
Johán de Peseguei		rc.	11- 4
Johán de Piñeyro		cr.	53- 19
Johán de Pontevedra		carpinteiro, ts.	13- 28

Johán de Sam Domingo		rc.	41- 2; 51- 3
Johán de Samigel			6- 22
Johan de San Colmado		fillo	41- 5, 9, 18
Johan de San Colmado		carniceiro	41- 6
Johán de San Domingo		rc.	17- 4; 12- 2; 15- 3; 16- 4; 19- 3; 22- 3; 21- 23; 24- 2; 25- 4; 26a- 4; 26b- 3; 27- 3; 28- 1; 29- 2; 32- 2; 33- 4; 34- 2; 40- 2
Johán de San Martiño (?)	f. Guylan Peres		5- 8
Johán de Tomiño		carpinteiro	30- 3
Johán de Veiga			11- 28
Johán de Vilella			32- 19
Johán Domingues	de Ponteuedra		3- 18
Johán Domingues		home de Tare- yia Gonçalues	3- 36
Johán Domingues	d. Franquino	rc.	7- 2
Johán Domingues		escribán	9- 8
Johán Domingues		rc.	49- 2
Johán Eanes	d. o gordo	ts.	4- 20
Johán Eanes	d. o amo	pescador, ts.	7- 26
Johán Eanes		aparellador	31- 2
Johán Farto		mareante	42- 23
Johán Fernandes	de Camoes		1- 14
Johán Fernandes	d. do Anes	mercador	2- 3
Johán Fernandes		not.	3- 18; 4- 16, 21
Johán Fernandes	d. Canivete	rc.	4- 2
Johán Fernandes		forneiro, ts.	11- 27
Johán Fernandes	de Morgadans	fiel do décimo do porto de Baiona	39- 5, 7, 9, 58
Johán Fernandes			46- 7, 32

Johán Fernandes		escribán, not.	52- 47
Johán Ferreyriño		pescador, ts.	7- 27
Johán Franco		rc.	34- 2
Johán Franço		rc.	33- 7, 19, 32
Johán Franqueyra		rc.	53- 2
Johán Freyre		rc.	5- 1; 7- 2
Johán Giraldes		xustiza de Baiona	20- 3, 12
Johán Giráldez			49- 25
Johán Gonçalvez		rc.	44- 2
Johán Gonçalves	da Ramallosa	rc.	11- 3
Johán Gonçalves		home do arce- diago	11- 28
Johán Gonçalves	d. manso		21- 6
Johán Gonçalves		rc.	9- 2; 10- 3; 14- 2; 15- 3; 16- 3; 17- 3, 22- 3; 27- 3; 29- 2; 32- 2; 34- 2; 45- 3; 46- 3; 47- 2; 48- 2; 49- 2; 50- 3; 51- 3
Johán Lourenço	d. Jarretes		44- 13, 15, 17
Johán Lourenço de Ceta			51- 11
Johán Lucas		rc.	19- 4; 28- 2; 29- 2; 32- 2, 33- 5; 33- 5; 34- 2; 40- 3
Johán Martís		alfaiate	5- 5, 16
Johán Martís		rc.	11- 5; 12- 3; 15- 3; 24- 2; 25- 5; 26a- 4; 26b- 3; 27- 3
Johán Martís	o moço	rc.	19- 5
Johán Martís		mareante, ts.	39- 62
Johán Martís Rodoan		rc.	11- 5; 17- 4; 16- 5; 19- 3
Johán Martís Trigo		rc.	14- 2

Johán Miguelles		rc.	17- 4; 15- 3; 19- 4; 19- 4
Johán Mosiño		cr., ts.	15- 22
Johán Pasturino			48- 9
Johán Peres	do Penedo		8- 7
Johán Reigundes		pescador	7- 6
Johán Rodrigues		rc., not.	50- 50
Johán Rodrigues		not., ts.	17- 30
Johán Rodrigues		not.	19- 22
Johán Rodrigues	do Castro	mercador	23- 3, 13
Johán Rodrigues		ts., not.	26a- 16; 26b- 30
Johán Rodrigues	de Castro		30- 7
Johán Rodrigues		not.	30- 7, 13; 40- 31
Johán Rodrigues		bacharel	34- 3, 13; 45- 47; 47- 6; 50- 47; 52- 10
Johán Rodrigues		rc.	40- 4; 44- 3; 47- 2, 19, 20; 48- 3; 49-2
Johán Rodrigues		rc., notario	44- 35; 45- 49; 46- 3, 43; 48- 30; 49- 54; 51- 37
Johán Romáao			1- 5
Johán Scriuán		reitor de Uide, home de Tare- yia Gonçalues	3- 36
Johán Sem Mal		mestrescola	18- 1
Johán Silváao			48- 11
Johán Ssobriño			6- 3, 13
Johán Vessino		pescador, ts.	7- 27
Johán Vidal	f. Johán Brauo	ts.	27- 27
Johán Vidal		alfaiate, ts.	33- 42
Johán Vidal		arcediago de Montes	53- 2
Johán Yanes		toneleiro	15- 8

Juan Andrel		ts.	37- 24
Juan Caneleiro		ts., carniceiro	41- 24
Juan Casteláao		cr.	40- 29; 41- 3
Juan de Ben			43- 2
Juan de Maloes		ts.	41- 24
Juan de Pineiro	o moço		38- 2
Juan de Pinto		rc.	55- 6
Juan de Santiago		zapateiro, ts.	38- 17
Juan Domingues		rc.	40- 4
Juan Domingues		ts.	55- 49
Juan Domingues Soutelo		rc.	41- 3
Juan Eanes Franço			36- 2
Juan Fernández	de Morgadaans		43- 5
Juan Franço		rc.	41- 2
Juan Gallardo		ts.	37- 25
Juan Gonçalues		forneiro	36- 9
Juan Gonçalues		rc.	40- 3; 41- 3
Juan Lucas		rc.	41- 2
Juan Lucas			43- 5
Juan Montesíño		ts.	37- 25
Juan Pineiro		zapateiro, ts.	38- 17
Juan Pousadela		zapateiro, ts.	38- 17
Juan Rodrigues	de Abelleira	ts.	37- 24
Juan Trigo	n. Afonso Calado		55- 18, 27, 37, 59, 112
Juan Vidal		abade	54- 2
Juan, don		rei de Castela	35- 1, 9, 11
Juan, don		rei de Castela	39- 20, 34
Juhan Lourenço		ts., carniceiro	41- 24

ÍNDICE TOPONÍMICO

TOPÓNIMO	REFERENCIAS	ACLARACIONES
Alageas v. Lageas	2- 6	
Algarbe	35- 1	
Angiaas	2- 28	
Aragón	39- 8	
Argona / Ariona	13- 6	Johán de
Arnoa, Santa María de	49- 52; 51- 35	igreja
Baiona	1- 3, 16; 2- 29; 4- 2, 4, 16; 5- 2; 6- 3, 22; 7- 27; 8- 5, 32; 10- 37, 32, 33; 12- 3, 22; 13- 26; 14- 3, 5; 15- 2, 21, 23; 16- 3, 9, 30; 19- 2, 22; 20- 4, 10, 14; 21- 2, 5, 2; 22- 3; 23- 2, 17; 25- 3; 26b- 3, 5, 29; 27- 4, 26; 28- 2, 3, 16; 29- 3, 5, 6, 20; 30- 4, 27; 31- 8, 12; 32- 2, 4, 18; 33- 4, 10, 41; 34- 3, 4, 17; 36- 30; 37- 2, 24; 38- 4; 39- 5; 40- 4, 28; 41- 24; 42- 5, 8, 22, 23; 44- 34; 46- 43; 48- 7, 29, 30; 49- 51, 53; 50- 50; 51- 36; 52- 47; 53- 1; 54- 2, 3, 14, 32	
Baiona de Miñor	2- 25; 3- 2, 35, 38; 4- 21; 5- 27; 7- 28; 8- 2, 33; 9- 26; 13- 29; 12- 23; 14- 24, 26; 17- 32; 20- 2; 21- 24; 22- 28; 23- 18; 24- 15; 27- 29; 28- 17; 29- 21; 30- 29; 31- 14; 32- 20; 33- 5; 34- 18; 35- 4; 36- 32; 37- 2, 27; 39- 2, 64; 41- 4; 42- 2, 24; 43- 2; 46- 4; 47- 2; 49- 3, 54; 50- 4; 51- 4; 52- 5, 46	
Baredo	3- 23	
Barra	37- 25	

Barrantes	15- 22; 16- 28; 22- 27; 44- 2; 46- 3; 49- 2; 50- 3; 53- 2; 55- 74	
Belesar, San Lourenzo de	18- 4; 27- 5	parroquia
Borreiros, San Martín de	8- 4; 34- 18; 51- 3	parroquia
Burgeyra	2- 8; 20- 5	parroquia
Burgo, Santa María do	3- 6, 26, 27; 40- 9	
Burgos	35- 7; 39- 28	
Camba	42- 3	
Camesella	1- 15	
Camiña/na	51- 36; 54- 5	
Camos	1- 14; 5- 25	
Camos	54- 31; 55- 10, 62	
Candosa	30- 28	
Cangas	14- 25	
Canicouva	52- 2	
Canto	15- 8	
Carrasedo	49- 8	
Casaltueiro	49- 20, 31, 36, 43	
Castilla	35- 1, 3	
Castrelos	8- 31	
Castro, O	23- 3	
Cerqueira	3- 24	
Ceta	17- 30	
Çeta	1- 3; 2- 6; 10- 9; 49- 4, 6; 51- 11	rúa
Cimadevila	53- 6	
Coia	54- 8	
Concheira / Cuncheira	13- 6; 37- 4; 46- 12; 48- 9; 54- 7, 8	
Córdova	35- 1, 3	
Crasto	17- 12	
Curuyna	3- 37	

Dayán, rúa do	36- 8, 10	
Deza	35- 7; 39- 28	arcediago de
Ferreira	41- 3; 44- 2; 45- 3; 47- 2; 48- 2; 49- 2	
Fonteirosa	47- 18; 49- 51; 51- 34	
Franqueira	46- 41; 53- 2	
Galicia	35- 1, 3	
Giesta, A	28- 16	
Gondomar	3- 38	
Jaén	35- 1, 3	
Lagarteira	42- 5	souto de Baiona
Lageas, As	10- 9	
Leiras, As	39- 1; 44- 3; 45- 3; 46- 3; 47- 2	aldea de Belesar, Baiona
León	35- 1, 3	
Lisboa	52- 3	
Lourentin	55- 10, 20, 62, 70	
Louriña/na	31- 13; 50- 7, 13	
Louro	29- 20	
Lugo	16- 28	
Maloes	41- 24	
Mañufe	48- 10; 49- 20	
Mesego	53- 2	
Milmanda	34- 18	
Miñor	18- 2, 4, 7, 22	arceprestado
Miñor, val de	1- 16; 51- 12	
Miranda, A	16- 11	
Molina	35- 2	
Monterreal	55- 115	
Montes	11- 2; 13- 8; 12- 8; 14- 25; 53- 2; 54- 2	arcediago de
Montesiña, A	21- 3, 17	
Moraña	25- 6, 19; 2- 2, 3	

Moreira	9- 7	
Morgadáns	39- 5; 43- 5	
Morraço	3- 18; 16- 10	rúa
Moscoso (?)	18- 9	igreja
Mourente	53- 20	
Murcia	35- 1, 3	
Navia, San Paio de	50- 8	
Nespereira	50- 48; 52- 46	
Nigrán	19- 10	
Noia	24- 5; 32- 7; 34- 3, 17	
Oia	3- 3; 29- 6, 7; 35- 4, 8, 10; 39- 4, 24, 32	
Ourense	11- 16	
Pampillón	41- 4; 51- 6, 28	
Parada	8- 31	
Pedras, As	9- 3, 17	
Pescado, do	11- 6	rúa
Pesegueiro	11- 4	
Piñeiro	38- 3, 17; 53- 19	
Pombal	3- 22	fonte
Ponte de Lima	14- 26	
Pontevedra	3- 19; 13- 28; 27- 27; 37- 3, 19; 43- 16; 48- 6	
Porta da Veiga	31- 4	
Portugal	3- 12; 35- 5, 6; 39- 25, 27; 52- 2, 3; 54- 5	
Pousadela	3- 22; 38- 17	
Ramallosa	11- 3	
Ramallosa, Santa Cristina da	18- 38	igreja
Redondela	19- 21	
Riba de Miño	28- 5	

Ribeira	50- 11; 52- 14	rúa de Baiona
Rocamador, Santa María de	3- 31	
Roda	19- 10	
Rosal, Santa Mariña de	31- 3; 33- 44	
Salamanca	54- 14, 18, 26	
Salgueiral	40- 9	
Salnés, O	19- 8	
San Colmado	3- 23; 41- 5, 6, 9, 10, 18	
Santa Vaia	24- 14	
Santo Estevo	20- 10	lugar fóra de Baiona
Santantón	48- 28; 52- 46	
Santarem	30- 29	
Serra	36- 9; 39- 3	
Sevilla	35- 1, 3	
Sobrada	25- 25	
Soutelo	5- 7; 14- 6; 21- 5	rúa
Syas, Santo Estevo de	50- 15	
Taveirós	23- 17	
Tebra	38- 4, 5, 10, 13, 16; 41- 3; 44- 3; 45- 3; 46- 4; 47- 2; 49- 2; 50- 3; 51- 3	
Toledo	35- 1, 3	
Tomiño	30- 3, 21	
Tordoia	23- 17	
Travesa	43- 5; 48- 8	
Tui	18- 1, 39; 26a- 6, 16; 26b- 30, 32; 31- 5; 32- 3; 35- 4; 38- 6; 39- 5, 24; 40- 30; 43- 2; 45- 49; 47- 19; 48- 30; 49- 55; 50- 51; 51- 38; 53- 20; 54- 2	
Valença	11- 28	
Valença de Miño	52- 2	
Valladolid	35- 20; 39- 48	

Vayña	21- 23	
Veyga	1- 14; 11- 28	
Veyna, Santa Marina de	3- 4, 5, 8, 10, 22, 25, 27; 8- 6, 10; 28- 16; 36- 29; 40- 29	parroquia
Viana	43- 16	
Vide, Santa María de	3- 36	
Vigo	10- 5	
Vilariño, Santantón de	17- 12	
Vilaza, Santa María de	18- 38	igreja
Vizcaya	35- 2	

Os documentos que se publican neste libro estiveron ata 1976 arquivados na igrexa de Santa María de Baiona; hoxe gárdanse no Arquivo Diocesano de Tui, como moitos dos documentos e libros parroquiais desta diocese. Cando en 1998 se fixo esta transcrición, dos 68 documentos que compartían a referencia «Documentos de Baiona» seleccionáronse os que estaban escritos en lingua galega e mais unha copia castelá de dous foros relacionados, dos anos 1531 e 1562; en total, 55 textos galegos, a maioría escritos en pergaminiños. Transmítennos a historia da nosa lingua: desde o uso do <ñ> e <ll> en 1274 ata a perda do galego notarial en 1522. Que se conservasen estes documentos tanto tempo nos distintos arquivos eclesiásticos débese ao seu marcado valor económico, pois son garantes da titularidade do patrimonio territorial e urbano das distintas igrexas. Nalgúns dos documentos constátanse as relacións de poder entre a igrexa de Santa María de Baiona, o mosteiro de Santa María de Oia e o Concello de Baiona; pero a maior parte tratan de foros, vendas e doazóns relacionadas coa fundación de *aniversarias*, fonte principal de ingresos para os clérigos desta igrexa principal do Val de Miñor.

